Casa
Gab. R
Est.
Tab. 37
N.º 6

R 37 6

Legēde ſctōꝝ regni hungarie in lombardica hiſtoria non cōtente

BIBLIOTECA DA UNIVERSIDADE
49205
COIMBRA

De ſancto adalberto

Legenda ſancti adalberti patroni
huius regni.

Beatiſſimus
adalbertꝰ martir chri
ſti ī bohemia ꝓuincia
de nobilibꝫ ꝓuectus
extitit ortꝰ. Qui dū
in infantia vi febriū tenereť: parētes
eius mortē timētes ad baſilicam ſan
cte dei genitricis eū detulerunt. et ad
clericatus ordinē deuouerūt. Moxqꝫ
ꝑ diuinū auxiliū ꝑfectam ſanitatē ad
eptus eſt. Tranſactis aūt infantie an
nis tradiť doctoribꝫ liberalibꝫ diſcipli
nis imbuēdus. Qui diuina grā pre/
ſtante eruditꝰ. poſt aliquātos annos
defuncto ſupdicte ciuitatꝫ epo. ducis
⁊ ſeniorū omniū ſnīa antiſtes eſt ele/
ctus. In die aūt ſue ordinatiōis cū
ꝑ exorciſmū de quodā hoīe malignꝰ
ſpūs exire puniret. ille ſe ꝓpter adal/
bertū electū epm ibi diutius manere
nō poſſe exclamans exijt. ⁊ homo ꝑ be
ati viri meritū ſanꝰ ꝑmāſit. Sanctꝰ
ergo adalbertus in epāli officio cun/
ctis bonis opibꝫ intētus paſtorali cu/
ra prauos ad recta vertere inſtāter la
borabat. Sed dū ceruicis dure pplm
ab illicitis reuocare: ⁊ creſcentia ſcele
ratorū mala plurimo labore emēdare
potuiſſet minime. locū deſeruit vbi
piſcatio ſua nihil carpere potuit. Ve/
niens autem romam monachalem
habitum ibidem accepit. in quo cū
ſumma obediētia et patiētia fideliter
chriſto militauit: ⁊ de virtute ī virtu/
tem ꝓceſſit. Qui dū plenū quinquē/
niū in mōaſterio ſub regali compleſ/
ſet militia bohemie ppl's ſatiſfactionē
ſue malicie pollicens eū ꝑ nuncios
ad ſuū epatum reuocare cepit. Vnō
facta ſinodo coactus ppl'i ⁊ ſui abbatꝫ
impio gregē quē deſeruerat recepit.
Reuerſo itaqꝫ adalberto ī ſuū epatū
ꝓuincie ppl'i primo ſſ chriſtianitatis
cultū bře ſimulant. ſed ad ꝯſueta ſue
malicie vitia citiꝰ reuertuntur. Vi/
dens eps vetera ſcelera nō cauere ſed
noua q̄tidie ſurgere: noluit incaſſum
impendere laborē. vbi malicia ppl'i ꝑ
eū nō merebať adipiſci anīe ſalutem
Quāobrem relictis illis ppl'is reuer
titur denuo athleta dei romā. ⁊ quaſi
poſt ꝑicula monaſterij optatā intrat
quietē. ſpiritaliū viroꝝ ꝯſortio ⁊ collo
quio ꝑfruiť. ⁊ dulci mēte deū contem
platur. Nō poſt multū aūt tpis cū in
ſinodo ꝑ ſnīam epoꝝ decerneret non
debere paſtorē ſemel ſuſceptū gregē
deſerere. Sanctus adalbertꝰ hanc li
centiā clā a dn̄o ap'lico impetrat. vt
ſi oues eiꝰ vocē ſuā nō audirēt quaſli
bet exteras natiōes q̄ nomē dei neſci/
rent ſibi adire licerē. ⁊ iō nimiꝝ corde
ꝑtractās. vt aut de eaꝝ ꝯuerſiōe lucꝝ
acquireret. aut ꝓ chriſti noīe martiri
um ſuſcipet. Cūqꝫ dux ⁊ ppl'us bohe
morū paſtorē egregiū quē ante mali
gnis actibꝫ fugauerant. iam palā reci
pere nollent. plīmas ab eis paſſus in
iurias. licentiā quā a dn̄o papa acce
perat ſumptis fribꝫ duobꝫ q̄s ad viā
fortes cognouerat terrā gentilium
pruſſoꝝ adijt: nimirū ſciens dū in eiꝰ
corde ardebat martirij palma athle/
ta dn̄i adalbertꝰ in pdictoꝝ paganorū
terrā adueniens. cū ſocijs in quendā
locū qui in modū inſule aqua circun
dabať intrauerat: Et ecce poſt aliq̄s
dies audita fama eiꝰ. pagani adueni/
unt virū dei repiūt immani ira. cōper
tiqꝫ ſeruū dei atrociter feriūt. Ille au
tē ſolo tenus ꝓſtratꝰ dn̄i ſuffragijs be
nedicebat. Circundatꝰ ergo ſeruꝰ dei
adalbertus a ſupuenīēti paganoꝝ mł
titudine os in verbo hmōi apuit. De
terra inquiens chriſtianoꝝ ꝓ vřa ſalu
te ad vos veni. illiꝰ ſeruus q̄ fecit ce/
lū ⁊ terrā mare ⁊ cūcta aīantia vt vos

de manu dyaboli auferã. vt vẽm crea
torez cognoſcatis. ⁊ ritus ſacrilegos
deponatis. Talia eo dicente ſalutaria
verba pagani deridẽt. terrã baculis p̱
cutiũt. aerẽ clamoribꝫ implẽt: ⁊ vt ci/
tius de eoꝝ finibꝫ exeat. letuz crudele
minanť. Videns miles chriſti fructũ
aĩaꝝ in eis ꝯſequi ſe nõ poſſe. pruden/
ti cõſilio cogitauit habitũ ad morem
gentis mutare clericalẽ tonſurã ſine
re barbas creſcere. vt dũ nõ ſit agni/
tus inť eos familiariꝰ cohabitaret: ſi
eoꝝ ſalutẽ opari potuiſſ3. Poſt hec re
lictis pruſſis cepit vir dei ad feroces
lyuonũ gentes iter capere. vt vel hos
chriſto lucrifaceret vl' ab eis p̱ deſide/
ratũ martiriũ ꝓ fide chriſti ſuccũberz
In q̃ itinere dũ poſitꝰ eſſet quadã no
cte alter duoꝝ fratrũ qui ſecũ comita
bať gaudentiꝰ ſi de aureo calice qui ĩ
medio altari ſtabat potũ ſumere volu
iſſet. cuſtos altaris tũc ꝓhibuit. aſſe/
rens ſolũ epm̃ totũ illuz poculum ſu/
mere debere. Q̃ꝺ ſomniũ dũ ille ſctõ
viro retuliſſet. ille tp̱s martirij ſui ſi/
bi imminere ĩtellexit. Sexta aũt die
adueniẽte p̃dictꝰ gaudentiꝰ beato vi/
ro p̃miſſaꝝ ſolẽnia celebrauit. Cunctꝫ
in quodaz loco fatigata mẽbra ſopori
dediſſet. ecce turme ydolatrũ adueni
unt barbarico more ſcm̃ dei inuadũt
ligant ⁊ ad cacumẽ cuiuſdã montꝫ p̱/
ducũt. ibiqꝫ ſancti viri ſeptez lanceis
viſcera pfodiũt. Vir aũt dei inter ipa
vulnera ſemetipm̃ in his verƀ affari
cepit. En habes ꝙ ſemp̱ volebas. mo
ri ꝓ deſiderato chriſto. ſicut ⁊ ipe chri
ſtus ꝓ te crucifixus eſt: ⁊ ꝓ m̃ꝺo. Se
ptem donis ditauit te chriſtꝰ. ⁊ multa
virtute fluxit tibi gr̃a ſpũſſcti. Nunc
in eiꝰ honore ſeptez lanceis fixus. cal/
ca tartaꝝ ⁊ dulcẽ cõprehẽdes creato/
rem. Egregiꝰ aũt martir chriſti adal/
bertꝰ cũ ſub triũpho martirij emiſiſſ3
ſpũm ꝯtinuo vincula q̃bꝫ impij carni

fices eum ꝯſtrinxerãt nemĩe ſoluẽte
mox miro mõ ſoluta ſunt. Ipe vero
cadens in terrã manꝰ in modũ crucꝫ
expandit. corpꝰ vero in loco dimittẽ/
tes caput palo affixerũt. ⁊ leto clamo
re ad ꝓpria redierũt. Ipa vero die cui
dã pbr̃o miſſaꝝ ſolẽnia celebrãti ⁊ ſa/
cras hoſtias religioſo ritu offerenti:
reuelans ſpũs in aurẽ dixit. vt ſancti
viri corpus redimi: ⁊ inde faceret de/
ferri. q̃ꝺ ſummo honore ſepultuz eſt.

¶ Claruit aũt ſcũs miraculis in vi/
ta ⁊ poſt mortẽ. Cũ eni eſſ3 monachꝰ
quandã feminã que ſeptez annis pa/
nẽ nõ manducauerat: mãducare mã/
dauit: ⁊ priſtine ſanitati reſtituit.

¶ Puellã q̃ndaz quaz febris duriſſi/
ma adurebat tactu ſue manꝰ curauit

¶ Digitũ ſuũ in wandalũ. i. fluuiuz
ꝓiecerũt quẽ piſcꝫ deuorauit q̃ in mo
dũ candele ardẽtis in ventre piſcꝫ ru/
tilabat. Q̃ꝺ videtes piſcatores hunc
cape feſtinãt. captuz mox de ventricu
lo digitũ ſcti pontificꝫ in modũ cãde/
le ardẽtis extrahũt. ¶ Mutis liguas
reſerauit vt ptꝫ. qui viꝝ ſcm̃ deriſerũt
⁊ viã ſibi oñdere noluerũt: muti effe
cti ſunt. Qui pñia ducti ad ſctũm ac
cedẽtes officiũ lingue acceperunt. ſta
timqꝫ baptizati ſunt. ⁊ p̱ ſctm̃ in fide
ꝯfirmati ſunt ſumẽtes pniam ſaluta
rẽ. ¶ Adalbertꝰ tanta moꝝ grauitate
in puerili adhuc poſitꝰ etate pollebat
vt iã nõ miles futurꝰ ſ3 monachus a
curienſibꝫ diceretť ¶ Item btũs adal
bertꝰ fribꝫ ſuis a p̃re ĩ bonis ſuis p̃po/
ſitus factꝰ dixit. Vos frẽs mei de his
curã habete. ego vero de aĩa mea curã
habebo. ⁊ ipis relictis deo ſedule ſuie
bat. ¶ Itẽ btũs adalbertꝰ cũ eẽt eps
pragen̄. apparuit ei dñs dicẽs. Popu
lus pergit p̱ abrupta: ⁊ tu hic ſtertis.
Qui ſtati trãſiuit poloniã p̱ morauiã
⁊ hungariã diſſemians verbũ dei. Et
in h̃ notať eiꝰ charitas: Tpe quodã

cum eſſet rome: et p̄ſnte papa miſſam
celebrare deberet· cappā depoſuit· ⁊ cū
nō eſſet q̄ eā recipet: radi⁹ ſolarꝫ ipāz
recipiens more partice tenuit. Cum
aūt ventū fuiſſet ad illū locū vbi me
moria de mortuis ſolꝫ fieri· angl's dn̄i
eū āmonuit vt iret in lubich et tres
frēs germanos occiſos ſepelirꝫ. Qui
ſtatim iuit cū anglo vmbra ſtante an̄
altare. Sꝫ cū papa ⁊ oēs aſtantes de
tam ꝓlixa hora mirarēt ipm̄ dormire
credētes excitauerūt. Ille vero dixit
ꝙ ipis excitantibꝯ cyrotecā cuꝫ anulo
in lubich nō recepit· de q̄ plimū āmi/
rans papa miſit nūcios q̄ hoc qđ bea/
tus adalbertus dixerat inuenerunt.
Item btūs adalbert⁹ caput vni⁹ ſcti
ſup ſe ſemꝑ hēbat· ꝓpter quod in po/
lonia illius ſancti caput ꝓ capite ſan/
cti adalberti habetur.

Legenda ſancti Sigiſmundi regis:

Tempore tibe/
rij ſenioris auguſti· q̄ ſicut
reliq̄s regiōes: ita gallias
regebat· egreſſa eſt q̄dā gens de inſu/
la quā mare oceanuꝫ cingit· cui voca/
bulū ē ſcandania· q̄ ex vocabulo q̄ꝫ re
gionis ſcandanij nūcupati ſunt. Cū/
q̄ꝫ alia regna vl' regiōes cū mlieribꝯ ⁊
filijs ſuis penetraſſent ⁊ renū fluuiū
vſq̄ꝫ ꝑueniſſēt· ibi iuſſiōe impatorꝫ ty
berij burgos vltra flumē renū ꝑ mul
toꝝ ſpacia annoꝝ cuſtodire coacti ſūt
Vn̄ ⁊ burgūdiones nūcupati ſunt: ⁊
vſq̄ꝫ hodie burgūdiōes vocant̃. Qui
tꝑe valētiniani auguſti egreſſi de ipis
burgis gallias petierūt ⁊ more barba
rico· t̃ras ⁊ ꝓplos impialibꝯ ditiōibus
ſubiugatas inuaſerūt atꝫ ex ſuo gene
re leuato rege noīe gondiocho roma/
nos galliaꝝ hītatores· q̄s ab ipoꝝū cō
ſpectibꝯ fuga nō celauit gladiorū ma/
nus interfecit· pauciſq̄ꝫ relictꝫ et ſuis
ditionibꝯ ſubiugatꝫ ipi ſub eoꝝ dn̄ati
one poſiti ſunt. Defuncto aūt gondi
ocho ipi⁹ filij gondebandus· ⁊ gonde
fil⁹ regno ſuſcepto galliaꝝ phalāges
terraſq̄ꝫ int̃ ſe diuiſerūt· ita vt gonde
bandus duas portiōes ſuis ditiōibꝯ
vendicaret· tertia gondeſilus eſſet cō
tentus. Vn̄ inter ipos magnū iurgi/
um ē exortū· adeo vt ab inuiceꝫ a fra/
terna charitate diſcederent. In ipis
tꝑibꝯ ſiccāboꝝum gens illico conuale/
ſcens manu mltas regiones ⁊ gētes
finittimas cuꝫ ſuis regibꝯ ꝓprijs ſub/
ditas ſibi ditiones ꝓſtraſſent atq̄ꝫ de
uaſtaſſent· inter alia occidētis regna
galliaꝝ q̄s fines inuadēdos audacter
licet inuiti petierunt. Quibꝯ adiun/
ctus gondeſilus frater gondebandi
regis ꝑliandi voto cū germanoꝝ ſola
cio ꝯtra eundē frēm natu ⁊ ꝑtāte ma
iorē arma arripuit. Quo fraudulēta
belli factiōe fugato regnū galliaꝝ pau
cis diebꝯ ſibi ſubiugaſſe viſus eſt. Nō
poſt multū vero tꝑis reſumptꝫ viribꝯ
gondebandus viennā obſedit· deie/
ctiſq̄ꝫ portis eiuſdē ciuitatꝫ cū mlto ex
ercitu captū frēm ſuuꝫ gondeſilū cuꝫ
vxoribꝯ ſuis igne cōcremauit. Alium
q̄ꝫ frēm kylipertū interfecit· vxorē ei⁹
ligato ad collū lapide in aquā immer
ſit· duos filios eoꝝ gladio trucidauit
duas nihilomin⁹ filias exilio cōdem/
nauit. Quaꝝ ſenior ſedeolenica noīe
mutata veſte ſe deo vouit· iunior aūt
q̄ trocildis vocabat̃· poſtea glouadeo
regi francoꝝ nuptiali more deſponſa/
ta nupſit· eundemq̄ꝫ barbarū ad fideꝫ
chriſti ꝑ doctrinā ſcti remigij pontifi/
cis ꝯuertit. Preterea ꝑdict⁹ rex gon/
debandus francos fratris ſui auxili/
arios in ꝑfata vrbe in q̄dā turre ꝯgre
gatos ferro trucidauit· pleſq̄ꝫ burgū/
dionū morte ꝯdēnauit. Nihil poſtea
iā dicto regi glouadeo reddere diſpo
nens· ſicq̄ꝫ oīe regnū qđ ꝑdiderat ſi
bi vendicauit. Natiq̄ꝫ ſunt ei duo filij

Sigiſmūdus ⁊ gondemarus. Et q̄ꝫ
uis ipe gondebandus rex oïſq̄ꝫ gēs
burgūdioꝝ tūc tp̄is gottice leg̃ vide
rent̃ eſſe cultores: cū filijs ſuis chriſti
ane ⁊ religiōis cultū catholice viſi ſūt
tradidiſſe. Qua lege p̄cepta illuſtris
atq̄ꝫ venerabil' ſigiſmūdus puer cū iaꝫ
ad p̄fectā veniſſet etatē· tanta deuotio
circa eccl'ias vl' limina ſcōꝝ ip̄m accen
dit vt die noctuq̄ꝫ in vigilijs· ieiunijſ
⁊ orōibꝫ inceſſant̃ p̄ſiſteret. Defūcto
aūt genitore ſuo rege gondebādo· li-
cet incredula circa fidē chriſti oīs gēs
burgundionū vnacū paucꝫ romanis
qui cū ip̄is in gallijs eoꝝ moribꝫ lani
ati durabāt ꝯtenti· ⁊ excellētiſſimū vi
rū ſigiſmūdū ſibi regē elegerūt. Qui
accepto principatu ſup̄ galliarū inco
las q̄lē ſe circa cultū diuinuꝫ vel ſuis
optimatibꝫ prebuerit ſeu q̄ꝫ illi ī ieiu-
nijs abſtinētia et elemoſinis liberali-
tas in iudicij ſeueritate diſcretio fue
rit· lectio ſubſequēs edocebit. Itaq̄ꝫ
dū in talibꝫ ſemp̄ ip̄i⁹ anim⁹ inceſſan
ter videret̃ eſſe intēt⁹· ſic de patrie ex-
ercituſq̄ꝫ ſui ſalute videbat̃ eſſe ſollici
tus: vt tamē velut apes prudētiſſima
aditū illū p̄ quē ad celeſtia regna poſ-
ſet p̄uenire req̄reret. Hec vir deo ple
nus ī corde ſuo die noctuq̄ꝫ p̄tractās
⁊ non ab alio niſi a dño nr̄o ieſu chri-
ſto qui dixit. Qui recepit p̄phetam in
noīe p̄phete mercedē p̄phete accipiet·
premiū boni op̄is recip̄e cupiēs· ita ſe
metip̄m circa martiꝝ limīa impende-
re conat⁹ eſt: vt mercedē martiꝝ acci-
pere mereret̃. Interea ſortit⁹ cōiugio
filiā theodorici reg̃ ytalie ex q̄ genuit
filiū noīe ſigiricū. Hac mortua duxit
aliā vxorē· cui⁹ nequiſſimis decept⁹ cō
filijs: prioris vxoris filiū interfici iuſ
ſit. Poſtea corde cōpūctus cū multa
ſcōꝝ loca p̄luſtraſſet p̄uenit in euꝫ lo-
cū qui agau̅ vocat̃· vbi ſctūs maurici⁹
cuꝫ ſuis ſocijs cōmilitonibꝫ p̄ amore

dñi nr̄i ieſu chriſti martirij palmā ac
cip̄e meruit: ⁊ tam itinere q̄ꝫ ieiunijs
feſſus· meditabat̃ q̄lit̃ p̄cioſis ſctis de
ſeruire deberꝫ. vt eoꝝ agminibꝫ ſocia-
ri potuiſſet. Tūc nō alit̃ niſi nutu dei
vt credim⁹ angl'o nunciāte ip̄i reuela
tum fuit· vt ad inſtar celeſtis militie
pſallentiū choros īſtitueret. Quo di-
uinit⁹ accepto ꝯſilio ſcōs atq̄ꝫ apl'icos
viros ꝯſuluit vtrū ſalubrit̃ regnaret
an nō. Qua interrogatiōe int̃ ſe ven-
tilata: ſcti antiſtites licet inuſitatum
opus tñ dño annuente vnanimit̃ cor
roborauerūt. Qđ ſcm̄ opus ſuitutis
videlicꝫ dei· cū fuiſſet p̄fecte inſtitutū
⁊ ꝯfirmatū pari ꝯſenſu oīm· quid ad-
huc ſup̄eſſet ei· q̄lit̃ celeſtis patrie re-
gnū p̄cip̄et deuote exorabat· vt ei di-
uina pietas oñderet. Sed q̄r dñs nr̄
ieſus chriſt⁹ laborꝫ ip̄i⁹ remūeratione
diuti⁹ nō patiebat̃ differre ad palmā
martirij eū ea ten⁹ dignat⁹ eſt vocare
vt ſcōꝝ ī thebeorū martirū collegio q̄ꝝ
ſe officio in dei laudibꝫ ſociauerat de-
uotione: p̄adiſi q̄ꝫ ſociaret̃ amenitate
Uerū ne p̄lixior narratio legenti fa-
ſtidiū generꝫ ad breuiſſimā paſſiōꝫ q̄ꝫuiſ
impito ſmone veniam⁹. Igit̃ cū fran
ci p̄l'ima fere regna deuaſtarēt· gallia-
rū gentes ⁊ vrbes vehemēter depopu-
larent̃· ita vt m'ltitudo maxia burgū-
dionū ſe francis ſociaret. Tunc ſigiſ-
mūdus vidēs ſe hincinde coanguſta-
ri veri ſalis monteꝫ expetijt ad inſtar
helie teſbitis· q̄tin⁹ crudeliſſime gētiſ
barbaroꝝ ferocitatē euaderet ſingl'a-
riter h̄itare elegit. Quia ſibi immīe-
bat diſcrimē vite· iuxta illud qđ egre-
gius p̄dicator de ſuis tribulatiōibus
ſcribens ait. Pericula in falſis fribꝫ.
Tūc diu̅ſimode burgūdiones neceſſi
tate magna q̄ꝫ volūtate francꝫ ex inte
gro dederūt p̄mittētes q̄ꝫ ſcm̄ virū ſi
giſmūdū pricipeꝫ ſuū p̄quirerent dili
gent̃ ⁊ eis vinctū traderet. Hac p̄miſ

ſione audita ſcūs vir ſigiſmūdus cō-
perta eoꝝ neq̄cia ceruicē capitꝫ ſui to-
tondit ⁊ ſe a laicali veſtitu in religiōiſ
habitū mutauit. Qui dū i ſuꝑdicto
loco ieiunijs ⁊ vigilijs macerat᷑ q̄e-
ſceret ibidē· pauci ex burgūdionibus
ad ipm ꝯuenīētes q̄ſi cā amoris ad ſe
pulcra ſcōꝝ ꝑducere ꝓmiſerūt. Cūq̄ꝫ
ad clauſuras ipi᷑ aganenſis mōaſte-
rij ꝑueniſſent· agmīa burgūdionum
vnacū franc̄ꝫ ad inſtar iude traditorꝫ
burgūdiones in eū man᷑ iniecerūt: ⁊
vinctū cathenis tradiderūt francꝫ eo
rūq̄ꝫ regi clodomero· qui poſtea diui
na exigēte vltiōe ꝓ eadē re a burgun
dionibꝫ in ꝑlio eſt interempt᷑. Tunc
franci ꝑtimſcētes ne man᷑ eoꝝ effuge
ret vſq̄ꝫ ad locū deputatū ſub alta cu-
ſtodia vnacū cōiuge ⁊ filijs gyſtaldo
⁊ gūdebaldo vinctos ad locū cui bella
vocabulū eſt ꝑduxerūt. Ibiq̄ꝫ puteū
ab antiq̄s inuenīētes vt veſania cru-
delitatꝫ ſue ſatiarent᷑· capl'i ſnīa adiu-
dicatū iuſſu fr̄is regꝫ glodomeri capi
te deorſuz dimerſo cū ꝯiuge et filijs i
puteū iactauerūt· vbi ꝑ trienniū cor-
pora in liuoſi gurgitꝫ aq̄ illeſa iacuerūt
In q̄ nocturnis tꝑibꝫ a ſcīs viris di-
uinit᷑ lampas per totū illud triennij
ſpaciū ꝑ q̄d ibi ſctā corpa iacuerūt vi
ſa eſt. Tranſacto aūt triennio ſcūs ac
venerabil' monaſterij ſcōꝝ aganenſiū
abbas ꝑ angl'm āmonitus eſt in viſu
vt ſacra corpa ſicͭ aīe eorū in celeſtibꝫ
beate legiōi mereant᷑ ꝯiūgere· ita etiā
eodē loco ſepulture ſociarent᷑. Vir ve
ro dei venerādus abbas ſuꝑdict᷑ an-
guſtia plen᷑ q̄lit᷑ dn̄icam iuſſionē im-
pleret neſciebat. Tūc ad anſemoridū
burgundionē qui vſq̄ꝫ in diē paſſiōis
ſcīs viris fidē firmiſſimā viſus eſt cō
ſeruaſſe miſſos ſuos direxit vt ad glo
rioſum pꝛicipē thebertū regē francoꝝ
ſuā petitionē ꝑiter ⁊ ſuggeſtionez de-
portaret· q̄tin᷑ ſctā martiruz corpa ad
ſcōꝝ limīa thebeoꝝ deferri ꝑmitteret.
Quā petitionē pijſſim᷑ princeps in-
dulſit. Tūc cuz magna admirationis
veneratiōe ſcā eorū corpa de puteo ex-
trahentes cū pſallētiū choris aganēſi
monaſterio i eccl'ia q̄ eſt in honore ſcī
iohānis apl'i ⁊ euāgeliſte dedicata di-
gniſſime ſepulture tradiderūt. In q̄
loco tantas aſſidue ꝟtutes dn̄i miſe-
ricordia cū fide ꝑcantibꝫ ꝑſtare digne
tur· vt ſi q̄s q̄terno typo· i· morbo febri
um inuaſus fidelit᷑ ſctōꝝ cineribꝫ fūit
aduolut᷑· ſtatim integra ſanitate re-
cepta incolumis reuertat᷑. Nihilomi
nus ⁊ reliq̄ infirmitates q̄ gen᷑ hoim
inuadere ſolēt creberrime ꝑ dei miſe-
ricordiā intercedētibꝫ ſctīs martiribꝫ
effugant᷑: ⁊ infirmi ad priſtinā ſanita-
tē reducunt᷑: adiuuāte deo et dn̄o nr̄o
ieſu chriſto cui eſt honor ⁊ gl'a et ptās
ꝑ omnia ſecula ſeculoꝝ Amen.

De ſancto Stanıſlao.

Beatus ſtaniſ-
laus vt annales geſtoꝝ po
lonie tangūt hyſtorie. Na-
tione polon᷑ ex ꝓuincia cracouieñ· ex
titit oriūdus. Polonia cōiter dicta ē
regio in ꝑtibꝫ oriētalibꝫ poſita· rebus
opulēta· ambitu ſpecioſa· q̄ꝫ pluribꝫ ⁊
magnis ꝓuincijs diſtincta· quondaz
famoſiſſima pꝛiceps ꝓuinciaꝝ: ⁊ dn̄a
olim fuit. Hec ml'toꝝ fecūda parens
natoꝝ q̄s ꝓceritate ſtature viriuz ro-
bore aſpect᷑ venuſtate natura inibi ſo
lita eſt dotare· In deſcriptionibus q̄ꝫ
ſuoꝝ ānaliū ſub rege victorioſiſſimo
boleſlao pio chꝛiſtiano filio meſconis
qui pꝛim᷑ fuit chꝛiſtian᷑ adaucta feli
cibꝫ incremētis iudicijs illuſtrata am
pliſſimū ꝓfeciſſe tradit᷑ in regnum a
danubio ſiquidem magno flumīe re
gni hungarie vſq̄ꝫ ad ſolonā fluuiuz
ſaxonie ad kyoneñ· ciuitatē· q̄ eſt me-
tropol' ruſſie vſq̄ꝫ ad mōtes carinthie

ſui imperij extēdens palmites a ſe lō/
ge poſitas quondaꝫ ſuo ſceptro rege/
bat exteras natiōes. In dieb⁹ eiuſdē
illuſtriſſimi pricipis boleſlai crebreſcē
tib⁹ beati adalberti pontific̄ miraculo
rū ſignis venit otto romanoꝝ impa/
tor q̄ cognoīatꝰ eſt ruffus in gnyſnaꝫ
ad limīa p̄dicti martir̄ deuotione du
ctus· quē pīceps inclitꝰ boleſlaus ho/
norifice ſuſcepit ⁊ munificētiſſime p/
tractauit cū ſuis optimatib⁹. Cernēſ
vero ceſar boleſlaū circa frequētiā ⁊ ex
cellentiaꝫ reḡ apparatꝰ· opulentiaꝫ q̄ꝫ
diuitiaꝝ admiratꝰ ait ſuis principib⁹
Decet vtiq̄ virū tam magnificū nēc
maieſtat̄ frēm ⁊ ꝯſortē fieri romano/
rūq̄ imperij ſociuꝫ ⁊ amicū appellari:
ac regio dyademate inſigniri. Dein/
de de capite ſuo coronā depoſuit ⁊ capi
ti reḡ boleſlai imponēs ipm in regem
polonie ⁊ oīm circū adiacentiū regio
nū q̄s ſuo ſubiugauerat impio ꝯſecra
ri p̄cepit. Deditq̄ impator boleſlao
regi ꝓ regalib⁹ inſignijs lanceaꝫ beati
mauricij ⁊ clauū dn̄i. Hec aūt regalia
inſignia: corona ſcꝫ ſceptruꝫ et lancea
vſq̄ adhuc in armariolo Cracouieñ·
eccl'ie ad mēoriam poſteroꝝ ꝯſeruanť
Rex aūt boleſlaus ob reuerentiā im/
perial' dignitat̄ ⁊ i ſignū mutue ami/
cicie et deuotionis donauit impatori
brachiū ſcī adalberti martir̄· q̄ aſſum
pto ad ꝓpria reuſus eſt. Deinde poſt
mortē ſcti boleſlai magni regis anno
dn̄i· M·xxv· Meſto filiꝰ eiꝰ regnauit
ꝓ eo. Hic fuit ſenſu minoratꝰ ac ꝓbi/
tate p̄ris· quādaꝫ duxit vxorē nobileꝫ
ſcꝫ ſororē ottonis impatoris q̄ cū deſi
dia ⁊ delicijs reſolutꝰ et ꝓprijs nō cōi/
bus vtilitatib⁹ intēderet· ceperūt exte
re natiōes· q̄ p̄ri ſuo vectigales fuāt
minꝰ timoris ⁊ honoriſ eidē impende
re ⁊ tributa regionū denegare. Quo
ignominioſe mortuo ⁊ kazimiro filio
eius puulo cognoīato karolo p nobi

les polonie cū m̄re i alemoniā expul/
ſo. ſtirps ducalis ⁊ regia in regno po/
lonie oīno pierat: ⁊ vnuſquiſq̄ in ill'
dieb⁹ qđ ſibi rectuꝫ videbať faciebat.
Iſte kazimirus q̄ fuit in alemaniam
pulſus· fuit ꝯtempaneꝰ beati ſtaniſlai
vterq̄ eni eoꝝ in puericia traditꝰ fuit
lr̄is imbuēdus. Staniſlaus quidem
in polonia· kazimirꝰ vero in alemania
Carente ḡ regno polonie rege natio/
nes q̄ tributa ſolita erāt reddere regi
polonie ꝯſurrexerūt q̄ſi lupi rapaces
p circūitū vaſtātes regnū polonie· p̄/
dam ⁊ familiā mactātes atq̄ꝫ abducē
tes. Conſumpta aūt iā tota polonia
vt auxiliū nō hr̄et aliūde· inito ꝯſilio
q̄ſierūt ⁊ inuenerūt exulē ⁊ electū ka/
zimirū qui ex alemania gallias tranſi
ens in monaſteriū clumacēle veniēs
vitā mutauit: et ſub habitu beati bn̄/
dicti deo militauit iā ſeptimū annuꝫ·
expoſitiſq̄ cauſis itineris thezauris a/
pertis ſuis obtulerūt ei· ⁊ abbati ſuo
aurū ⁊ argētū vaſa p̄cioſa. Petito eo
ab abbate vt eū dimitteret eis ad re/
gnū polonie gubernādū: eo q̄ eēt eiꝰ
heres ⁊ aliꝰ nō eſſet. Rn̄ſione accepta
q̄ non poſſet facere. ſed papa deberet
cōſuli ſup iſto. Legati polonie audito
hoc concito gradu romā adeūt ſūmo
pontifici bn̄dicto nouo legationē ꝓfe
rūt· diſpenſationē petūt. Audit̄ autē
papa bn̄dictꝰ polonie deſolationibus
chriſtiane fidei cōpaſſus· gētiq̄ orba/
te pīcipe miſtꝰ· ducē kazimirū ad re/
gnū poloīe gubnādū redire decreuit·
⁊ diſpenſauit cū eo papa vt mr̄imoni
um lrīme poſſet ꝯtrahere· ob titulum
diſpenſatiōis bn̄ficij ac recordationiſ
mēoriale inditū eſt polonis· vt i ton/
ſura rotunda ꝯformarēt ſe moribus
religioſoꝝ. Statutū nihilominꝰ ē vt
ꝓ alendo lumine eccl'ie beati petri ro/
me cenſum ſoluerēt. Qđ in polonico
ſivato petre vocať· i· ſanctū beati petri

Igitur legati executi negociū· aſſecu
ti ꝓpoſitū· leti ⁊ alacres accipiētes du
cem ſuū kazimirū in poloniā veniunt
⁊ licet cū difficultate ac bellorū certa
mine· tandē hoſtibꝰ expugnatꝭ cū pa
ce poſſedit regna polonie. Poſt hec ac
cepit vxorē de ruſſie principibꝰ nobili
orē noīe debronegā dignā cognomīe
maria· ex q̄ genuit q̄ttuor filios prio/
genitū boleſlaum· ſcdm̄ verladū· terti
um meſtonē· q̄rtū etnem. Eodē tp̄e
anno dn̄i· M·xlv· a pennem papā be/
nedictū colonie ꝯſecrat: et priuilegio
ep̄atus inſignit̄. Forma aūt poſitiōis
talis in cronicis inuenit̄. Pro reuerē
tia principis apl'oꝝ ſub cuiꝰ velamēto
te ſtatutū ꝯſtituiſti ⁊ ꝑ amore regꝭ ka
zimiri atq̄ʒ karoli dn̄i nr̄i eiuſq̄ʒ cōiu/
gis marie eorūq̄ʒ filij boleſlai totiuſq̄ʒ
regni nr̄i ſtatuimꝰ ſtabilimꝰ benedici
mus in perpetuū archiep̄atū apud ci
uitatē craconien̄· q̄ hactenꝰ erat ep̄atꝰ
cui etiā ſubijcimꝰ oīm ep̄atuū parro/
chias q̄ in toto regno ſūt polonie· vt
archiep̄ali more oībuſ ꝑſideat· tibi q̄ʒ
archiep̄e ꝯcedimꝰ paliū diebꝰ ſolenni
bus deferēdū. Anno q̄ʒ dn̄i· M·lviij·
rex kazimirus vita diſcedit: ⁊ boleſlaꝰ
filius eiꝰ in regnū ſucceſſit. Anno q̄ʒ
dn̄i· M·lix· Aaron archiep̄s cracoui/
en̄· obijt· cui lampertꝰ qui ⁊ ſula dictꝰ
ſuccedēs īſignia archiep̄atꝰ petere vo
luit. Hic eſt lamptꝰ qui beatū ſtaniſ/
laū eccl'ie cracouien̄· canonicū inſtitu
it· q̄ mortuo anno dn̄i· M·lxxij· ſtaniſ/
laus ſuccedit eidē ſule in ep̄atum. Et
octauo ſui ep̄atꝰ anno ſub rege boleſ/
lao ad martirij palmā ꝑueīt· iij· ydus
aprilis feria q̄nta ſub gregorio papa
q̄rto. Stanislaus de cracouien̄· ꝓ/
uincia ex honeſtis ꝑnti bꝰ eſt ꝓgenitꝰ
de raba et de ſclxpanow heredes veri
fuerūt. Stanislaus ex latino et polo/
nico ſermone dicit̄ ſtaniʒ vel inſtans
laudi. Et hoc ꝯgrue· ſtetit enī vir dn̄i

ꝓpenſius ⁊ laus dei ſtetit in corde ipi/
us. Hic primū ab initio ſue creatiōis
gratuitu bn̄ficio creatoris ꝑuentus.
ſortitꝰ eſt aīam bonā ⁊ in naturalibuſ
donis dinoſcit̄ inſtitutꝰ. Fuit enī ele/
ganter natꝰ· deo deuotꝰ· mente pudi/
cus· corꝑe caſtus· moribꝰ maturꝰ· ſer/
mone diſcretꝰ· iudicio iuſtus. Proin
de ꝑntes eiꝰ vidētes puerū ratiōe pre
ditū· aīo ſtudioſum decreuerūt eū
diſciplinis ſcolaſticꝭ ſubijciendū. Tra
ditus aūt lr̄aꝝ ſtudijs: cepit ſtaniſlaꝰ
pueriles ludos deuitare· iuuenū laſci
uiā fugere· lectioni vacare. Hec autē
ideo faciebat ſagax puerulus vt ꝑfice
ret ⁊ ad agnitionē veritatis ꝑueniret
Puerilibꝰ tandē rudimētꝭ ſufficiēter
inſtructꝰ cū iā eſſet iuuenis adultꝰ· ad
ſtudiū generale ⁊ i facultate liberaliū
artiū tp̄s nō modicū expendit. Cuiuſ
famā audiens lamptꝰ q̄ ⁊ ſula dictus
ep̄s cracouien̄· accerſitū fecit eū in ec
cleſia cracouien̄· ꝯfrēm ⁊ canonicum.
Qui ſtatim int̄ ſuos canonicos qua/
ſi ſtella in medio nebule emicuit. Nā
deinceps ſe totū ꝯtulit diuino famu/
laturū obſequio. Deniq̄ʒ lampto cra
couien̄· ep̄o de medio ſublato. Sta/
niſlaus ꝑ volūtatē dei ⁊ electionē ca/
nonicam Anno dn̄i· M·lxxij· in ep̄m
cracouien̄· eligit̄: ⁊ in pontifical' digni
tatꝭ ſede ſublimat̄· quē deꝰ velut lucer
nā poſuit ſuꝑ cādelabꝝ eccl'e oī ſctita/
te ꝟtutū fulgētē. Suſcepto cure pa/
ſtoral' miſterio pontifex chriſti ſtaniſla
us ſuꝑ gregꝭ ſui cuſtodiā ꝑuigil excu
babat i culmīe digtatꝭ poſitꝰ cū eſſet
oīm ꝑlatꝰ hūilitate cordis ꝓpt̄ deū oī/
bus erat ſubiectꝰ. Erat aūt i correcti/
one ſeuerꝰ· culpas enī delinquētiū cu
iuſcūq̄ʒ digtatꝭ eſſent vl' auctoritatꝭ n̄
diſſimulās: oportūe īportūe arguebat
Vn̄ regē boleſlaū qui poſt obitū ꝑr̄is
ſui kazimiri imꝑabat cꝰ vita enormiſ
erat vt ſe corrigeret ſedule cōmone/

bat ⁊ ad pniām ꝓuocabat· ⁊ q꞉ incor-
rigibiľ ꝑmanebat· ꝯ ſcm̄ dei inimici-
as ī abyſſo cordis ſui ꝯfouebat. Per-
ſecutiōes ab eo itaq꞉ indeſinent̄ ſuſti-
nens· orare deū ꝓ eo nō ceſſabat· ipſe
vero pingui ceruice armatꝰ· ſui p̄ſuliſ
correptiōem obſtinato aīo cepit cōtē-
nere. Cernēs aūt ep̄s ſtaniſlauꝰ ſuaꝫ
ā̄monitionē in ip̄o mīme ꝓficere ⁊ ꝑ
iniq̄s q̄s cōdebat leges rigorē iuſticie
deꝑire· cepit ⁊ ip̄e familiare eiꝰ contu-
berniū: ⁊ a ſuis colloquijs ſeſe ſubtra-
here· ne ſibi tacitꝰ videretur ꝯſentire
Abomiabat̄ quippe vir iuſtꝰ int̄ alia
genꝰ rapine· ꝯuenientes enī ad collo-
quia prata hoīm ānonas depaſcebant
ſepta domoꝝ cōburebāt· qḋ ip̄e et ſui
ſeniores deuaſtabāt. ¶ Quodaꝫ tp̄e
ſtaniſlaus ep̄s cracouieñ· eccľie volēs
ampliare redditꝰ· q̄ndam villā ſuꝑ
rippam wiſle poſitaꝫ petrauim dictaꝫ
a petro milite denoīataꝫ· taxata ſūma
pecūie· appenſoq꞉ argēto publico pon-
dere emit eā a p̄fato milite. Quo ali-
q̄t annis ſuꝑuiuēte poſſedit eam ep̄s
quieto iure· tandē milite petro viam
vniūſe carnis ingreſſo ⁊ in territorio
eiuſdē eccľie ſepulto· frēs eiꝰ vľ ami-
ci ꝓpinquiores tāq꞉ defuncti legitimi
ſucceſſores ceperūt ep̄m impetere de
reſtituenda ſibi hereditate. Jam q̄dē
rex boleſlaus impatiēs correptionis
factꝰ ꝯtra ep̄m ſiniſtrā voluntatē ge-
rebat· ſꝫ nōdū manifeſte virus cordis
eiꝰ efferbuerat. At cognati defuncti
expectato biēnio vel ampliꝰ q̄uſq꞉ ira
regis in ep̄m exardeſceret· ep̄o de iu-
re ſuo nolente cedere ⁊ rege inſtigan-
te cōpulſi ſunt ep̄m ad p̄ntiam regis
citare. Quid plura? Coraꝫ rege ſiſtit̄·
q̄rimonia deponit̄· ꝑtes hincinde au-
diunt̄· cauſa litꝭ diſcutit̄· iudiciū ven-
tilatur· vt aūt litigantiū ceſſaret con-
trouerſia in h̄ regis ⁊ iudicuꝫ reſedit
ſnīa. Vt ep̄s a iure poſſeſſiōis cederet
niſi aut euꝫ qui vendidit ei ſtatueret·
aut inſtrumentū venditiōis ⁊ empti-
onis exhiberet· aut ydoneos teſtes ꝓ-
duceret. Ex p̄miſſa ḡ regis ⁊ iudicum
ſnīa ſtaniſlaus ep̄s ꝓut mos eſt con-
ſcriptos teſtes recitat in publicum·
quibꝫ approbatꝭ accepit in mādatꝭ vt
in futuro colloq̄o circa petrauim cō-
pareret cū teſtibꝫ mēoratis. Appropi-
quabat aūt terminꝰ q̄ teſtes erat pro-
ducturꝰ ep̄s· at illi mādato et timore
tyrāni ꝯſtricti: nec in termīo cōpare-
re p̄ſiti. nec teſtimoniū ferre auſi ſūt
veritati. Vidēs ḡ ſ̄uus dei ſtaniſlaus
ꝙ hūanū ſibi deficeret auxiliū· ne ꝑde-
ret eccľie ſue prediū ad diuinuꝫ tanq꞉
ad turrim fortiſſimā ꝯfugit preſidiuꝫ
Venit nihilominꝰ ad colloquiū ⁊ ſte-
tit in termīo p̄fixo ⁊ ꝑorauit in ꝯcilio
O inquit regia dignitas ⁊ principuꝫ
Polonie cōmunis equitas· exq̄ non
inuenit̄ ī t̄ra veritas date mihi ľ triū
dieꝝ inducias· ꝙ ponā eū corā rege et
vob̄ qui mihi vendidit: ⁊ teſtet̄ cuius
hec ſit hereditas. Quibuſdā ſtupenda
alijs admirāda· mľtis vero q̄ſi delira-
mēta viſa ſunt pontificꝭ verba· ꝯſiliuꝫ
tn̄ cōmūe affuit vt ſibi darent̄ vſq꞉ ī
diē tertiū optate inducie. Tūc ſtaniſ-
laus p̄ſul dei electꝰ· fide chriſti ꝯforta-
tus dixit his qui ſecū aderant virꝭ de-
uotis ⁊ deū timētibꝫ. Frēs ⁊ cōmilito-
nes mei vos ſcitꝭ q̄m negociuꝫ dei eſt
⁊ eccľie qḋ gerimꝰ· p̄imoniū ieſu chri-
ſti crucifixi ꝓ q̄ certamꝰ: a q̄ egredit̄ iu-
diciū ſingloꝝ cām ei nrām cōmittāꝰ.
Nos ꝟo in his tribꝫ diebꝫ ꝯtinuis q̄-
bus inducias impetrauīꝰ ieiunijs· vi-
gilijs ⁊ oroībꝫ inſiſtētes ⁊ faciē dn̄i in
ꝯfeſſiōe p̄ocupemus. Qꝛ ſi fidē ſic gra-
nū ſinapis habuerimꝰ ſic ait in euan-
gelio dn̄s. Quicq̄d orātes petierimꝰ
nec heſitauerimus: ſcitote ꝙ accipie-
mus. Petamꝰ ergo fiducialiter· q̄ra-
mus inſtāter· pulſemꝰ ꝑſeueranter.

vt quod petimus fideliter conſequa-
mur efficaciter. Interim dies tertiꝰ
imminebat: ⁊ eps cū ſuis petrauieñ.
eccīaȝ diuia celebraturꝰ intrabat. Ibi
dem rex ⁊ milites ⁊ ppl'i mltitudo ad-
erant: q̄ ad colloquiū ꝯfluxerāt. Cun
cꝫ diuia cōpleſſȝ eps vt erat pontifica
lib⁹ indutꝰ: egredit' añ fores eccīe vbi
petrꝰ iacebat tumulatꝰ. Deinde fecit
terrā de tumulo eijci ⁊ ſepulcꝝ eiꝰ ape
rire. Tūc flexis genub⁹ ad deuȝ dixit
cū lachrimis. Miſerere nr̄i deꝰ oīm q̄
viuoꝝ dñaris ſil' ⁊ mortuoꝝ. defende
cām tuā ⁊ educ ad victoriā iudiciū tu
um. qm̄ diminute ſūt ꝟitates a filijs
hoīm. Reuoca qm̄s dñe de morte ad
vitā petꝝ famulū tuuȝ. ſuſcita de pul-
uere egenū poſt decurſuȝ triū annoꝝ.
vt veritati teſtimoniū ꝓhibeat. q̄ ſuſci
taſti de monumēto iā fetentē lazarū ⁊
q̄driduanū. vt glorificet' nomē tuū ⁊
laudet' in ſecl'a ſecl'oꝝ. Cūcꝫ hi qui cū
ipo aderant rñdiſſent amē. Surgēs
ab orōe pontificali baculo cadauer te
tigit ⁊ clara voce dixit. In noīe pr̄is ⁊
filij ⁊ ſpūſſcti ſurge petre q̄ dormis: et
exurge a mortuis. vt manifeſtet' in te
virtꝰ ⁊ opatio ſctē trinitatis. Surge
ſurge inq̄t ⁊ ſta in mediū et da
honorē deo: veritati teſtioniū ꝓhiben-
do. vt augeat' fides credētiū ⁊ obſtru
atur os hoīm iniq̄ loquētiū. Qui ꝯti
nuo coraȝ omib⁹ ſurrexit. Manſcꝫ illi
manū de ſepulcro viuuȝ alleuauit et
ad ꝯciliū vſcꝫ ꝑduxit. Stans aūt bea
tus ſtaniſlaus eps in colloq̄o dixit re
gi et oī ppl'o. En inq̄t petrꝰ ille q̄ mor-
tuus fuerat. nūc vero viuꝰ corā vobis
aſtat. cuius viue vocis magꝫ debȝ va
lere ꝓteſtatio q̄ꝫ teſtiū ꝓductio vel in
ſtrumētoꝝ oſtēſio. Req̄rite ab eo an
ipe ſit qui villā vendidit ⁊ taxatū ꝓciū
ꝓ ea recepit. Perſona eſt vob̄ nota. ſe
pulcꝝ patens. occultata veritas. reſu-
ſcitatio ſub ocul' vr̄is ꝑ ꝟtutē dei nuꝑ
celebrata. Procul ſint tenebre, infide
litatis. pellat' ab ocl'is vr̄is om̄e nubi
lū ambiguitatꝫ. ne putetis fantaſma
Quia ſpūs carnē ⁊ oſſa nō hȝ ſic hūc
videtꝫ hr̄e. Rex aūt ⁊ oīs multitudo
ppl'i ſtabāt ſtupefacti. ſuſpenſi nouita-
te miraculi. Amici vero eiꝰ ⁊ ꝓpinqui
⁊ oēs qui nouerāt eū: vidētes q̄ᵈ ſub
ocul' eoꝝ de ipo ꝯtigerat nec ꝯſulatōis
locū nec ſpm̄ vltra hēbant. Poſtmo
dū petrꝰ monuit amicos vt pniaȝ a-
gerent ꝓ eo ꝙ virū ſcm̄ ⁊ iuſtū mltis
laborib⁹ ⁊ iniurijs affeciſſent. ⁊ niſi de
ſiſtant ⁊ peniteāt mlta eos ſupplicia ⁊
tormētis manerēt. ⁊ adiecit. Vos in-
quit ſcitꝫ ꝙ nihil cōe mecū habuiſtis
⁊ in meo ꝑimonio q̄ᵈ vendidi ſtaniſ-
lao epo cracouieñ. ſi veritatem fateri
vultis. Deinde petrꝰ ꝯuſus ad regeȝ
⁊ ad reliquā ppl'i mltitudinē ait. Ego
inq̄t ꝑcib⁹ ⁊ meritꝫ beati ſtaniſlai viri
huiꝰ a mortuis ſum ſuſcitatꝰ: ⁊ per vo
luntatē dei miſſus huc veni. vt teſtio-
niū ꝓhibeā veritati. Proteſtor ḡ corā
vobis oīb⁹ me ſtaniſlao cracouiē. epo
petrauim quondaȝ meū ꝑimonium
vendidiſſe ⁊ pecuniā taxataȝ recepiſſe
ꝓpinq̄ſcꝫ meos ī eo nihil vncꝫ habu-
iſſe iuris. Teſtes aūt q̄ huic affuerūt
cōmertio ⁊ ſe ſubtrahūt ab h' teſtimo
nio timore munere gr̄a ⁊ odio: niſi pe
nitentiā egerit de cōmiſſo ſciant ſe ve
ritatꝫ q̄ deꝰ eſt priuādos eſſe conſortio
Rex aūt boleſlaꝰ ⁊ ſui aſſeſſores cōpro
bata veritate fidei ⁊ aſſertiōe tanti te-
ſtimonij de ꝯſilio cōmuni dedeꝛt epo
palmā iuſticie: et ſine oī ꝯtradictione
poſuerūt eū in plena poſſeſſiōe ville.
Qualit' aūt petrauim villa predicta a
iuriſdictione eccl'ie cracouieñ. ſit alie
nata nō eſt tpis pn̄tis pabola. his au-
tē pactis dixit ſcūs ſtaniſlaus ad petꝝ
militem. Si placet ⁊ videtur expe-
dire vis vt pro tuo labore et merito
per aliquot annos vite tue inducias

impetrabo. Rñdit petr⁹ dicens. Scti
tati tue pr̄ venerãde grãs ago magis
vero gratũ habeo vt me mõ reſtituaſ
monumẽto. qꝛ tp̄s adhuc modicũ ꝓ
meis cõmiſſis adiiciẽdus ſum purga
torio. ꝛ ſic let⁹ ꝑ miſericordiã ad req/
em trãſibo dñi. Ubi aũt ſcũs cognita
volũtate petri. comitãte ſecũ mltitu
dine ppl̃i reduxit eũ ad locũ ſepultu
re. deinde cũctis vidẽtibꝰ ſepulcrũ in
troiuit: mẽbra ſua cõponit ꝓ ſe deũ ex
orare rogauit. ſe terra operire fecit: et
ſpũm deo tradidit. Sup cui⁹ trãſitũ
ſcũs ſtaniſlaus cõmẽdatiõẽ fecit ha/
bita ad ppl̃m exhortatiõe. dataqꝫ pon/
tificali bñdictiõe reuſus ẽ ad ꝓpria cũ
comitatu ſuo grãs agens ꝓ vniũſis
bñficiis oĩpotenti deo. In eccl̃ia ſua
frequẽs reſidebat orõni. lectiõi vacãs
ꝯtinue ꝑrochias ſuas ꝓut poterat vi
ſitabat. ꝛ q̃ in eis corrigẽda erãt emẽ/
dare curabat ꝓ viribꝰ. q̃ clericali gau/
debant priuilegio: ꝛ eccl̃iaſtico vtebã/
tur bñficio. in ep̃atu ſuo aſtringebat
eos ſedulo vt in eis decor honeſtatis
pudor caſtitatꝫ ꝛ bone ꝯũſatiõis redo
leret opinio. Quos vo paterna ꝓhi/
bebat ãmoĩtio: ꝛ filialꝭ ñ ſeq̃baꝭ corre/
ctio eos ꝛ bñficia ſpoliabat: ꝛ de ep̃atu
ſuo tãqꝫ incorrigibiles ꝓpulſabat. Et
licꝫ eẽt vir iuſt⁹ ꝛ ſeuerus. tñ pctõres
ad pñiam miſericorditer recipiebat.
ꝯfeſſiones eorũ ꝑ ſeip̃m audiebat. ad
clamorẽ pauperꝝ ei⁹ aures nõ obſtrue
bat. oppreſſos q̃ꝫ quibꝰ non erat auxi
liũ de manu violentorꝝ eruebat. vidu
as pupillos ꝛ orphanos q̃ſqꝫ ꝑ ep̃atũ
ſuũ in mẽoria q̃ſi in libro cõſcriptos
habebat. elemoſinis ſuis nũc occulte
nũc maĩfeſte ſuſtẽtabat. ſup afflictos
pietatis ꝛ cõpaſſiõis viſcera geſtabat
Menſa ei⁹ ſplendida erat ꝛ cõis. Ma
xime aũt hoſpitibꝰ ꝛ ſp̃ualibꝰ viris. tñ
multꝫ ferculis ꝯſuetudinẽ nõ hẽbat
comeſationes ꝛ nocturnas potatiõeſ
q̃ſi venenũ abhorrebat. Nec eteni cõ/
ſuetudies gẽtiliũ ſunt ꝛ ſiniſtre. Pe
culiarẽ familiã ac domeſticã diligẽdã
ſub oĩ caſtitate docebat. Curiales ipi/
us ꝛ bñficii ei⁹ dñi ſui ꝓuocati vbicũ
qꝫ cũ eo morabanꝭ ſiue in via ſiue in
domo nulli erant oneroſi. Decimas
ſuas vel vendi vel colligi faciebat. pro
uiſores ſuos dixerit tp̃e oportuno ſi/
ne meſſis ꝛ pauperꝝ leſione. equũ pon
dus. equã mẽſurã. ꝛ modium hẽbat
equũ. Sic igiꝭ ſcũs ſtaniſlaus ordĩa/
te dies ſuos ꝯ̃duxit. ſic ſtatũ ſuũ adhe
rens deo rexit in mũdo vt nõ deciperꝭ
a mũdo. flagrabat martirio. cupiens
diſſolui ꝛ eſſe cũ chriſto. Itẽ boleſlauſ
ꝓpter ſui ſcelerꝫ immanitatẽ quã exer
cuit in beato martire et ep̃o ſtaniſlao
cognoĩatus eſt ꝶuus ꝓpter excellẽtiã
largitatꝫ. anthonomazice dict⁹ ẽ larg⁹
ob inſignẽ audaciã virtutꝫ appellat⁹
eſt bellicoſus. Et licꝫ boni virtutꝫ fun
damẽtũ recepiſſe videaꝭ ab initio. tñ
opus q̃d videbaꝭ de genere eſſe bono
rũ corruit ĩ abyſſuꝫ. Hic ꝓ recupãdiſ
ꝭminis regni polonie q̃s amiſerãt pa
tres ſui poſt tp̃a proaui ſui magni re
gis boleſlai ſuo ſtipat⁹ exercitu exte/
ras natiões ꝑagrauit: ꝛ ꝯtra rebelles
p̃lia multa cõmouit et cõmiſit. Iam
decimuſſeptim⁹ annus voluebatur q̃
rarus in patria ꝯtinu⁹ ĩ caſtris ſemꝑ
vero apud hoſtes morabaꝭ. cõmorat⁹
ꝛ cõmixtus inꝭ gentes didicit oꝑa eo
rũ ꝛ ſeruiuit immundiciis eorꝝ: inter
miſſo ſtudio virtutũ factus eſt ſenti/
na omnium viciorũ. Dum vero aui/
dus victorie ꝑdiutiſſime extra patriã
moraretur. mora eius reipublice q̃n
tum commodi attulit ꝛ vtilitatis tan
tum poſtmodũ ingeſſit diſcriminis
nobilibus polonie cum rege bellorũ
exercitationibus occupatis. Inte/
rim vxores ac filias earum ſerui ad
ſua vota inflectunt. quaſdam longa

expectatōe maritoꝝ feſſas·alias deſpe
ratiōe deceptas.nōnllas vi ad ſerui/
les amplexꝰ ptractas·deindeqꝫ vt ſcri
ptū eſt delicate cūcti ꝑuiētes ī dn̄os
ſuos lares eoꝝ ⁊ cubilia occupāt· mu
nicipia firmāt nō ſolūmō ꝯtra reuer/
ſos munitiōes extruūt·verū etiā reū/
ſis bellū infligūt. Nobiles vero polo/
ni qui cū rege fuerāt in caſtris multo
tpe demorati·audita fama tante ꝑdi
tionis ac ſceleꝝ ꝑpetrati· zelo iniurie
vindictā animꝰ ꝯcitat ꝯ regꝫ impium
reūſi ſunt ad ꝓpria illicenciati. Tan/
dem ſuoꝝ mūitiōibꝫ expugnatꝫ ꝓ ſin
gulari temeritate ſinglaribꝫ ꝑdiderūt
ſupplicijs·feminaſ que vltro ſuis ꝯſen
ſerāt et thori ltimi ꝑuaricatrices exti/
terant penis atrociſſimis ꝑemerunt
Rex vero boleſlaus poſt mltas cedes
adūſarioꝝ ⁊ victorias eleuatꝰ in ſup/
biam belue rugiētis induēs ſeuiciā ⁊
efferocis animi in poloniā redijt:⁊ in
ſuos ab hoſtibꝫ bellū interſit·fingit il/
los iniurias ſuas non in plebe vlciſci
ſed regiā in plebe maieſtatē ꝑſequi.
Ait eni viros ſibi nō placere qbꝫ pluſ
placent tā feminea q̄ꝫ pricipis obſeq̄a
ꝯquerit nihilominꝰ ſe nō tam apud
hoſtes deſertū q̄ꝫ hoſtibꝫ vltro expoſi/
tū. Proinde maiores ⁊ ꝑcipuos capi
tis abſciſione damnat:⁊ q̄s apte cape
re non valet·vel nimis veret inſidijs
aggredit. Mulieres quibꝫ q̄ꝫ mariti
pepcerūt ducti hūana ꝯſuetudie tan/
ta inſectatꝰ eſt inhūanitate vt ad eaꝝ
vbera catulos applicare non horreret·
infantulis abiectꝫ quibꝫ hoſtes pepciſ
ſent ſi ſcita vel gentil fuiſſet. Aſſrueba
tur eni potiꝰ extirpari oportere ſcorto
rū ſcandala q̄ꝫ foueri poſſet. Videns
aūt ſcūs ſtaniſlaus cracouien̄·ep̄s q̄
crudelē boleſlauꝫ a nephario ope et a
ſua nō poſſet immanitate paterne re
uocare·ſed q̄ſi lupū rapacē ⁊ beluā ſe/
uientē in oues dn̄icas deſeuire·et gla
diū tyrānidis eiꝰ ī ꝑplo craſſari chriſti
ano ⁊ ſanguie inocētū deebriari· iura
q̄ꝫ thori marital violari·deū nō time/
re·hoīeꝫ n̄ vereri·iuſticiā opprimi·aſcē
dens ex adūſo ſe muꝝ ꝓ domo dn̄i op
poſuit:⁊ vt paſtor bonꝰ pro ouibꝫ ſuis
aīam ſuā ponere nō dubitauit·chriſti
q̄ꝫ hoſtia mox futurus velut agnū mā
ſuetuꝫ ſeſe obtulit ad immolandum.
Premiſſa igit ammonitione ſm̄ nor
mā eccliaſtice diſciplie priꝰ illi regni
cōminat excidiū·deinde anathematis
intemptat gladiuꝫ·ecclie quoqꝫ dene/
gat introitū. At ille paterne correctio
nis impatiens q̄ſi lignū tortuoſuꝫ et
aridū qȯ facilius frangi pōt q̄ꝫ dirigi
ad deteriora·qui licꝫ ꝓuocat in maio/
ri veſania induit·⁊ vt alter pharao iu
ſto dei iudicio maiori duricia excitatꝰ
corpis indurat. In ecclia itaqꝫ ſancti
michaelis de rupella ſcō preſule diui/
na celebrāte ⁊ patrocinia ſcōꝝ implo/
rante iuxta aram in infulis nō ordis
nō officij diuini·nō loci·non tpis·nō
diuine ꝑſentie reueritꝰ maieſtatē·ab
ara iubet antiſtitē trahi·ad quē ſatel/
lites atrociſſimi quotiens irruere tē/
ptant totiens cōpulſi ruūt· tertio ꝓ/
ſtrati manſueſcūt·quos tyrānꝰ ſtans
ante fores ecclie obiurgat indignātiſ
ſime dicens. O inquit ignaui ⁊ dege/
neres nō poteſtis vnū ſacerdotē tra/
here·deinde irruens ad arā in chriſtū
dn̄i manꝰ iniecit violētas·fruſtatim/
qꝫ foras mitti iubet cōciſum canibꝫ de
uorandū. Sꝫ deꝰ omps q̄ in ſuis opi
bus ſemꝑ ē laudabil:⁊ in ſctis ſuis ꝑ
dicat mirabil ad declarādas ⁊ cuſtdiē/
das ſui martiꝝ gloſi exeq̄as celeſteſ ⁊
trenas ſubito deputat cuſtodiaſ·ex q̄t
tuor nāqꝫ ptibꝫ cominꝰ woyſle q̄ttuor
viſe ſunt aduolare aq̄le et ſublimiꝰ lo
cum paſſiōis circūuolantes a ꝯtactu
ſacri corpis abigētes volucres aliaſqꝫ
ſanguipetas aues. Hac xp̄o alacritate

miraculi aĩati ac zelo deuotiõis plurimi accẽſi ſparſas mẽbrorũ ꝑticulas colligere geſtiũt penes tẽplũ ad locũ paſſionis accedũt miraculo dei corpꝰ integerrimũ repiũt cũctũ ſanguinez ſine om̃i cicatricũ notamine tollunt aſportant apud eandẽ baſilicã ſcti michaelis iuxta introituz eccl'ie diuinis ↄditũ aromatibꝫ recõdũt. Poſtq̃ȝ autẽ gleba corpis ſcti ſtaniſlai ad eccl'iaz beati michaelis ſepulta quieuit iugꝫ dictaꝝ ſplendor lampadaꝝ ab eodẽ loco nõ diſceſſit. Cũ vero anni circulus volueref. qdã matrona nobil' dũ orõni ibidẽ intenderet beatũ ſtaniſlaum vidit ꝑſulẽ ad altare beati michaelis viſibiliter ſtare: q̃ſi miſſaꝝ ſolennia celebrantẽ. ⁊ ſibi ad modũ corone venerabiliũ ꝑſonaꝝ ordinẽ aſſiſtentẽ. Peractis aũt diuinis audiuit eũ taliter ſe alloquẽtẽ. Ego ſum ſtaniſlaus cracouienſ. eps. vade ⁊ dic epo ⁊ canonicis fratribꝫ meis: vt corpus meum transferaf ad eccl'iaz cathedralẽ. qr hic iaceo ſine honore debito ⁊ oſſa mea tãgunf puluere. Epus vero et canonici audita reuelatione religioſe femine nõ increduli ſed certi de tali reuelatione anno dñi M. lxxxviij. ſacrũ corpꝰ eius ad eccl'iam maiorẽ cum debita reuerentia tranſtulerũt. Boleſlaus autẽ audiens hoc impatiens gl'ie ⁊ inuidens tante excellẽtie beati pontificis ⁊ martiris ſtaniſlai nimio timore ꝑcuſſus vt cruentiſſimꝰ patricida in hungariam ſeceſſit expulſus. Anno vero exitus ſui ſcdo inaudito lãguore correptus interijt. Meſto vero filius ſuus cũ eo etiã in exiliũ fugatꝰ in primo pubertatis flore veneno expirauit. Et ſic tota domus boleſlai regis polonie corruit iuſto dei iudicio.

De ſancto Anthonio cõfeſſore de ordine fratrũ minorũ legẽda ſeq̃tur.

Venerabilis chriſti ↄfeſſor anthonius de ordie fratrũ minorũ nobili ortus progenie de yſpania trahens originez. de ciuitate fuit q̃ dicif vlixbona: q̃ eſt in regno portugalie in littore maris oceani ĩ extremis mũdi finibꝫ ſita vergens ad occidentẽ. patre eius milite martino alfonſi noĩe matreq̃ȝ eiꝰ maria. Cum ergo in prĩo iuuẽtutis ſue flore felices felicẽ hũc genuiſſet filiũ ab ipo ſacro baptiſmatis fonte: fernãdus ei nomẽ impoſuerũt. tradẽtes eũ ſacris literis ⁊ moribꝫ imbuendũ. in quibꝫ puerulus miro mõ ꝓfecit. Cũq̃ȝ quintũdecimũ attigiſſet annũ. eſſetq̃ȝ iã totꝰ in dñi amore ſuccẽſus ⁊ ſemꝑ anxio corde meditaref: q̃liter ſpreto mũdo deo corde ſincero poſſz ſuire iuxta eandẽ quã ꝓdiximꝰ ciuitatẽ ad quoddã monaſteriũ de ordine ſcti auguſtini: in q̃ viri religione famoſi in canonici regularis habitu dño ſuiebãt: in ſpũs feruore ſe trãſtulit: ibi q̃ꝝ habitũ humili deuotiõe ſuſcipiens. Cũq̃ȝ annis ferme duobꝫ mãſiſſet ibidẽ ⁊ frequẽtiam amicoꝝ ꝑijs mẽtibꝫ importunã ſuſtinuiſſet: vt oẽm ſibi in dei ſuicio ꝑturbatiõis eiuſcemodi occaſionem tolleret: obtenta priꝰ ſupioris licẽtia ad monaſteriũ ſctẽ crucis eiuſdẽ ordinis in ciuitate colimbria. qd in itinere dieꝝ triuz diſtat moraturꝰ ꝑuenit. In q̃ dũ in oĩ virtute ꝓficeret humilitatis ⁊ gr̃e ⁊ feruenti ſtudio ſacre ſcripture accidit q dñs petrꝰ infans primogenitꝰ illuſtris regis porthugalie de marochio q̃ſdã reliq̃as ſcõꝝ ſeptez fratrũ minorũ ꝓ fide chriſti ab impio rege marochij occiſoꝝ. q̃s btũs franciſcus ad ↄuerſionẽ illiꝰ gẽtis tranſmiſerat deportaret. q̃rũ ſuffragantibꝫ meritis liberatũ ſe interficere de manibꝫ ſaracenoꝝ ꝑ oẽs yſpanie ↄuincias

diuulgabant. Quo audiens btūs an-
thonius qui fernādus adhuc dicebaꝫ
animatꝰ eſt: ⁊ ipe eoꝝ exēplo ad mar-
tiriū ſuſtinendū. Uenientibꝰ aūt illo
tp̄e frībꝰ minoribꝰ ſcḋm ꝯſuetudinē or-
dinis ad monaſteriū viri dei pro ele-
moſina petenda. qui in loco qui ſcūs
anthoniꝰ dicitꝰ prope colimbriam mo
rabanꝫ. eos Anthonius traxit ad pteꝫ
ſeorſum: ſuū familiaritꝫ patefaciendo
ꝯceptuꝫ animi ſui dixit ⁊ adiecit. Or-
dinis vr̄i habitū frēs chariſſimi anio
deſiderāti ſuſcipiam: ſi me mox vt in
greſſus fuero ad terrā ſaracenoꝝ mit
tere ſpoponderitꝪ. q̄tinꝰ cū ſcīs marti-
ribꝰ merear ⁊ ego deo offerri victima
ſalutaris. Qui non mediocri gaudio
ex tanti viri verbis exhilarati diem q̄
hec fiant primū ſequentē conſtituūt.
⁊ nē mora piculū trahat tp̄s dilatio-
nis p̄cidūt. Fratribꝰ igitꝫ letabūde do-
mū redeūtibꝰ remanſit ſuus dei an-
thoniꝰ ſup̄ dictis a priore licentia peti
turus. Qua nimirū vix p̄cibꝰ extorta
Frēs ꝓmiſſi nō immēores iuxta ꝯdi-
ctum facto mane ꝯueniūt ⁊ religiōis
ſue habitū in mōaſterio viro dei oti-
us imponūt. Quo cū factum fuiſſet ac
currens quidā de frībꝰ ac canonicꝪ eiꝰ
in amaritudie cordis loq̄baꝫ dicens.
Uade vade qm̄ ſcūs eris. Ad queꝫ cō
uerſus vir dei anthoniꝰ hūili voce re-
ſpondit dicēs. Cū me ſctm̄ fore audie
ris deū collaudabis. Et his dictꝪ frēs
gradu concito domū ꝑperant ⁊ eueſti
gio ſequentē nouū hoſpitē in oſtēſio-
ne caritatꝪ ſuſcipiūt. Qui vt requirē
tiū ſe p̄ntū ſollicitudinē ſagaciꝰ decli-
naret. ſtatim mutato vocabulo antho
nius ipe nomē ſibi impoſuit quodaꝫ
p̄ſagio deſignans. q̄ntꝰ verbi dei futu-
rus p̄co exiſteret. Anthoniꝰ eni q̄ſi al-
te tonans dicitꝫ. Et reuera vox eni eiꝰ
vt tuba vehemēs. qꝛ cū ſapientiaꝫ dei
in miſterio abſconditā intꝫ ꝑfectos lo

queretur talia et tam ꝓfunda de ſcri-
pturis ſctīs intonuit vt vel rarꝰ ꝑ cō
ſuetudine ſenſum exercitatꝰ diſertitu
dinē lingue ipiꝰ itelligere poſſet. Ue-
runtamē zelus fidei euꝫ accenſo anio
ad martiriū incitaret. factuꝫ eſt vt iu-
xta ꝓmiſſum data ſibi licētia terrā ſa
racenorū mare mediterraneuꝫ naui-
gio feſtinꝰ adiret. ſꝫ q̄ ſit hoīs intētio
cognoſcens altiſſimꝰ in facieꝫ ei reſti-
tit: ac in temptato graui morbo ꝑ to-
tū hyemis ſpaciū eū artiꝰ flagellauit
ita vt nec p̄dicationē fidei poſſet intē-
dere. nec ꝓprij corpuſculi ſarcinā vale
ret aliq̄tenꝰ ſuſtentare. Sicqꝫ factuꝫ
eſt vt cū de ꝓpoſito ſuo nihil proſpere
actū cerneret ꝓ recuꝑanda ſalteꝫ cor-
poris ſanitate repatriare decreuit. Cū
qꝫ nauigio ipo mari credito ad parteſ
hyſpanie redire ꝓponeret. ventis ſibi
magnis ⁊ ꝯtrarijs flantibꝰ diuino nu
tu cōpulſus eſt in ſicilie ꝑtibꝰ applica
re. O vere beatū virū a cūctis merito
extollendū anthoniū qui totꝪ precor-
dijs affectabat ꝓ chriſto ſubire marti
riū. ſed mira ipiꝰ ineffabilꝫ ꝓuidentia
vt euidentiꝰ claruit reſeruabat eum
ad vtiliora in poſterū. q̄ñ in multis ꝑ
tibꝰ orbis tot deceptas aīas ꝑ dyabo
lum de fecibꝰ pctōꝝ reduxit ad penitē
tie fructū. Cuiꝰ aīam ⁊ ſi gladiꝰ ꝑſecu
toris non abſtulit. palmā tñ martirij
nō amiſit. Circa tp̄s aūt illud capitu
lū generale apud aſſiſium ꝯſtitutum
eſt celebrari. Quod vt viro dei antho
nio ꝑ fratres meſſane ciuitatis inno-
tuit in ſemetipo robuſtior factꝰ ad lo
cum capituli verū ꝑuenit. Quo fini-
to cū miſtri cōmiſſos ſibi frēs ad loca
ſua p̄mitterēt ſolꝰ in maībꝰ miſtri ge
neralꝫ derelictꝰ eſt anthonius q̄ vtpote
incognitꝰ ac nouiciꝰ ac vt arbitrabaꝫ
pue vtilitatꝪ. Tunc tp̄is vir vite vene
rabilꝫ gratianꝰ noīe in ramamola frm̄
miſterij gerebat officiū. Quē fuꝰ dei

anthonius ſupplicare cepit· quatinus
ſe ſuſceptū a miniſtro generali in ro⸗
mamolā rudimētis informaret. nl'la
prorſus data ſibi literature mētione
Nulla exercitatiōis eccl'iaſtice ab ipiꝰ
ore pſonabat iactatio· ſed ſciētiā om⸗
nē ⁊ intellectū captiuans in obſequi
um chriſti ipm ſolū ⁊ hūc crucifixum
ſcire· ſitire amplecti velle ꝓclamabat
Frater ğ gratianꝰ cū cerneret in eo ꝑ
expreſſa ſimplicitatꝫ ⁊ hūilitatis iudi
cia veſtigia ſcitatis mirā ipius ample
xans deuotionē eiꝰ votis aunuit ac ſu
ſceptū in romamolam deduxit. Quo
cū vir dei anthonius diſponente dn̄o
ꝑueniſſet impetrata licētia· qꝛ locū ſo
litudinis appetebat· heremū montis
pauli vbi frēs tūc tpis morabanꝛ de⸗
uotus ſubijt· Ibiqꝫ loco quietꝫ adep⸗
to cellam ſeorſum a frib' ſequeſtratā
in q̄ndam criptaꝫ excisam intrauit in
qua ſolus deo vacans manebat nun⸗
q̄ꝫ ex ea exiens p̄terq̄ꝫ ad celebranduꝫ
diuina vel interdū ad ſumenda neceſ
ſaria ſuſtētationi nature. In ea ſiqui
dem dn̄i famulus velut in ſepulcro re
cluſus ieiunās ⁊ orans hauriebat lu
mina ſcripturaꝝ· ac inſultꝰ demonuꝫ
q̄s patiebaꝛ hūilitate ꝯfringebat ⁊ la
crimis. Interdū etiaꝫ ſic abſtinentie
freno repreſſuſ eſt: vt cū redire vellet
aliq̄n a cella ipm ad frēs campana vo
cante nō poſſet· niſi fratrū manib' vel
humeris deportatꝰ. Poſt multū vero
tpis his itaqꝫ pactis ꝯtigit frēs ad ci
uitatē forlini ꝓ ſuſcipiēdis ordinibuſ
tranſmitti. Conuenientib' igiꝛ ex di⸗
uerſis ꝑtib' ob dictā cām frib' mino
rib' ac predicatorib' famulus dn̄i an
thonius ad ꝓuinciale capituluꝫ ꝓfici⸗
ſcens cū ml'tis nutu dei aduenit. In
ſtante aūt collatiōis hora necnō ⁊ fra⸗
trib' ex more ꝯgregatis· miniſter qui
aderat frib' de ordine p̄dicatoꝝ qui in
p̄ſentia erāt ſupplicare cepit vt exhor⸗
tationis gr̄a ſalutꝫ verbū ſitientibus
ꝓponerēt. Cūqꝫ improuiſum ſe q̄ſqꝫ
nec velle nec debere p̄dicare ꝯſultiꝰ aſ
ſeruiſſet· cōuerſus miniſter ille ad fra
trem anthoniū p̄cepit ei vt q̄ócūqꝫ ſi
bi ſpūſſcūs ſuggereret ꝯgregatis fra
trib' annūciaret. Nō eni credebat eū
quicq̄ꝫ de ſacris ſcripturꝫ noſſe· ſꝫ nec
quicq̄ꝫ niſi forte q̄ ad officiuꝫ eccleſia⸗
ſticū ſpectant qͦ ꝓoptime nouerat le
giſſe. Vno tn̄ p̄ſumptiōis ꝯfiſus ſuf
fragio· ꝙ videlicꝫ eū lr̄aliter loqui vix
cū neceſſitas exegiſſꝫ audierat. Reue⸗
ra eni cū talis eēt induſtrie vt memo
ria ꝓ libris vteretur: ⁊ eloquij miſtici
gr̄a copioſius affluerET peritioꝝ eum
nouerant frēs in abluenda ſuppelle⸗
ctili coquine q̄ꝫ in ſcripturis exponen
dis. Quid ml'ta virib' quoad potuit
renitens tandē ad clamorē oīum ſim
pliciter loqui exorſus eſt. Tuncqꝫ cala
mus ille ſctiſpūs lingua ipiꝰ luculen
ti ſatis expoſitiōe ac breui ſmonis cō
pendio ml'ta prudēter diſſeruiſſet ſtu
penda frēs admiratiōe ꝑcuſſi intentꝫ
aurib' ꝓorantē virū vnanimiter in⸗
tendebant. Omēs deniqꝫ tam ex di⸗
ctis q̄ꝫ ex feruore dicentꝫ ſancta cōſo⸗
latione ꝑfuſi hūilitatis meritū in ſer
uo dei anthonio cū dono ſcientie vene
rati ſunt· ex quo agnitꝰ quis eſſet quā
taqꝫ fulgeret ſapiētie claritate ac ſmo
nis ꝑtāte polleret· nō multo poſt tpe
deleta ad generalē miniſtrū eorū que
ꝯtigerant relatione: interrupto quie
tis ſilentio ad publicum venire com⸗
pulſus eſt anthoniuſ. Iniūcto nanqꝫ
ſibi p̄dicationis officio heremi cultor
emittiꝛ ⁊ ad euangelizandū dei gl'iam
diu clauſa ora laxanꝛ. A generali igiꝛ
miniſtro de p̄dicādi iuſſione ſuſcepta
anthonius ſuffultꝰ dei gr̄a autoritate
mittētis intantū p̄dicatōis opus im
plere ſtuduit vt nomē euangeliſte ge
ſtorū ſtrennuitate compenſaret. Cū

cumbat ꝓinde ciuitates ⁊ caſtra vi/
cos atqꝫ cāpeſtria ⁊ vite ſeminariū ſi/
cut affluentiſſime ita ⁊ feruētiſſime
ſpargebat vbiqꝫ. Vñ ita verbū virtu
tis eiꝰ ⁊ doctrina ſalutaris in cordibꝫ
audientiū radices figebat vt elimīa/
ta oīs pcti ſpurcitia nō paruā dño fi/
lioꝝ multitudinē parturiret. Aderat
nāqꝫ ei dei virtus ⁊ ſapiētia chriſtꝰ tā/
tam ſermoni eiꝰ tribuēs ſequētibꝫ ſi/
gnis ſua dignatōe virtutē vt in noīe
ipius quē ſic in feruore ſpiritus pre/
dicabat demonia vicioꝝ eiceret mutꝭ
a laude peccatoribꝫ ſalutifere ꝯfeſſio/
nis innouaret loquelā ⁊ odyꝫ venenū
mortifeꝝ a ſerpente trāſfuſum inno/
cuū redderet pace prius diſcordātibꝫ
reſtituta. Sup egros inſup duꝫ ma/
nus ſue benedictōis imponeret. reci/
piebāt integrā ſoſpitatem vt doctri/
nā eius eſſe ſalubrē hominibꝫ. ⁊ quāti
apud ſe foret meriti dñs etiā foris ꝑ
ſigna ſenſibilia demonſtraret.

¶ De ſancto ladiſlao rege.

Beatus rex la/
diſlaus chriſtiane fidei cul
tor eximius pura mentis
deuotione chriſto ſeruire
ſtuduit. Illuſtratꝰ enim. ſanctiſpūs
gr̄a arridentꝭ ſibi atqꝫ blandiētis mūdi
gl'iam caducā reputās trāſitoriā eſu/
riuit ⁊ ſitiuit iuſticiā vt ad eternā feli
citus ꝑueniret p̄riam. Quāuis eniꝫ
mūdus ſibi florēs alluderet in eius cor
de tñ aruerat cuiꝰ ipe ꝯcupiſcētijs cru
cifixus fuerat. In hꝰ itaqꝫ mortali cor
pe viuēs. iā nō ipe ſed in ipo chriſtus
fidē rectā. verā katholicam. in chriſto
fundatā in cordibꝫ p̄triarchiaꝝ ⁊ ꝓphe/
taꝝ radicatā ap'lico ꝑconio cōmēdatā
tota mēte fideliꝰ amplectēdo tenuit.
Sup hꝰ fundamētū gratū oīpotenti
deo hitaculū ſctiſpūs ſacrariū ex au/
ro gēmiſqꝫ ⁊ lapidibꝫ precioſis ſcdm
ap'lm edificauit Erat eñi copioſus in
miſcdia lōganimꝰ in patiētia pietate
rex ſerenus gratiaꝝ doīs plenꝰ cultor
iuſticie p̄conus pudicitie ꝯſolator af/
flictoꝝ. ſubleuator oppreſſoꝝ. miſera/
tor orphanoꝝ pius p̄r pupillorū ſub/
uētorqꝫ miſeroꝝ ⁊ inopū neceſſitatibꝫ
miſcdie viſceribꝫ affluēſ ſubueniebat
In naturalibꝫ aūt bonis diuine mi/
ratōis gr̄a ſpēali eū ꝓrogatiue ꝑemi/
nētia ſup ꝯmunē hoīm valorē ꝑtule/
rat. Erat eñi manu fortis. viſu deſide
rabilis. ⁊ ſcdum phyſonomiā leonis
magnaſ hñs extremitates. Statura
ꝓcerus ceteriſqꝫ hoībus ab humero
ſup ꝑminēs. ita ꝙ exuberanteꝫ in ipo
donoꝝ plenitudinē. ipa qꝫ corpis ſpe
cies impio digna declararet. In exa/
minādis iudicijs. nō tā iudicare quā
iudicari. ſibiqꝫ magꝭ terribile iudiciū
imminere credebāt quaꝫ his q̄ ab eo
iudicabāꝰ. Vñ rigorē iuſticie lenitate
temperās miſcdie. talē ſe erga ſubdi/
tos exhibebat. vt potiꝰ ab eis amareꝰ
quā timereꝰ. Regni quippe guberna
culū. ñ ſolū honori ſibi erat ſꝫ ⁊ oneri.
Nō eñi ſua ſꝫ q̄ ieſu xp̄i ſūt q̄rebat. ꝓpꝰ
qd a ꝓprietate reꝝ ⁊ nominū q̄i muta
to noīe ab oī gēte ſua piꝰ rex vocabaꝰ.
Ieiunijs ⁊ orōnibꝫ iugiꝰ inſiſtebat.
peccata ꝓpl'i plāgebat. ⁊ in ara cordis
ſemetipm deo hoſtiaꝫ viuā offerebat.
Et ſi nocturniſ vigilijs ⁊ ꝓlixioribus
orōnibꝫ ipm fatigari cōtigiſſet. nō de/
licatū thoꝝ repetebat ſed in exedris ec
cleſiaꝝ paululū pauſabat. Quadaꝫ
nocte waradinēſe mōaſteriū ingreſſꝰ
eſt vt oraret. factū ē aūt dum ꝓlixiuſ
oraret. quidā cubicularius eius q̄ fo/
ris euꝫ ſolus expectabat. ꝑ nimia mo/
re tedio affectus ſurrexit ⁊ introſpexit
viditqꝫ dñm ſuum glorificato corpe
ſurſū in aere mirabiliꝰ eleuatū. O ve
re beatū virū quē adhuc in carne con
ſtitutū carnea moles nō ꝑmebat ſed

meritoꝝ ſanctitas ad cõſortiũ ſupnũ
ſubleuabat· Poſt hec latrũculi biſſe
norũ ꝯfinia hungaroꝝ irrupert ⁊ illic
viros ⁊ mulieres captiuos abduxert
Quos ipe cũ exercitu ſuo ꝑſequens
venit in ſolitudinẽ magnã· nec habe/
bant qḋ manducarẽt. Et dũ fame pi/
clitaret̃ exercitus· euulſus eſt ipſe ab
eis ſeorſum ⁊ in oꝛone ꝓſtratus im/
plorabat miſcḋiam dei. vt qui quon/
dam filios yſrl'manna ḋ celo pluens
pauerat. chriſtianũ pplm fame pire ñ
fineret Cũqꝫ ab oꝛone ſurgens reuer
teret̃. ecce grex ceruoꝝ ⁊ buballoꝝ ob/
uiauit ei. ⁊ cũ ipo ſimul in mediũ ex/
ercitũ depoſita feritate ꝯuenit. Tulit
ergo vnuſquiſqꝫ ex aĩalibus q̃ꝫtum ſi
bi ſufficiebat· laudãtes ⁊ gloꝛificãtes
deũ in ſancto ꝑ quẽ miſericoꝛdiã talẽ
cõſecuti fuerãt· Cũ itaqꝫ pius rex La/
diſlaus armatus eẽt hũilitate. potẽs
in pietate. ꝑpapuus tñ erat in largita
te. Omẽs eni eccleſie ⁊ mõaſteria re/
galia ſiue ab ipo ſiue a quocunqꝫ alio
fundata elemoſinis ei⁹ ſunt locuple/
tata. Unde merito vſqꝫ in hodiernũ
diẽ elemoſinas ei⁹ enarrat oĩs eccl'ia
hungaroꝝ Duos q̃ꝫ epatus oꝛdiauit
⁊ regia largitate locupletauit· Erat
eni magnus ⁊ munific⁹ ſcḋm nomen
ſuum gl'oſũ. Nam ſi ethimologie no
minis ei⁹ alludam⁹ ladiſlaus q̃i laus
diuitus data ppl'is dicit̃. laos eñi po/
pulus interp̃tatur doſis aũt dans vl'
datũ ſiue datio. Hec prima ꝓo ſillaba
noĩs eius laus eſt ꝑ peragogen hiero
ſolimam ſe iturũ vouerat. vt vbi ſan/
guis dñi nr̃i ieſu chriſti ꝓ redemptõe
nr̃a fuſus eſt ipe ibi ſanguine ſuo cõ/
tra inimicos crucis chriſti dimicaret·
Duceſ aũt francoꝝ lothoringoꝝ ⁊ ale
manoꝝ q̃ cũ exercitu dñi illuc ꝓfectu
ri erant. oẽs pariter piũ regẽ ladiſlaũ
digne dignũ ſibi ducẽ ac p̃ceptoꝛem
p̃ficere ꝯcoꝛditer diſpoſuerãt· Prius

autẽ q̃ꝫ de francia ⁊ alemania ceteriſ/
qꝫ occidentalib⁹ regionib⁹ exercitus
dñi in hungariã ꝯueniret. Pius rex
vrgente neceſſitate ꝯtra bohemos in
expeditionẽ ꝓfectus eſt. ibiqꝫ repentu/
na egritudine correpꝰ viribꝰ corpis
cepit omĩno deſtitui. Cõuocatiſqꝫ re/
gni principib⁹ indicauit diſſolutionẽ
ſui coꝛpoꝛis iminere· Quo audito cla
moꝛ ml'titudĩs plangẽtiũ lamẽtãtiũ
⁊ gemẽtiũ moꝛtẽ piſſimi regꝫ ladiſlai
vſqꝫ in celũ extollit̃· Sꝫ pius rex acce
pta euchariſtia coꝛpis ⁊ ſanguinis do
mini nr̃i ieſu chriſti in quem fideliter
credidit ⁊ quẽ tota mente dilexit feli
citer migrauit ad dñm. Planxit autẽ
eũ vniuerſa ml'titudo hungaroꝝ. cle/
rus ⁊ pplus ſimul in vnum diues et
pauꝑ iuuenes ⁊ virgineſ ꝯtinuo triũ
annoꝝ ſpacio: in veſtib⁹ ſqualidi. coꝛe
as nõ duxerũt ⁊ oẽ genus muſicoꝝ ⁊
delinitiua dulciſſona vltra tps luctuſ
ſiluerũt· Cum aũt fideles ſui coꝛpus
ipius waradinũ efferrẽt pre laboꝛe ⁊
meroꝛe defatigati doꝛmierũt. Cumqꝫ
ſopoꝛe grauati plus iuſto ḋmoꝛarent̃
currus in quo poſitũ fuerat coꝛp⁹ ei⁹
ſine ſubuectõne ⁊ abſqꝫ oĩ amminicu
lo cuiuſlibet aĩalis recto itinẽre wara
dinũ ducit̃. Vigilantes aũt ⁊ curruꝫ
nõ inueniẽtes cõtriſtati ceperũt ꝑ lo/
ca diſcurrere. Inuenerũtqꝫ currum.
verſus waradinũ vltro currentem ⁊
ſanctũ coꝛpus in eo poſituꝫ· Vidẽtes
itaqꝫ miraculũ ꝙ coꝛpus beati ꝯfeſſo/
ris ad locũ quẽ ipe p̃elegerat diuinit⁹
deferret̃ deo gr̃as agentes laudauert
deũ. Cũ aũt multitudo magna offici/
um hũanitatis exhibendo ſepulture
eius aſſiſteret. Quidã de circũſtanti/
bus dicebat coꝛpus fetere: reliq̃s om
nib⁹ ſuauiſſimã odoꝛis fragrãtiã ſen/
tientib⁹. Retoꝛtũ eſt ilico mentũ illi
us ad doꝛſũ ei⁹ ⁊ reflecti non poterat.
Qui ſeip̃m diuina vltione ḋbilitatũ

videſ miſerabiliter clamabat. Pec-
caui in ſanctū dei. Et pcidēs ad ſepul
crū beati ladiſlai miſericordiā eiꝰ im-
plorauit. auulſa ē itaqꝫ cutis cū carne
menti ſui que dorſo eius inheſerat. et
ipe quidē ſanitatē recupauit. Sed ci
catrix rupte cutis in mento eius occa
luit. Quidā miles neceſſitate vrgen
te argenteā ſcutellā ſuā quā ſibi ſuo
pius rex donauerat cuidam comiti ve
nalē expoſuit. quā idē comes ardore
cupiditatis illectus a ſe furtiꝫ ſubla-
tam eſſe ꝯfinxit. Per ſniam itaqꝫ iu-
diciariā dictū eſt ꝙ eadem ſcutella po
neret̃ ſup ſepulcꝝ ſancti ladiſlai. vt cō
probaret dñs vter eorꝝ eaꝫ iuſte debe-
ret habere. Comes ergo nimiū de ſe
preſumendo ſcutellā accepturꝰ ſepul
cro appropinquit. Statimqꝫ cecidit
quaſi mortuus ⁊ vehemēter attonitꝰ
nec ſcutellā accipe neqꝫ de terra pote
rat fugere. Pauper vero miles ad ſe-
pulcꝝ hūiliter accedens qđ ſuuꝫ erat
deo grās agens accepit. Noſtris q̃ꝫ tē
poribꝰ deus multis mirabilibꝰ ſanctuꝫ
cōfeſſorē ſuū ladiſlaū glorificauit. Nam
anno dñi. m. c. xcij. ſanctū corpus eiꝰ
canonizatū eſt. Tūc itaqꝫ ex cauſis ſu
perioribꝰ lege nature mutata ꝑuatio-
neꝫ ordine regreſſibili ſequi cepit ha-
bitus. Plures eñi ceci ꝑ merita beati
regis ladiſlai ſunt illumīati cecidertꝫ-
qꝫ ab eorꝝ oculis tanqꝫ ſquame albu-
ginis cedule quas etiaꝫ viri religioſi
viderūt qui etiā veritati teſtimoniuꝫ
ꝓhibuert. Multi q̃ꝫ relaxatis lingue
vinculis facultatē recte loquēdi cepe
rūt. Claudi palitici variiſqꝫ languori
bus diuturno tempe attriti ad ſepul
cruꝫ eius venientes implorato eiꝰ ad
iutorio ſanati ſūt. Singuli q̃ꝫ pijſſi-
mū ꝯfeſſorē ꝓ ſuis neceſſitatibꝰ inuo
cantes optata beneficia pceperūt. In
ipa eꝫ hora canonizatōis quidaꝫ puer
cui loco manuū ⁊ pedum tumida car
nis maſſa oſſibꝰ penitus carens flui-
tabat. meritis eiuſdē ſancti oſſibꝰ in-
creſcentibꝰ pfectā manuū ⁊ pedū ſani
tatē ſuſcepit. Eadē etiā hora diei qua-
ſi ſexta rutilans ſtella pclari fulgoris
ſtetit ſup ī directo mōaſterij vbi ſan-
ctū corpus eius poſitum fuerat. Hoc
aūt maxima mltitudo ꝯtra monaſte-
riū ꝯgregatorū ꝑ ſpaciū duarꝝ fere ho
rarum pſpicue videntes gauiſi ſunt
gaudio magno valde. Leproſus qui-
dam ad ſolennitatē eius veniens in
via mūdatus eſt. Poſt hec auteꝫ. M.
cciij. kalē. iunij ipſo die penthecoſtes
Canonicis orantibꝰ ⁊ prime hore offi
ciū celebrantibꝰ quedā mulier cuius
manus ⁊ brachia pectori ſuo cōnexa
fuerāt ad ſepulcrū beati ladiſlai ſana-
ta eſt. Sed ⁊ in alijs mltis partibus
late patētis hungarie ⁊ circūadiacen
tibꝰ regionibꝰ plurima miracula ⁊ co
pioſa beneficia fidelibꝰ eiꝰ pꝛocinia im
plorantibꝰ exhibita ſunt. que nō ſunt
ſcripta in hꝫ libro. ne tedioſa ꝑlixitas
legentibꝰ faſtidiū ingereret. Hec aūt
ſcripta ſunt vt audientes ⁊ legentes
ꝑ interceſſionē pijſſimi. ladiſlai ſic trā
ſeant ꝑ bona tpalia ꝙ ⁊ eterna ꝯſequā
tur gaudia. Preſtante dño nřo ieſu
chriſto. Qui cum deo pře ⁊ ſpūſancto
viuit ⁊ regnat deus per omnia ſecula
ſeculorum. Amen.

¶ De viſitatione beate virginis.

QUamquā fra
tres chariſſimi huiꝰ diei ſo
lēnitas ⁊ feſti mira ſubli-
mitas ſatis ſatiſqꝫ vře dilectōi inno-
teſcat. Placuit tñ vře dilectōi paucis
in mediū ꝓpoſitis vbis ad huiꝰ feſti-
uitatꝫ pageda ſolennia. In qua bene-
dicta mulier felix illa mater ⁊ ſingula
ris dignis extollit̃ ꝓconijs. aīmos ve
ſtros vtcūqꝫ dabit̃ excitare. Et quibꝰ
vbis melius q̃ illiꝰ in q̃ geſta ſūt hec

omnia: quã ẽni tot iterat; vicib͛ i nr̃is euocam⁹ nc̃ites iuſtũ eſt vt ipam tot frequẽtat; ſe ſtoꝝ honorib͛ extollam⁹ Legiť itaq; in euangelio luce. Q cuȝ angelus gabriel a deo miſſus in ciuitatẽ galilee cui nomẽ nazareth ad virginẽ deſponſatã viro cui nom en erat ioſeph de dño dauid ⁊ nomẽ virginiſ maria. Nouum virgini ſalutatõis obſequiũ attuliſſet ⁊ virgo nõ dubia ſȝ pauida. qualiť ea fierẽt inquiſiſſȝ. cui angelus modũ ⁊ cãm tam ineffabilis ſacramẽti exponẽs inqt illi. Spiritus ſanctus ſuperueniet in te ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit tibi ideoq; ⁊ qđ naſcetur ex te ſanctũ vocabiť filius dei. Et vt omĩs credẽti ambiguitas tolleret̃ alio adiũcto miraculo diuine poteſtatis efficaciã manifeſtans ait. Et ecce elizabeth cognata tua ⁊ ipa concepit filiũ in ſenectute ſua. Et hic menſis eſt ſextus illi que vocať ſterilis. qꝛ nõ erit impoſſibile apud deũ omẽ verbum. Mox ad hec virgo fide ⁊ exultatione plena cũ magna gratulatiõe reſpondit. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſecundũ verbũ tuũ. Statimq; in ipaȝ illud lumen eternũ cũ toto maieſtatis ſue fulgore dſcẽdit ⁊ qđ non capit mũdus. totũ intra ſe viſcera virginiſ collocauit. Jam tũc clamauit ſapientia dei in illa beata anima. Spiritus vbi vult ſpirat ⁊ vocẽ eius audis ⁊ neſcis vnde veniat aut q̃ vadat. Sȝ qꝛ eodẽ ſpũſancto didicerat ſicut ſua bona ꝑ hũilitatem tegere ſic alienis bonis ꝑ caritatẽ ꝯgaudere. ſurgit mox ⁊ cũ affluẽtia tãte gr̃e ad inferiores ꝓperat exhibitura obſequiũ ꝯſcendit. ⁊ in montana iudee videre ⁊ cõgratulari elizabeth vt qđ ipa audierat credula in ipa p̃ſens videret ⁊ cõdigna exultatõe exciperet. Sed que ad aliena p̄dicãda dĩuota cucurrit. merito ſua ab altiſ p̄dicare audire debuit. vt ex eo q̃ȝ glo-

ria ei⁹ creſceret in quo exultationi alterius nõ iuideret. vnđ elizabeth ſpũ ſancto repleta qualis ⁊ quãta eſſet. q ad ſe venerat agnouit. ⁊ q̃tum ſe indignã eius viſitatõi iudicaret aperuit dicẽs. vnd hoc mihi vt veniat mr̃ dñi mei ad me. Ecce enim vt facta eſt vox ſalutationis tue in aurib͛ meis exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et beata inquit que crediiſti. ꝑficiẽtur in te q̃ dicta ſũt tibi a dño. Tũc ait maria. Magnificat anima mea dñm. nõ ergo amplius potuit ſe ꝯtinere cũ ſpũm quẽ intra cordis ſui ſecreta. tanta plenitudine redundãtẽ ſentiebat. ꝑ alieni oris clauſtra cerneret erupiſſe. Tũc eñi ad manifeſtationem ſpũs aperuit os ſuũ ⁊ verbũ bonũ qđ conceperat eructauit Magnificat anima mea dñm. Nemo igiť verba iſta leuiť eſtimãda putet. que eñi de tã ꝓfunda conceptõe ꝓlata ſunt. ſine ꝓfunda inueſtigatõe digne penetrari nõ poſſũt Et vtinã nobis cõtingat eoꝝ archana querentib͛. illo ſpiritu ducente incedere. quo repleta maria verbũ p̃ris concipe. ⁊ patrẽ verbi meruit verbo exultationis magnificare. Magnificat inqt aĩa mea dñm. Et exultauit ſpũs meus i deo ſalutari meo. Duo ⁊ duo aĩma ⁊ ſpũs. magnificat ⁊ exultat anima magnificat ⁊ ſpũs exultat. Et iterũ duo. dñs ⁊ ſalutar; verba duo. res vna. ⁊ tñ duo. dñs ⁊ ſalutaris. Dñs potentiã notat. ſalutaris mĩſcordiaȝ Hic anima ⁊ ſpũs in hoĩe ideȝ ſunt. q̃uis aliud aĩa. aliud ſpũs notet. nã ſpũs ad ſcĩam dr ⁊ aĩa ad viuificatiõeȝ Hic eñi dictũ eſt anima mea magnificat ⁊ ſpũs meus exultat. q̃ſi diceret. Ego ex anima mea ⁊ ſpũ meo. i. ex toto corde ⁊ ex tota voluntate deũ laudo ⁊ de eius ſaluatione quam generi humano ꝑpari nunc video. totis precordijs exulto. Exultationis ꝰo ſue

Maria mox cauſam ſubiunxit. Quia humilitatem ancille ſue reſpexit. ac ſi dicat merito in ipo exulto. quia ab ipſo eſt vnde exulto. quia de ei⁹ gr̃a exulto. ideo ab ipo eſt q̄ exulto. Et q2 ei⁹ dona ꝓpter ipm̄ diligo. ideo in ipo exulto. maria ḡ vt ſuū gaudiū ſolidum eſſe demōſtraret. illud neq3 a vanitate exortum eſt. neq3 ad vanitatē ꝯuerſum oñdit. Bene ergo maria ſolā in ſe humilitatē dñm reſpexiſſe teſtatur quia diuinitatis ꝓpiciationē. quā humana natura in primis parentibꝫ ꝑ ſuperbiā ꝑdidit. in maria ꝑ humilitatē recupauit. Nā quia in ea verbū patris carnis ſubſtantiā quā ſibi vniret aſſumpſit quaſi ad eā quā prius abiecerat naturā ſublimandā ꝑ miſericordiā reſpexit. Maria ergo q̄ apud deū humilis erat ⁊ apud hoīes ꝓpter deū abiecta. in vtroq3 ſe ideo reſpectā teſtat̄. Quia ⁊ eius hūilitas apud deū acceptabilis facta eſt. ⁊ ei⁹ virginitas apō homīes in gl'iam ꝯmutata eſt. vnō ſequit̄. Ecce eñ ex h̄ beatam me dicent oēs generatōes. q̄ amiſſā beatitudinē ꝑ fructū vteri mei recupabunt. qua ꝑ fructū vetidi ligni priuate ſūt. Et qō in ea ad oīm ſalutē factū eſt. h̄ priuilegio electōis ad eius gl'iam ſingularit̄ ordinatū ē. Et ideo dixit. Q2 fecit mihi magna q̄ potēs eſt. ⁊ ſanctū nomē ei⁹. magnū fuit vt v̄go ſine virili ſemīe filiū ꝯcipet. Magnū fuit vt verbū carne ſue indutū in vtero v̄go geſtaret. Magnū fuit vt dū ſe ancillā cōfeſſa eſt. mater fieret ſui plaſmatoꝝ. S3 hec oīa ſi magna ſūt. ipoſſibilia tñ nō ſunt ei a q̄ facta ſūt. q2 potens eſt. Magna inq̄t mihi fecit. nō tñ ſoli ſingularit̄ ſed vni excellēter. Verūtñ miſericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timētibꝫ eū. Nemo eñ a gr̃a excipit̄. ſ3 in om̄i gēte q̄ timet deū ⁊ opatur iuſticiā acceptus eſt illi. Fecit inq̄t potētiam in brachio ſuo. quia ꝑ hūilitatē filij ſui dyabolū vicit. Brachiū eius filius eius. Diſperſit ſupbos mēte cordis ſui. h̄ eſt ꝓfundo ꝯſilio ſuo. Profundū ꝯſilium erat vt ꝑ hoīe deus homo fieret ⁊ pateret̄ innocēs vt redimeret nocētes. Depoſuit potētes de ſede ⁊ exultauit humiles. quia malignos ſpūs a cordibꝫ hoīm eiecit ⁊ homines q̄s prius ꝓpter ſupbiam eiecerat humiliatos repauit. Eſurientes impleuit bonis ⁊ diuites dimiſit inanes. quia hūiles q̄ ſe v̄o bono indigere ꝯgnoſcūt maiora dona ⁊ grām accipiūt. Diuites vero h̄ eſt ſupbi ⁊ elati qui ſe in donis gratiaꝝ pre alijs abundare exiſtimāt. etiā ea que acceperunt amittūt. Suſcepit iſrl̄ puerū ſuum. populū videlic3 hūilem ⁊ innocente3 vt ſanaret ipm̄. ſic medicus infirmu3 vt redimeret captiuū. vt iuſtificaret impiū. vt ſaluaret iuſtū. Recordatus miſericordie ſue quā olym ꝓmiſerat. ſed diu diſtulerat. ⁊ tandē iam tūc exhibebat. Sicut locutus eſt patribus nr̄is abraham ⁊ ſemini eius in ſecula miſericors in ꝓmittendo verax in exhibendo. quia ſine dbito ꝓmiſit. ſine dolo exhibuit ſicut ꝓmiſit pr̄ibꝫ nr̄is

Sanctorum zoerardi ⁊ benedicti.

Tempore quo ſub xp̄ianiſſimi Stephani regis nutu. nomē ⁊ religio deitatis in pannonia rudis adhuc pullulabat. audita fama boni rectoris mlt̄i ex terris alij canonici ⁊ monachi ad ipm̄ q̄i ad patrem cōfluebāt. non quidē alicui⁹ cā coacti neceſſitat3. ſed vt nouū ſancte ꝯuerſationis gaudiū ex eorū conuētu adimpleret̄. Inter quos quidā ſancti ſpiritus inſtinctu tactus ex ruſticitate q̄ſi roſa ex ſpinis ortus nomīe zoerardus hanc in p̄riam de terra polonienſium

aduenit· ⁊ a philippo abbate cuiꝰ mo
naſteriū zolvꝛ nominatū in nitrienſi
territorio ad honoꝛē ſancti ypoliti ſi/
tum erat habitu accepto · ⁊ andꝛeas
nomīatus heremiticā vitā agere ſta/
tuit ibiq; quāta ꝯtritiōe coꝛdis ⁊ coꝛ/
poꝛis maceratione ſeip̄m affligeret ex
relatione ſui diſcipuli beati benedicti
ſecū ꝯuerſantis que audiui paucis li/
teris cōmendare decreui. Ego quidaȝ
maurus nūc deo miſerāte eps· tūc au
tem puer ſcolaſticus virū bonū vidi.
ſed que eius eſſet ꝯuerſatio non viſu
ſed auditu ꝑcepi. Ad noſtꝝ ergo mōa/
ſteriū ad honoꝛē beati pontificis mar/
tini ꝯſecratū· cū iam dictus monachꝰ
benedictus ſepe veniſſet mihi hec que
ſequunt̄ de eius vita venerabili nar/
rauit· Poſtq̄ idē beatus vir andreas
heremi ſolitudinem ſubintrauit ma/
gna coꝛꝑis defatigatōe ſpūalis autem
vite coꝛroboꝛatōe ieiuniū ſemꝑ obſer
uauit· trib; dieb; ab oī re que mandi
pn̄t abſtinuit ꝓ dilectione grē ipſius
qui ꝓpter homīes homo factus qua/
draginta dieb; ieiunauit. Cū autem
quadrageſimale tp̄s adueniret exem/
pluȝ vite regularis ſub qua zozimas
abbas degebat vbi quadragintaq̄nq;
dactilis quiſq; q̄drageſimaȝ deduxit.
ip̄e a p̄re philippo a quo habituȝ ꝑce/
perat quadraginta nuces accepit ⁊ eo
ex̄ns victu contentus diē ſancte re/
ſurrectōis cū gaudio expectauit. Eiſ/
dē vero ⁊ aliis dieb; licȝ· eſus ad coꝛ/
pus refocillandū nō ſolū ſufficeret·
veꝝ etiā ſpūm ip̄m ad defectū ꝑduce/
ret Ip̄e tn̄ excepto tp̄e oꝛonis nunq̄
a laboꝛe ceſſauit · Sed accepta ſecuri
quendā laboꝛaturꝰ ſilue locum ſolita
rium ſubintrauit. Ubi cū p̄ nimio la
boꝛe ⁊ ieiunii diſtrictione coꝛꝑe ⁊ ſpū
deficiente quadā die p̄mortuus iace/
ret. Quidā iuuenis pulcerrimꝰ aſpe/
ctu ⁊ viſionis angelice aduenit ⁊ ſuꝑ

poſitum vehiculo ad cellam ſuā ꝑdu/
xit. At extaſi in qua erat delapſa poſt/
q̄ ad ſe reuerſus quid erga eū dei mi/
ſericordia ageret agnouitq; ſup̄dicto
diſcipulo ſuo benedicto qui mihi hec
narrauit ꝓfeſſus eſt eadē. cōſtringēs
eū cum iuramēto ne ante diē obitus
ſui nota cuiquā faceret· Poſt laboꝛeȝ
aūt diurnū coꝛꝑi quietē nocturnam
talem adhibuit que magis toꝛmenti
⁊ affectionis q̄ requiei nomen habe/
re potuit. Planatū equidē truncum
quercinū ſepe circumdedit· ⁊ ꝑ ip̄am
ſepe arundines acutas ex oī parte in/
fixit Ipſe vero in trūco ſedēs. tali ſeſ
ſoꝛio artuū vſus ē reiteratōe vt ſi foꝛ
te coꝛpus ſopoꝛe grauatū qualēcunq;
ſe in ꝑteȝ flecteret arundinū acie ſau/
ciatū grauiter euigilaret · Inſuꝑ ⁊ ex
ligno coꝛonā factā capiti ſuo circum/
ponebat ad quā quatuoꝛ in ꝑtib; qua
tuoꝛ lapides ſuſpendebat vt ſi caput
ſopitū q̄cūq; īclinaret lapiđ ꝑcuteret̄
O beati viri andree merces quā bea/
ta ⁊ eterna vita coꝛona centies oꝛna/
ta que in celo recōpenſat quod in ter/
ra grauiter emptū fuerat . O inaudi
tū genus ꝯfeſſionis qđ p̄cioſius fa/
cit regnū ꝓmiſſionis. non cibus non
requies auferre potuit dulcidine va
na vitā et̄nitatis· ⁊ nequā ſpūs aditū
inuenire nequiuit deceptōis. Hec q̄
inſerta ſunt diſcipulo ſuo iam dicto
benedicto referente cognoui qui ⁊ ip/
ſe p̄re ſuo defuncto locū eūdē deſertū
inhabitare decreuit. Cum ꝑ tres an/
nos exemplo mḡri diſtricte vitā age
ret latrones ſupuenientes ⁊ multaȝ
apud ip̄um pecuniam eſſe ſperantes
ductū ad rippaȝ fluminis wag . iugu
lauerūt ⁊ in ip̄am aquā dimerſerunt
diu vero coꝛꝑe ip̄ius queſito et nō in
uento ꝑ integrum annū viſa eſt aqui
la in rippa flumīs wag. quaſi quedaȝ
obſeruatura ſedere· ꝑ quam de coꝛꝑe

certi effecti· quēdā aquis intromer/
gi fecerunt ⁊ ſic integrū quaſi nuper
obiſſet inuenerunt. Poſitus aūt eſt
ibidē benedict' in baſilica beati hye/
merāni martyris in eadē ſepultura q̄
pauſabant oſſa ſancti patris Andree
venerabilis qui mihi de eadē beato he
remita omīa que ſcripſi iam retulit.
Sed q̄ ſequunł philippus abbas mi
hi abbati cōſtituto enarrare ꝯſueuit·
Cum igił tps reſolutionis ſui corpo/
ris īmineret indicās eis hoc qui ade/
rant ne ab vllo veſtimentoꝝ ſuorum
exuereteł operimēto ꝓcepit donec ab/
bas philippus poſt quē miſerat adue/
niret. Qui pater adueniens vbi cor/
pus venerabile iā mortui iacebat la/
uandū exuit cathenam eream viſcera
iam attingētē inuenit O mira res ⁊
inaudita cathena carnes int' putre/
faciens cute foris eſt obducta. Sed
neſciri poſſet hoc genus martirij niſi
ad vmbilicuꝫ ligati nodus appareret
metalli· Soluta vero cathena duꝫ ex
corpe trahitur ſonus coſtaꝝ eliꝫaruꝫ
grauiter auditur. Cuius cathene par
tem mediā ab abbate eodem impetra
tam ⁊ vſqꝫ nunc cuſtoditam petitiōi
ducis chriſtianiſſimi Gayſe cū deſide
rio mihi ꝓ ea inſtanti negare nequi/
ui. Sepulto quoqꝫ viri beati corpe q̄
ꝑ reuelationē abbatis philippi cogni
ta digna videbanł eſſe memoria no/
taui· Tempe quodā latrones quoruꝫ
collegia maxima ex ẜte ſolitudinē in/
habitant in ſilua cōgreſſi ſunt. Qui/
bus cōfligentibꝫ vnū eoꝝ multū ſau/
ciarant· Cōflictu direpto cum hunc
vulneratū ſocij nequaqꝫ ī ſilua dimit
tere voluiſſent ꝯſilio inito ad cellam
ſuẜius dicti viri andree cuius fama
omnis circūquaqꝫ attigit euꝫ deferre
ſtatuerūt. Sed cum adhuc locus lō/
ge hinc abeſſet latro in via defunct'
eſt. Corpe vero eius ad cellam depor/
tato ⁊ in eadem poſito media iam no/
cte cum oſſa cōmendare vellent hu/
mo ſubito ſpū reuerſo iam mortuus
reſugere cepit. Illis aūt qui aderāt
valde ꝑterritis ⁊ pre pauore fugienti
bus reſuſcitatus ille reuocabat eos
dicēs. Nolite fratres formidare neqꝫ
fugere. Sanctus eīm zoerarduſ me a
morte reſuſcitauit ad vitā Illis quip
pe ꝓ gaudio plorantibus ⁊ vt diſcede
ret cum eis rogantibus dixit ſe nun/
q̄ꝫ ab ea cella diſceſſurū· ſed ibi in per/
petuū deo ⁊ ſancto zoerardo ſeruituꝝ
fecit itaqꝫ quod ꝓmiſit ⁊ vſqꝫ ad obi/
tum ſuum ibi ꝑmanſit. Aliud quoqꝫ
eius miraculum nequaqꝫ reticere vo
lui· Quod eodem modo abbate phi/
lippo narrante cognoui In ciuitate
nitria quidā reus damnatus ſuſpen/
ſus eſt· Qui poſt ſolutus dei miſeri/
cordia ad abbatem venit philippum.
et qualiter per merita beati viri An/
dree liberatus eſſet indicauit dixit e/
nim ꝙ cum damnatus eſſet ſemper
nomen ipſius implorasſet· Et cum
ſubleuaretur in patibulum ſtatiꝫ ma
nibus ſuis beatus vir Andreas eum
ſuſtentauerit. At illi cum eum omēs
mortuum putantes domum reuer/
terentur. Ipſe eum manu ſua ſolu/
tum abire permiſit. O qualis meriti
vir ante deum qui viſibilis apparēs
homines ſoluat cum inuiſibilis inter
angelorū choros locuꝫ poſſideał. De
inuentiōe. s. ſtephani ꝓthomartiris.

Inuentio cor/
poris ꝓthomartiris ſtepha
ni Anno dn̄i q̄drīgenteſi
mo decimoſeptimo Septimo hono/
rij principis anno facta fuiſſe narra/
tur Reperił aūt ei' inuētio tranſlatō
⁊ cōiūctio. iuuētio ipi'lʒ ordie fcā fuit
Nam cū quidaꝫ preſbiter noīe Lucia
nus ī tritorio hieroſolimitano(quē

Germadius inter viros illuſtres cō
memorat ⁊ hec ſcripſit) feria.vi.iſtra-
tu ſuo quieſceret ⁊ pene euigilaret.
Quidā ſenex vir ſtatura ꝓcer⁹ vultu
decor⁹ barba ꝓlixa pallio cādido ami-
ctus.cui gēmule auree ⁊ cruces ītexāt
ꝯtexte. calciatus caligis in ſupficie de
auratis eidē apparuit. Qui manu au
ream virgā tenēs tetigit euꝫ dicens.
Sūma cū diligentia nr̄os patefaci-
to tumulos qꝛ indecent̄ ꝺ̄ſpecto loco
reconditi ſumus. Uade ḡ dic iohāni
epō hieroſolimitano vt nos in hono-
rabili loco reponat quia cū ſiccitas et
tribulatio mundū ꝯcuſſerint noſtro-
rū ſuffragijs deus mūdo ꝓpiciare de-
creuit Cui lucianus pbr̄ dixit. dn̄e q̄s
es. Ego ſum inq̄t gamaliel qui pau-
lum aplm̄ enutriui ⁊ ad pedes meos
legem ꝑdocui qui aūt mecū iacet ſan
ctus eſt ſtephanus qui a iudeis lapi-
datus extra ciuitatem ꝓiectus eſt vt
a feris ⁊ auib; deuorareꝷ. ſed h̄ omino
ille ꝓhibuit cui idē mater illeſaꝫ fidē
ſeruauit. Ego aūt cū reuerentia mul
ta ipm̄ collegi ⁊ in meo nouo tuml'o
ſepeliui. Alius aūt qui mecū iacet eſt
nicodem⁹ nepos meus q̄ nocte ieſuꝫ
adijt ⁊ a petro ⁊ iohanne ſacrū bapti-
ſma ſuſcepit. Quapꝓpꝷ indignati pri-
cipes ſacerdotū eū occidiſſent niſi ob
noſtri reuerentiā deſtitiſſent. Uerū-
tamē omnē ſubſtātiā eius dirripue-
rūt ⁊ eū a principatu depoſuerūt mul
tiſq; euꝫ afficientib; verberib; ſemiui-
uum reliquerūt. hūc cū ego in domo
mea duxiſſeꝫ dieb; aliquib; ſupuixit
⁊ defunctū iuxta pedes ſancti ſtepha-
ni ſepeliri feci. Tertius vero q̄ mecuꝫ
eſt. ipe eſt abbibas filius me⁹ q̄ anno
etatis ſue.xx. mecū baptiſma ſuſcepit
⁊ virgo ꝑmanſit. cū paulo diſcipulo
meo legē didicit. Uxor ꝟo mea et hea
⁊ Selemias fili⁹ me⁹ qui fidē chriſti
noluerūt recipe nr̄a nequaq; digni ſe
pultura fuere. ſꝫ eos alibi ſepultos in
uenies ⁊ eoꝝ tumulos vacuos ⁊ ina
nes. Hoc dicto ſanctus gamaliel di-
ſparuit. lucianus vero euigilās dn̄m
exorauit vt ſi hec viſio in veritate fie-
ret eideꝫ ſcd̄o ac tertio appareret. In
ſequēti igiꝷ feria.vi. eidē ſicut pri⁹ ap
paruit ⁊ cur ea que ſibi dixerat negle
xiſſet queſiuit. Nō inquit dn̄e neglexi
Sed rogaui dn̄m vt ſi ex deo eēt mi-
hi tertio appareret. Dixitq; ei gama-
liel. Qm̄ in mēte tua cogitaſti, ſi nos
inuenires quomō ſinguloꝝ reliquias
diſcernere poſſis ex his que tibi ſub ſi
militudine offero ſinguloꝝ loculos ⁊
reliquias edoceb;. Oſtenditq; ei tres
calatos aureos ⁊ quartū argenteum
quoꝝ vn⁹ erat plenus roſis rubētib;
alij duo roſis albis Quartū etiā oſtē
dit calathū argenteū plenum croco.
Dixitq; gamaliel. hi calathi nr̄i ſunt
loculi ⁊ he roſe nr̄e ſunt reliquie Ca-
lathus plen⁹ roſis rubeis eſt loculus
ſancti ſtephani q̄ ſolus ex nob̄ marty
rio meruit coronari Alij duo roſis al
bis pleni mei ⁊ nicodemi ſunt loculi
q̄ ſincero corde in ꝯfeſſiōe chriſti pſe-
uerauim⁹. Quart⁹ ꝟo argēte⁹ croco
plen⁹ ē abbibe filij mei q̄ cādore virgi-
nitatis pollet ⁊ mūdus d̄ mundo exi-
uit. His dictis iterū diſparuit Feria
autem ſexta ſequentis ebdomade ei-
dem iratus apparuit, ⁊ de dilatione ac
negligentia euꝫ grauiter increpauit:
Cotinuo igitur Lucianus hieroſoli-
mam adijt ⁊ iohanni epō cuncta ꝑ or
dinem enarrauit. Pergunt igiꝷ cum
alijs epis accerſitis ad locū p̄dicto lu
ciano oſtenſum. Cumq; cepiſſent fo-
dere terra concutitur ⁊ ſuauiſſimus
odor ſentiꝷ. ad cuius odoris mirā fra
grantiā. merit; ſanctoꝝ.lxx. homines
a diuerſis īfirmitatib; liberanꝷ. Sic-
q; in eccleſia ſyon q̄ eſt in hierl'm. vbi
ſanctus ſtephan⁹ archidiaconi officio

functus eſt. cum magno gaudio ſan
ctoꝝ reliquias tranſtulere ⁊ eas ibidē
honoꝛifice cōdiderunt. Ea auteꝫ hoꝛa
pluuia magna deſcendit. Huiꝰ viſio-
nis ⁊ inuētōis mentionē facit Beda
in cronica ſua. Hec aūt inuētio ſancti
ſtephani facta eſt ea die qua eius paſ
ſio celebꝛatur ⁊ eius paſſio in hac die
fuiſſe dicitur. Feſta aūt ab eccīa mu-
tata ſunt duplici ratione. Prima eſt
qm̄ chꝛiſtus ideo natus eſt in terris
vt homo naſcereť in celis. Decuit igi
tur vt natiuitati chriſti cōtinuaretur
natale ſancti ſtephani qui p̄mus pꝛo
chꝛiſto martyriū ſuſtinuit. qđ eſt na-
ſci in celo. vt ꝑ hoc notareť vnam ex
alia ſequi. Unde etiaꝫ cantať de ipſo
heri chriſtuſ natus eſt in terris. vt ho
die ſtephanus naſcereť in celis. Se-
cunda ratio eſt. Qm̄ feſtū de inuētio-
ne ſolenniꝰ agebať. ꝙ̄ feſtum de paſ-
ſione. ⁊ hoc tū ꝓpter reuerentiā nati-
uitatis dn̄i tum ꝓpter miracula que
in ip̄ius inuentōe dn̄s oſtenderat. qꝛ
igiť paſſio eius dignioꝛ eſt ꝙ̄ inuētio
⁊ ob hoc ſolennioꝛ debet eſſe idõ eccīa
feſtū de paſſione ad illud tp̄s trāſtulit
in q̄ ī amplioꝛi reuerētia habeať. Trā
ſlatio aūt eius vt ait augu. hoc modo
fuit. nā alexander ſenatoꝛ cōſtantino
politanus hieruſalē cū vxoꝛe ſua mā-
ſurus adiꝭt ⁊ ꝓthomartyri ſtephano
pulcꝝ oꝛatoꝛiū ꝯſtruxit. at poſt eiꝰ obi
tū iuxta eiꝰ coꝛpꝰ ſe ſepeliri fecit. Euo
lutis ḡ ſeptē annis iuliana eiꝰ vxoꝛ in
ꝑriam ſuā volēs redire vtpote que a
pꝛincipibꝫ iniuriaſ patiebať coꝛpꝰ viri
voluit deferre. Qđ cū ab ep̄o multis
tp̄ibus poſtulaſſet ep̄s duos loculos
argēteos ꝓtulit dicēs. nō noui q̄s ex
his ſit loculꝰ viri tui. Et illa. Ego no
ui. Et impetū faciēs āplexata eſt coꝛpꝰ
ſancti ſtephani. Sic ḡ dū coꝛpꝰ viri
putat accip̄e. caſu coꝛpus ꝓthomarty
ris cepit. cū aūt nauim cū coꝛp̄e con-
ſcendiſſet hymni audiūť angelici. ſua
uiſſimus odoꝛ effragrat. clamātes de
mones ſeuam ſuſcitāt tempeſtatem
dicentes. ve nobis. Quia ſtephanus
ꝓthomartyr diro nos verberat igne.
Cū ergo naute naufragium foꝛmida
rēt ſtephanus inuocať Et ꝯtinuo ap
paruit eis dicēs. Ego ſum nolite ti-
mere ſtatiꝙ̄ trāquillitas magna ſub-
ſecuta eſt. Tūc audite ſunt voces de-
monū clamantium impie pꝛinceps
nauē incende quia ſtephanus aduer
ſarius nr̄ eſt in ea. Tunc pꝛinceps de-
monū quinꝙ̄ demones q̄ nauē incen
derent miſit. Sed angelus dn̄i eos
in ꝓfundū dimerſit. Et cū calcedonē
veniſſent demones clamabant. Ser-
uus dei venit qui lapidatus eſt ab im
pijs iudeis. ꝯſtantinopolim ḡ incolu
mes ꝑuenerūt ⁊ in quadā eccl̄ia coꝛ-
pus ſancti ſtephani cū magna reuerē
tia cōdiderunt. hec aug. Coniūctio au
tem coꝛpis ſancti ſtephani cū coꝛpoꝛe
ſancti laurentij hoc oꝛdine facta fuit.
Contigit em̄ Eudoſiā filiā theodoſij
imꝑatoꝛis a demone grauiter crucia-
ri. Qđ cū p̄ri ſuo cōſtantinopolim cō
ſtituto intimatū fuiſſet. iubet filiam
cōſtantinopolim adduci vt ſacroſan-
ctis ꝓthomartiris reliquijs tangereť
Demon autē in ea clamabat niſi ſte-
phanus romā veniat nō exibo qm̄ ſic
eſt ap̄loꝝ volūtas. Quod cū imꝑatoꝛ
audiſſet a clero ⁊ pp̄lo cōſtantinopoli-
tano obtinuit vt coꝛpꝰ ſancti ſtepha-
ni romanis darēt ⁊ ip̄i laurētij coꝛpꝰ
accipent. Tūc imꝑatoꝛ ſuꝑ hꝫ pelagio
ſcripſit pape. Papa vero de ꝯſilio car-
dinaliū īpatoꝛis petitōi ꝯſenſit. miſſi
igiť ꝯſtātinopolī cardinaleſ coꝛpꝰ ſcī
ſtaphani romā deferūt. Et greci ꝓ ac-
cipiēdo coꝛp̄e ſancti laurētij ꝓſequūť
Capue igiť coꝛpus ſancti ſtephani re
cipitur ⁊ bꝛachium eius dextrum a ca
puanis deuotis pꝛecibus obtineť et

metropolitana eccl̃ia in eiꝰ noīe fabri-
catur. Cū aūt romam veniſſent in ec-
cleſia ſancti petri ad vincula corpus
deferre vellēt, vectores ſubſiſtūt nec
vltra ꝓcedere pñt. Demon auteꝫ in
puella clamabat. Fruſtra laboratis qꝛ
nō hic ſed apud frēm ſuū laurentiuꝫ
ſedē elegit. Illic igitꝰ corpus defertur
et ad eius tactū puella liberatꝰ. At lau-
rentius fratris ſui aduētui quaſi con
gratulans ⁊ arridens in alterā ptem
ſepulcri receſſit ⁊ medietatē illius fra
tri vacuā dereliquit. Greci vero dum
manus apponūt vt laurētiū auferāt
ad terrā velut exanimes corruerūt. ſꝫ
orantibꝫ ꝓ eis papa ⁊ clero ⁊ ppl̃o. vix
ad ſe ad veſperā redierūt. omēs tñ in-
fra decē dies mortui ſunt. Latini etiā
qui ſibi ꝯſenſerāt in freneſim verſi ſa
nari nō potuerūt quoaduſqꝫ ſanctoꝝ
corpa inſimul tumulata fuerūt. Tūc
vox de celo audita eſt O felix roma q̃
corpus laurentij hyſpani ⁊ ſtephani
hieroſolimitani vno claudis māſeo-
lo. facta eſt iſta cōiunctio circa annos
dñi. ccccxxv. Refert augu. in libro
xxij. de ciuitate dei ſex mortuos ad in-
uocationē ſancti ſtephani ſuſcitatos
videlicꝫ quendā qui cū mortuuꝰ ſic ia
ceret vt ei iā pollices ligarentꝰ inuoca
to ſup eū nomīe beati ſtephani conti
nuo ſuſcitatus eſt. Itē quendā pueꝝ
a plauſtro ꝯtrituꝫ quē mater ad eccle
ſiaꝫ ſancti ſtephani deferens viuū ⁊ ſa
num accepit. Itē quandā ſanctimo-
nialē cum in extremo ſpū conſtituta
ad eccleſiam ſancti ſtephani delata fu
iſſet. ⁊ ibidem expiraſſet videntibus
omnibꝫ ⁊ ſtupentibꝫ ſanata ſurrexit.
Item quandā puellā apud yponem
cuius tunicam cū pater ad eccleſiam
ſancti ſtephani deportaſſet eā poſtmo-
dū ſup corpus defuncte filie ꝓiecit ⁊
illa ſtatim ſurrexit. Itē quendā iuue-
nē apud yponē. cuius corpus cū vn-
ctum fuiſſet oleo ſancti ſtephani ſta-
tim ſurrexit. Item quendā puerum
qui cum ad eccleſiam ſancti ſtephani
mortuus fuiſſet delatus ad inuocatō
nem ſancti ſtephani. vite eſt ꝓtinus
reſtitutus. De hoc martyre p̃cioſo ſic
dicit Augu. Martyrē iſtum gamaliel
ſtolatus reuelauit. ſaulus ſpoliatus
lapidauit. chriſtus pannis inuolutꝰ
ditauit ⁊ precioſo lapide coronauit.
Idem in ſtephano emicuit pulcritu
do corpis. flos etatis eloquentia ſer-
mocinacōis ſapientia ſanctiſſime mē
tis ⁊ operatio diuinitatis. Idē fortis
columna dei dū inter lapidiferas ma
nus captatorio forcipe tenētꝰ fide fun
dabiliſ igniebatꝰ ⁊ pendebatur vreba
tur ⁊ ꝓducebatꝰ conſtringebatꝰ ⁊ ange
batꝰ cedebatꝰ ⁊ non vincebatꝰ. Ideꝫ ſu-
per illō dura ceruice ⁊c̃. Hic non blan
ditur. ſed inuehitꝰ non palpat ſed pro
uocat non trepidat ſed inſtigat. Idē
attende ſtephanū conſeruū tuū. ho-
mo erat ſicut ⁊ tu. eo p̃cio redēptus
quo ⁊ tu. dyaconus erat euangelium
legebat quod legis vel audis ⁊ tu. ibi
inuenit ſcriptū diligite inimicos ve-
ſtros ⁊c̃. didicit legēdo ꝑfecit obediēdo

Sancte marie niuis.

AD predicādā
glorioſiſſime virginis ma
rie gloriam ⁊ deuotionem
fideliū excitandā libet inſigne recita-
re ſignaculū ꝑ quod in conſtructiōe
venerande baſilice ſue ī vrbe que ſan
cte marie maioris vocabulo inſignitꝰ
ad ſuam ꝺuotionem animos accēdit
populorum. Sicut igitur in antiqui
oribꝫ geſtis legitur ⁊ ex ſucceſſiua pa-
trum narratione ad filios ſine dubi-
tatione tenetur. Tempore quo vberi-
us papa apoſtolice ſedis regimen ob-
tinebat. Quidā iohannes non ſoluꝫ
nobilitate generis. ſed etiā patriciatꝰ

dignitate preclarus cū filiū nō hēret
quē poſſeſſionū ⁊ diuiciaꝝ ſuaꝝ relin-
queret ſucceſſorē. vnacū ꝯiuge ſua q̄
ſibi diuina ꝓuidente clemētia nō ſo-
lum ꝯiugio. ſed etiā pie mentis ꝯſor-
tio fuerat ſociata Beatiſſimā mariā
virginē oīm bonoꝝ ſuoꝝ habere decre
uerūt herede. Ambo igit̄ eam deuotis
mentibꝫ exorare ceperūt vt ea iuuan-
te ſic poſſent ad obſequiū eius ſua bo-
na diſponere ꝙ ei poſſet eoꝝ oblatio
grata eſſe. Annuit eoꝝ ꝓijs ꝑcibꝫ diui
na benignitas que ſemꝑ ꝓpe eſt omī-
bus qui in veritate inuocant nomen
eius. Et volēs vt in honore ipſius glo
rioſe virginis ab eis ꝯſtrueret̄ eccle-
ſia. Cū eo tp̄e nulla eſſet in vrbe eius
beatiſſime ꝟginis vocabulo inſignita
Locū in quo ipſam eccleſiā cōſtrui vo-
luit grandi ⁊ memorādo miraculo de
ſignauit. Factū eſt eñi vt terra in cir
cumitu ſicca penitꝰ ⁊ arida remanen-
te. locꝰ ipſe fuſis celo niuibꝫ tegeret̄ ⁊
vt clarius ⁊ mirabilius eſſet ipm̄ mi-
raculū nonis auguſti q̄ tp̄e niues in
calida regione nō cadūt imo quo her
be ſolis ardoribꝫ aduruntur factū eſt hu
iuſcemodi ſignū re mirabili. alio allu-
dente miraculo qđ in prefiguratione
eiuſdē virginis longe anteꝗ̄ mūdū il
luſtraſſet eius glorioſa natiuitas fa-
ctū fuit. Vellere ſic celeſti rore cōplu-
to in area gedeonis vt eadē in circūi-
tu ſicca ⁊ arida remāeret. Deniꝗ̄ ne
ambigi poſſet q̄d ſibi vellet tā ſtupen
dum. tamē ꝗ̄ inſolitū miraculū ipſa bea
ta virgo ea nocte p̄fatis viris Pon-
tifici ⁊ patricio in ſomnis apparuit et
exponēs ꝙ locū ipm̄ ad baſilicā ſibi cō
ſtruendā eligeret. eiſdē vt facto mane
illuc accedētes iacerēt eccle fundamē
tū precepit. Ad quē cū populi multitu-
do excitata tanti nouitate miraculi:
vnacū iam dictis pontifice ⁊ patricio
cucurriſſet. Et ipſe pontifex cepiſſet

ꝓprijs manibus terrā effodere in cir-
cumitu niuiū ad iaciendū ꝯſtruende
baſilice fundamētū. ecce priori mira-
culo aliud diuina diſpenſatiōe ſucceſ-
ſit. Nā terra ſubito ſeipſam apperuit
⁊ vbi iaciēda eſſent fundamēta demō
ſtrans aſtantiū animos incredibili le
ticia ſimul ⁊ ammiratōe repleuit. Se
pe dictus vero p̄ſicius iam diuina vo
luntate ſecurus ibidē egregie ſtructu
re fundauit eccleſiā. eamꝗ̄ demū feli
citer ꝯfirmatā. Sixtus romanus pō
tifex eadē die reuolutis annoꝝ circu-
lis dedicauit. In qua quāta coruſca-
uerint ſepe miracula. quāta beneficia
p̄ſtent̄ aſſidue. his qui eam ibidē cum
deuotiōe depoſcunt. quāta frequentia
populi in eadem ſancta ⁊ veneranda
baſilica ad honorē ⁊ laudem ipſius glo-
rioſiſſime virginis celebret̄ vniuerſi
tas fideliū non ignorat.

De tranſfiguratione domini.

Aſſumpſit ieſus
petrū ⁊ iacobū ⁊ frēm eius
iohannē ⁊ ꝯſcenſo cū eis
ſeorſum montē p̄celſū. claritatē ſue
glorie illis demōſtrauit. Qui licet intel
lexiſſent in eo maieſtatē dei ipſius tñ
corpis q̄ diuinitꝰ tegebat̄ neſciebant
potentiā. Et ideo ꝓprie ſignāterꝗ̄ per
miſerat quoſdā de aſtātibꝫ diſciplos
nō priuſ guſtare mortem ꝗ̄ viderent
filiū hoīs venientē in regno. i. in regia
claritate quā ſpāliter ad naturā ſuſce
pti hoīs ꝑtinentē his tribꝫ viris vo-
luit eē ꝯſpicuā. Nā illam ipſius deita-
tis ineffabilē ⁊ īmarceſſibilē viſionē
que in eterna vita mūdis corde ſer-
uat̄ nullo modo adhuc carne mortali
circumdata intueri poterant et vide-
re. Apperuit ergo dominus coram ele
ctis teſtibus gloriā ſuā ⁊ ꝯmunē illā
cū ceterꝫ corpis formā tāto ſplēdore
clarificat. vt facies eius ſolis fulgore

ſimilis ⁊ veſtitus candore niuiuz eſſet
equalis. In hac igit̃ trāſfiguratione
illud principalit̃ agebat̃ vt de cordib9
apl'orum crucis ſcandalū tolleretur
nec ꝯturbaret eoꝝ fidem. voluntaria
humilitas paſſionis quib9 reuelata
eſſet abſcondite excellentia dignitat9.
ſed nō minori ꝓuidētia ſpes ſancte ec
cleſie fundabat̃ vt totū corpus chriſti
agnoſceret. quali eſſet ꝯmutatione
donandū ⁊ eius ſibi honoris ꝯſortiuz
ꝑmitterent mēbra q̃ in capite ꝑfulſiſ/
ſet de quo idē dñs dixerat. cū de aduē
tus ſui maieſtate loqueret̃. Tūc iuſti
fulgebunt ſicut ſol in regno p̃tis ſui
Proteſtāte hoc ip̃m beato paulo atq3
dicēte Exiſtimo eñi ꝙ nō ſunt condi/
gne paſſiōes hui9 t̃pis ad futurā glo
riā que reuelabit̃ in nobis. Et iterū.
Mortui eñi eſtis ⁊ vita veſtra abſcō/
dita eſt cū chriſto in deo. Cū eni chri
ſtus apparuerit vita veſtra tūc ⁊ vos
apparebit9 cū ip̃o in gl'ia Cōfirmādis
vero apl'is ⁊ ad omnē ſcientiā ꝓuehē
dis alia quoq3 in illo miraculo acceſ/
ſit inſtructio Moyſes ⁊ helias lex ſcʒ
⁊ ꝓphete apparuerūt cū deo loquētes
vt veriſſime quiq3 viroꝝ p̃ntia cōple/
ret̃ qđ dictū eſt In duob9 vel in trib9
teſtib9 ſtabit oē v̄bū. Quid lʒ ſtabili9
quid lʒ firmi9 v̄bo in cui9 p̄dicatione
veteris ac noui teſtamēti cōcinit tuba
⁊ cū euāgelica doctrina antiquaꝝ ꝓte
ſtationū inſtrumēta concurrūt. Aſti/
pulant̃ eñi ſibi inuicē vtriuſq3 federis
pagine. ⁊ quē ſub velamīe miſterioꝝ
p̄cedentia ſigna ꝓmiſerāt manifeſtū
atq3 ꝑſpicuū p̃ntis gl'ie ſplendor oſtē/
dit. Quia ſicut ait beatus iohēs. Lex
ꝑ moyſen data eſt gr̃a ⁊ veritas ꝑ ih̃m
chriſtū facta eſt in q̃ ꝓphetaꝝ ꝯpleta ē
ꝓmiſſio figuraꝝ ⁊ legaliū ratio prece/
ptorū. Dū ⁊ verā docet ꝓphetiam ſecū
dū ſui p̃ntiā. ⁊ poſſibilia mandata fa/
cit ꝑ gr̃am. His ergo ſacramentoꝝ re

uelationibus. petrus apl's incitatus
mūdana ſpernens ⁊ terrena faſtidiēs
in eternoꝝ deſiderioꝝ quodā mentis
cupiebat exceſſu. ⁊ gaudio totius vi/
ſionis impletus ibi cuʒ ieſu optabat
habitare vbi manifeſta eius gl'ia leta
bat̃. Vñ ⁊ ait Domine bonuʒ eſt nos
hic eſſe faciam9 hic tria tabernacula. tibi
vnū moyſi vnū ⁊ helye vnum. Sed
huic ſuggeſtioni dñs ñ r̃ndit. ſignās
nō quidē improbū ſed inordinatum
eſſe qđ cuperet cū ſaluari mūdus non niſi
morte chriſti non poſſet exemplo dñi
notaret̃. ⁊ hec credentiū fides vt licet
nō oporteret de beatitudinis ꝓmiſſio
ne dubitari. temptatiōes iſtius vite
prius nobis tolerantiā poſtulandam
eſſe q̃3 gl'iam quia t̃pa patiendi non
poteſt felicitas ꝑuenire regnandi. ad/
huc itaq3 eo loquēte ecce nubes luci/
da obumbrauit eum. Et ecce vox de
nube dicens Hic eſt filius meus dile
ctus in quo mihi bene cōplacui ip̃m
audite. Preſens quidem erat in filio
lio pater. et in illa claritate domini
quam a diſcipulorum obtempera/
uit aſpectu non ſeparabatur ab vnige/
nito genitoris eſſentia. ſed ad cōmen
dandā ꝓprietatē vtriuſq3 ꝑſone ſicut
viſui ſignificauit filiū ſplendor ex cor
pore ſicut auditui p̃rem vox nūciauit
ex nube qua voce accepta diſcipuli in
faciē ceciderūt ⁊ timuerūt valde non
de p̃ris tm̃ ſed ⁊ de filij maieſtate tre/
muerūt. Altiore eñi ſenſu vnā intel/
lexere deitatē et q2 in fide heſitatio nō
erat nō fuit in timore diſcretio. Latū
ergo illud ⁊ multiplex teſtimonium
fuit ⁊ plus in v̄tute verboꝝ q̃3 in ſo/
no vocis eſt auditū. Dicente eni pa/
tre hic eſt filius meus dilectus i quo
mihi bene complacui ipſum audite.
Nonne euidenter auditum eſt. Hic
eſt filius meus cui ex me ⁊ mecū eſſe
ſine tempore eſt. quia nec genitor geni/

to ꝑꝛioꝛ nec genitus ē genitoꝛe poſte
rioꝛ. Hic ē filius meus dilectus quē
a me nō ſeparat deitas nō diuidit po
teſtas nō diſcernit eternitas. hic eſt fi
lius meꝰ dilectus ex me genitus non
de alia natura mihi factus coꝛꝑalis.
Sed de mea eſſentia natus equalis.
Hic eſt filius meꝰ ꝑ quē omnia facta
ſunt et ſine quo factū eſt nihil. quia
omnia q̄ facio ſimilit̄ facit. et quicq̄d
operoꝛ inſeꝑabiliter atq; indifferēter
oꝑatur mecum. In patre enī eſt filiꝰ
et in filio pater. nec vnitas noſtra di
uiditur. ⁊ cum aliꝰ ego ſū qui genui
alius ille quē genui. nō aliud tn̄. de il-
lo fas eſt quod ꝯ me ſentire poſſibile
eſt. Hic eſt filius meus dilectus qui
eam quā mecū habet equalitatē non
rapinam appetit nec vſurpatiōē pꝛe-
ſumpſit. ſʒ manens in gloꝛia mea ⁊ in
foꝛma gloꝛie mee. vt ad repādū genꝰ
humanū exequeret̄ ꝯmune cōſilium
vſq; ad foꝛmā ſeruilē inclinauit incō
mutabilē deitatē. Hūc ergo in quo
mihi per omīa beneplaceo cuiꝰ pꝛedi-
catiōe manifeſtoꝛ cuiꝰ hūilitate clari
ficoꝛ in cūctāt̄ audite. Quia ipē eſt ve
ritas et vita virtus mea ⁊ ſapiētia ip
ſum audite quē legis miſteria ꝓnun
ciauerūt quē ꝓphetaꝝ oꝛa cecinerunt
ipʒ audite qui mūdū ſuo ſanguine re
demit ⁊ dyabolum et vaſa eius rapit
qui peccati cirographum ⁊ p̄uaricatō
nis pactum dirupit Ipſū audite qꝛ
viā aperit ad celū et ꝑ cruc̄ ſuppliciū
gradus vobis aſcenſiōis parat ad re-
gnū. Quid trepidatis redimi quid
pauetis facti liberati. Fiat qđ me vo-
lente vult chꝛiſtꝰ abicite foꝛmidinē
carnalem et fidei cōſtantia vos arma
te indignū eſt vt ī ſaluatoꝛis paſſione
timeatis qꝙ ipiꝰ munere nec etiā vr̄o
fine metuetis. Hec dilectiſſimi non
ad illoꝝ tantū vtilitatē dicta ſunt q̄
ea pꝛopꝛijs auribꝫ audierūt ſed in ill̄

tribꝫ apoſtolis vniuerſa eccleſia didi-
cit quicq̄d eoꝝ aſpectꝰ vidit ⁊ auditꝰ
ꝑcepit. Confirmet̄ ergo hic ſecūdū p̄
dicatiōē ſacratiſſimi euangelij fides
et nemo de chꝛiſti cruce per quā mun
dus redemptꝰ ē erubeſcat ne ideo q̄ſ
quā aut ꝓ iuſticia timeat aut de p̄miſ
ſoꝝ retributōe diffidat quia ꝑ laboꝛē
ad requiē ꝑ moꝛtē ad vitā tranſitur.
cū omnē humilitatiſ nr̄e infirmitatē
ille ſuſcepit in quo ſi in cōfeſſione et
dilectione ipſiꝰ ꝑmaneamꝰ ⁊ qđ vicit
vincimus ⁊ qđ pꝛomiſit accipimꝰ qꝛ
ſiue ad faciēda mandata ſiue aduerſa
toleranda pꝛemiſſa ſemꝑ vox patris d̄
bet noſtrꝭ auribꝫ inſonare dicētꝭ. Hic
eſt filius meꝰ dilectꝰ in quo mihi cō-
placui ipm̄ audite. qui viuit ⁊ regnat
cū patre ⁊ ſpū ſctō in ſecl'a ſecl'oꝝ amē

De ſancto ſtephano rege et patro
no regni hungarie.

Domino ſuo ca
lamāno regi pꝛecellentiſſi
mo carthuitus ep̄s offici-
ciū ſpirituale ꝑ miſericoꝛdiā dei ꝯſecu
tus poſt iſtiꝰ vite terminū felix illud
euge ſempiternū. Incepturuſ opus
domine mi rex inclite qđ mihi vr̄o re
gali p̄cepto de bona vita regis ſtepha
ni potentialiter iniūxiſtis diu rebellē
ingenioli mei ꝑpeſſus ſum inſcitiam
ob hoc pꝛeſertim qꝙ pꝛiſtianꝰ auctoꝛ ar
tis ḡtice medullitꝰ mihi notus olī
longe digreſſus faciē ſuā quaſi caligi
ne quadā circūfluam mihi decrepito
iā facit obſcuriſſimā. Ve tn̄ parte ex
alia dum vr̄e dignitatis intuitꝰ reue
rentiā incerta grauaret meditatiōe
tandē omniū virtutū lux et gēma du
bietatē anxie mētiſ deuicit obedientia
cuius foꝛti p̄ſidio deficere ī me vidēs
vires inchoandi op̄is recipit fiducia.
Sʒ quoniā ſepe fiducialiter acta res
īuidie fomitē generat. Precoꝛ flexis

genibꝫ vr̃e triūphalis excellētie ſubli
mitatē vt manibꝫ regalis defenſiōis
hoc ſuſcipiatis opuſculū ne male ſo/
nātiuꝫ poſitio dictionum vł ꝯfuſi or
dinis enormitas vr̃m cū legeritis of
fendat oculū. Et ſi aliq̄d indignū oc/
currerit offēdiculū malo codicē vt ig
nis ꝯminuat incēdium q̄ꝫ vt liuor ad
plenū ꝑueniat oculum. Igit̃ qꝛ boni
quicq̄d eſt ex conditoris miſericordia
manat ex ipſiꝰ dono ſermo ceptꝰ talia
ꝑſonat. Legenda incipit

OMne datū optimū ⁊ om̄e do
nū ꝑfectū de ſurſuꝫ eſt deſcen
dens a patre luminū. huiꝰ pa
tris datum optimū ⁊ donū ꝑfectū in
omnes large ꝓueniēs qꝛ nullū ſper/
nit ſꝫ om̄s homīes vult ſaluos fieri ⁊
ad agnitiōeꝫ veritatꝭ ꝑuenire ad hun
garos vſqꝫ q̄s chriſtianoꝝ flagellum
quōdā fuiſſe cōſtat diffuſū eſt. Quō q̄/
liter ⁊ q̄n factū ſit ſtili officio memo/
rie cōmēdare ꝯgruū duximꝰ. ea ſiqui/
dē tempeſtate qua gēs ꝑfata dei eccle
ſiaꝫ depopulabat̃ erat in ea ꝑnceps q̄
dā quartꝰ ab illo q̇ ingreſſionis hūga
rorū in pānonia dux primitꝰ fuit no/
mē geyſa. ſeuerꝰ quidē ⁊ crudelis velu
ti potētialit̃ agens in ſuos miſericors
aūt ⁊ liberalis ī alios ⁊ ꝑcipue in chri
ſtianos. ritu paganiſmo licet adhuc
quidē obuolutꝰ tn̄ aꝓpinquāte ſpūa/
lis fulgore cariſmatis cū oībꝫ circūq̄/
qꝫ poſitaꝝ ꝓuīciaꝝ vicinis de pace ce/
pit attente tractare vt iaꝫ in illo poſſꝫ
agnoſci cuiꝰ filiꝰ deſideraret fieri ſcd̄m
dictum ſaluatoris nr̄i dicētis in euā/
gelio. Beati pacifici quoniaꝫ filiȷ̄ dei
vocabuntur. Statuit inſuper precep
tū cunctis chriſtianis ducatum ſuuꝫ
intrare volentibꝫ hoſpitalitatis ⁊ ſecu
ritatis gratiā exhiberi. Clericis ⁊ mo
nachis poteſtatem conceſſit ſuaꝫ pre/
ſentiam adeūdi quibꝫ voluntariū li/
bēter adituꝫ prebens orthodoxe fidei

ſemē pectoris in horto ſatū d̄lectabat̃
germē emittere. Quid plura? Adeſt
tempꝰ celitꝰ diſpoſitū credidit ipe cuꝫ
familiaribꝫ ſuis ⁊ baptiçatus eſt ⁊ om
nes ditioni ſue ſubditos ſe ꝓliciens
chriſtiano nōie mācipatuꝝ. Cunqꝫ ni
miū eſſet ſolicitꝰ d̄ rebellibꝫ domādis
⁊ ritibꝫ ſacrilegis deſtruēdis ⁊ epiſco/
patibꝫ ſecūdum eſtimatiōeꝫ ſuam ad
ꝓfectum eccleſie ſctē ſtatuēdis mira
bili viſione nocte cōſolatus eſt eū do
minꝰ fecit aſtare ſibi iuuenem delecta
bilem aſpectu q̇ dixit ei. Pax tibi chri
ſti electe iubeo te d̄ ſolicitudine tua fo
re ſecurum. Non tibi cōceſſum eſt q̄d
meditaris quia manꝰ pollutas hūano
ſanguine geſtas de te filius naſciturꝰ
egredietur cui hec om̄ia diſponenda
diuine prouidentie conſilio cōmen/
dabit dominus hic erit vnus ex regi
bus electis a domino corona vite ſe
cularis cōmutaturus eternam. Ve/
rumtn̄ virum ſpirituali legatiōe tibi
tranſmittēdū honorificabilit̃ ſuſcipi
to ſuſceptuꝫ venerabiliter habeto ex
hortatiōibꝫ eius nō fictū cordis fide/
lis aſſenſum prebeto. Expergefactus
princeps viſione ſtupidꝰ prius ſecuꝫ
poſt cuꝫ chriſtifidelibꝫ ⁊ ſuis ꝑtractās
Deo gratias pauimēto manibꝫ expā
ſis adherens humiliter egit ſe princi
patūqꝫ ſuū cū filio naſcituro cuſtodie
illius qui nō dormit neqꝫ dormitat la
chrimis fuſis cōmendauit. Dū mira
tur ergo de viro diuinitus predicto.
nūciatur ei beatum adalbertū bohemi
enſis. eccleſie pontificem ad ſe ventu
rum eſſe ꝓpter conuerſionē ipſiꝰ ⁊ fi/
dei non ficte ꝓfectū dn̄o deo laudis
hoſtiam oblaturuꝫ. Oritur leticia no
uis chriſti militibꝫ inenarrabilit̃ dux
obuiam tyroni chriſti cū fidelibꝫ. qui
buſqꝫ ꝓcedit honorabilit̃ euꝫ ſuſcipit
⁊ vt ꝑ viſuꝫ monitꝰ eſt modis om̄ibꝫ
obedientie filium ſe fore monſtrauit

Stephano rege

Igiť iubente principe fit vbiqꝫ cōgre
gatiō indomite ⁊ ꝑ ſanctū epm̄ ſuū ⁊
ꝑ ſuas exhortatiōes ꝯtinue ꝯuertunť
et baptiȥanť alūni patrie ſtatuūť in
multis locis eccie. Lux quippe que il
luminat omēȝ hominē tenebriſ expul
ſis in hungaria cepit emitere et im
pleta ſunt in ea verba ꝓphetie dicētis
Gentiū pp̄ls qui ambulat ī tenebris
vidit lucē magnā. lux lucꝫ inuiſibilis
chriſtus eſt quē tūc gētes videre me/
ruerūt qn̄ reuocati de tenebris ipm̄
veꝛ deū ⁊ hominē eſſe verū ꝑfecte cre/
dideřt nec hoc ſilētio ꝑtereūdū ē ꝗ vt
omīs ambiguitas tolleref de medio
ne forte predicte viſionis ſolius viri
parum videretur ineſſe fidei. Vxorē
eius iā appropinquātē partui tali vo
luit viſione diuina gratia conſolari
Apparuit nāqꝫ illi btūs leuita ⁊ ꝓtho
martir ſtephanꝰ leuitica habitꝰ orna/
tus inſignibꝫ qui eā alloqui taliter ce
pit. Confide in domino mulier ⁊ cer
ta eſto quia filiū paries cui primo in
hac gēte coronam debetur et regnum
meūqꝫ nomen illi reponas. Cui cum
admirās mulier reſponderet. Quis
es domine vel quo nomine nūcupa/
ris? Ego ſum inquit ſtephanus ꝓtho
martir q̄ ꝑmꝰ ꝑ chriſti noīe martiriuȝ
ꝑtuli. q̄ dicto ſpꝛ̄init. Naſciť īterea ꝑ
dictus a domino filius principi queȝ
ſecundum ꝓphetam anteqꝫ in vtero
conciperetur dominꝰ nouit et cui an
teqꝫ naſceretur per prothomartirem
ſuum nomen indidit. Hūc deo dilec
tus adalbertꝰ epiſcopus criſmali bap
tiſmate ſecunduȝ credulitatis ſue ve
ritatem intinxit. Nomen ſibi impoſi
tum eſt ſtephanus q̄ȯ alienum a cō/
ſilio dei fuiſſe nō credimus ſtephanꝰ
quippe grece corona ſonat latine ip/
ſum quideȝ et in hoc ſeculo coronare
deus voluit ad regni potentiam et in
futuro corona beatitudinis ſempꝛ ma
nentis redimire decreuit ad ꝑcipien
dam vite iugis indeficientē gloriam
Strigonienenſi vero oppido natiui/
tatis exordium habuit ⁊ puer adhuc
ſcientia grāmatice artis ad plene im/
butus eſt. Creuit infans diligēti nu/
tritꝰ educatu qui tranſacta pueritia
poſtqꝫ gradum adoleſcentie primum
aſcendit ⁊ cōuocatis pater ſuus hun
garie primatibus cū ordine ſequenti
per cōmunis conſiliū colloquij filiuȝ
ſuum ſtephanuȝ poſt ſe regnaturum
pp̄lo prefecit et ad hoc corroborandu
a ſingulis ſacramētum exegit. Poſt
hec plenus dierum anno dominice
incarnationis nongēteſimononage/
ſimo ſeptimo ſeculi nequā erūnas ce
leſti mutauit gaudio. Et eodem an/
no beatus epiſcopus adalbertꝰ cauſa
predicādi verbuȝ dei pruſſiam ingreſ/
ſus. ibi palma martirij coronatus eſt
Poſt obituȝ vero patris ſtephanus
adhuc adoleſcens fauore principum
et plebis in patris ſolium laudabilit̄
profectus ⁊ ardētiori animo cepit ve
ritatis ꝓpagator exiſtere quia quam
uis adoleſcentie annis floreret nō; tn̄
cor in ore ſed os ī corde hēbat. Scri/
pturarum diuinarū q̄bꝫ apprime fla/
grabat nō immemor iudiciū et iuſti/
tiā in oculis ꝓponebat ⁊ iuxta illud ſa
lomonis audiens ſapientiam ſapien
tior erit ⁊ intelligēs gubernacula poſ
ſidebit. In omnibus itaqꝫ mandatꝫ
dei fidelis diſpenſator exiſtens apud
ſe cepit meditari qualiter ſubiectum
ſibi pp̄lm vnius dei cultui mancipareȝ
Sed quia perpendebat id abſqꝫ vici
narum gentiū cōſideratiōe minime
fieri poſſe pacē cum exterarum ꝓuin/
ciarū pp̄lis habens et fideliter inſtitu
tam roborauit fidem vt eo ſecurius
quod in mente tractabat et in nouel
la plātatione chriſtianitatis explere
ſufficeret. Sed aduerſarius totiꝰ ho/

nitatis inuidie plenus ⁊ malicie dya
bolus vt ſacti chriſti tyronis ꝓpoſitū
diſturbaret· inteſtina bella ꝯtra eum
cōmouit qm̄ eiꝰ inſtinctu plebs gen
tilꝭ chriſtiane fidei iugo colla ſubmit-
tere renuēs cū principibꝫ ſuis a diui
no ipiꝰ ſe ſubtrahere molliebaꝛ· Cepe
rūt enī vrbes eiꝰ deſolari predia vaſta
re poſſeſſiōes depdari ceruos cedere ⁊
vt cetera ſileam ipi inſultare cūqꝫ de
clinare deuia ſua ꝑuerſa nollent nec
furor eoꝝ ſatiareꝛ et dux ipē cōfidens
de eterna virtute ad ſupandā hoſtiuꝫ
rabiem cū multitudine exercitus ſui
ſub vexillo deo dilecti pōtificis marti
ni ſancti qꝫ martiris georgij ꝓceſſit il
lis forte diebꝫ vrbē q̄ vulgo veſprini
nūcupaꝛ obſederūt et hec ad cōuicia
eiꝰ commouētes ſcꝫ vt ibi ducalis ac-
ceſſus conuerſatio habebatur ⁊ ibi cō
ſiderēt quo facilior ingreſſus ad alia
ꝑſidia occupāda inueniretur· Ipē ve
ro diuina ꝑeunte clemētia aduerſus
eos ꝯſurrexit ⁊ hic in fide illi vero tm̄
in armis cōfidētes vtrimqꝫ decertaue
runt· Tandē hoſtibꝫ victis ⁊ ex pte ce-
ſis ⁊ ex parte captis ⁊ alligatis dux vi
ctor cū ſuis victorie dona reportauit
Qua ꝓpter de poſſeſſionibꝫ eoꝝ taꝫ in
agris qꝫ in villis ſapiēter diuidica-
uit. nō ſicut quōdā ſaul qui de victo
amalech de ſpolijs eius dn̄o ꝓhibēte
meliora elegerat. Sed quoniam pā-
nonia beati pontificis martini natiui
tate gloriatur cuius etiā patrocinan
tibus meritis vir chriſto fidelis vt
iam dictum eſt de hoſtibus victoriam
deportauerat nihil de rebus eoruꝫ ad
opus ſui reſeruans merito cum theo
philis cōſilio iuxta funduꝫ ſancti pre-
ſulis in loco qui ſacer modus diciꝛ
vbi ſanctus Martinus dū adhuc in
pannonia degeret orōnis ſibi locū aſ
ſignauerat in titulo ipiꝰ monaſteriuꝫ
cōſtruere cepit poſſeſſionibus et red-
ditibus cunctos ſufficienter ditauit
⁊ ipius ſuffragio ſimile fecit epiſcopꝫ
cōſtituens ex omnibꝫ eoruꝫ facultati
bus taꝫ ſtrictas decimas dari vt ſi cui
decem liberos habere contingeret de-
cimam prolē ſancti martini cenobio
daret. Deuictis ergo hoſtibus chriſti
miles gaudio ſpirituali repletus to-
tius ingenij cōſiliuꝫ euangelicū decre
uit ſeminis fore receptaculuꝫ elemo
ſinis et orationibus vacans frequen
ter pauimento ſctē domus adherens
lacrimis effuſis ꝑfectionem propoſi-
ti ſui deo commiſit volentivt qui ſine
ipō nihil agere valeꝛꝫ opitulāte diſpo
ſitiōis ipſiꝰ expletione bonum quod
cogitauerat cū inceptione virtutum
ad finem ꝑducere poſſet. Ad hoc ergo
incipiendum et cōſumandum qm̄ fi
delium chriſti cōſultum habebat ne-
ceſſarium nuncijs et literis in omēs
partes ſuuꝫ diuulgauit deſideriū In
de multi preſbiteri ⁊ clerici ſpiritus ꝑ
acliti ꝯpūcti viſitatiōe relictis ſedibꝫ
ꝓprijs elegerūt ꝓ domino peregrinari
Abbates et monachi nil ꝓpriū ha-
bere cupientes ſub tam religoſi prin-
cipis moderamine regulariter viue-
re deliberauerunt· Inter quos vite re
gularis pater Aſtricus cuꝫ ſuis diſci-
pulis aduenit quorū vnus nomine
bonifacius in loco patris abbas de in
de cōſtitutus. dū a beato rege cauſa ꝑ
dicationis in inferiores hungarie ꝑ
tes eſſet miſſus in verticeꝫ percuſſus
glagio licet poſtea ſuperuiueret nō ē
priuatus martirio. venerūt ⁊ alij duo
de terra polonienen. heremiticā vitaꝫ
cauſa contemplationis eligentes q̄ꝝ
vnus andreas nomine per confeſſio
nis meritum angelicis choris eſt aſ-
ſociatus teſtibꝫ miraculorū ſignis ꝑ
ipſum a domino factis· Alter benedi-
ctus pro chriſto ſanguine fuſo miſe-
ricorditer laureatus· Aſtricus abbas

cum ſuis honorifice ſuſcept⁹ ad radi-
cē montis ferrei cenobiū ſub tytulo
ſancti patris benedicti cōſtruxit ⁊ ibi
vſqꝫ hodie cōgregatio monaſterialis
diſciplina regulari pollēs tēꝑaliū ſu-
ſtentatiōe copiaꝝ ex donatiuis ſancti
ducis ſuꝑ abundās n̄ ē alic⁹ egēs niſi
vt ſuos ⁊ alioꝝ pedes ſcd̄m euāgeliū
q̄ttidianis precib⁹ et lacrimis lauet.
Cū his dei ſuus pīceps chriſtianiſſi
m⁹ aliquādo ꝯiter cū oīb⁹ aliqn̄ ſingi
lati cū vnoquoqꝫ eoꝝ colloquiū ha
bens in tm̄ diuinis ꝯſpectib⁹ ſe ꝓbabi
lē reddidit. vt oms̄ militie ſue comi-
tes ad ſui dei culturā ꝯuerterꝫ. Quos
vo aliene ſectatores vie reꝑit minis
terroꝛib⁹ qꝫ ſubiugauit. Ipos qꝫ ſcōꝝ
eccleſiaſticā doctrinā inſtituēs iugū
et legē diſcipline ſuppoſitis ceruicib⁹
adhibuit oms̄ qꝫ immūditias malo
rum prorſus deſtruxit. Poſt hec ꝓuin
cias in decē partib⁹ epat⁹. Strigoni-
enſen. eccleſiaꝫ metropolī et ingram
ceteraꝝ fore ꝯſtituit. Cognoſcens vo
prudēs dux predicti aſtrici religioneꝫ
pōtificalis ipm̄ dignitatis īfula deco-
rauit ellectiōe canonica ſublimauit ⁊
ei Colocēſ. epatus dignitatē ꝯtulit.
Quarto p⁹ patris obitū ãno diuina
ꝯmonēte clemētia eundē aſtricū pre
ſulem qui alio nomīe anaſtaſius di-
ct⁹ ē ⁊ ad limiā ſanctoꝝ apploꝝ miſit
vt a ſucceſſore ſancti petri principis
appoſtolorū poſtularꝫ qꝫ nouelle chri
ſtianitati exorte in ꝑtibus pannonie
largā benedictiōeꝫ porrigerꝫ. Strigo
nien̄. eccleſiā in metropolim ſue ſub-
ſcriptiōis auctoritate ſanciret et reli
quos epat⁹ ſua bn̄dictōe muniret re
gio etiam dignaref ipſum diadema-
te roborare vt eo fult⁹ honore cepta
ꝑ dei grāꝫ poſſet ſolidius ſtabilire. Eo
dem forte tpe myſcha polonoꝝ dux
chriſtiani amplex⁹ fidē cū ſuis miſſis
ad romane ſedis antiſtitē nuncijs a-
poſtolica fulciri bn̄dictione ac regio
poſtulauerat dyademate redimiri. C⁹
petitiōeꝫ ãnuēs papa coronā egregij
oꝑis ꝑari iā fecerat quaꝫ illi cū bn̄di-
ctiōe ⁊ regni glōia mittere d̄creuerat
Hꝫ quia nouit dn̄s q̄ ſūt ei⁹ qui duo
b⁹ ꝑ aplōs in aplat⁹ ordinē ſorte ele
ctū mathiā ꝓtulit ⁊ aplicum fecit ſu
plere numeruꝫ. illa corona ipm̄ deco
rauit poſtmodū eūdē felicius decora-
tur⁹ eterna. Prefixa itaqꝫ die qua pa
rata iaꝫ corona ꝓdicto polonoꝝ duci
iaꝫ mittenda fuerat nocte q̄ ꝓcedebat
pape ꝑ viſuꝫ domini nūci⁹ aſtitit cui
⁊ dixit. Craſtina die prima diei hora
ignote gētis nūcios ad te venturos
eſſe ꝯgnoueris qui ſuo duci coronaꝫ
a te regiā cū bn̄dictiōis aplīce mune-
re flagitabūt. Coronā ergo quā ꝓpa-
rari feciſti eoꝝ duci ꝓut petierit cures
ſine ꝯtractiōe largiri. Sibi eni eā cū
regni glīa ꝓ vite ſue meritis ſcito d̄be
ri. Iuxta ergo huius viſionis modū
ꝓſcripta ſequētis diei hora pſul Aſtri
cus ad papā ꝑuenit q̄ officiū iniūctū
ſibi prudenter exequēs et ſancti du-
ris geſta referens ordine ab apoſtoli
ca ſede qꝫ prōpciſſim⁹ inſignia poſtula
uit indicās eū dignū tali honore ⁊ di
gnitati qui plures gentes ꝑ dei adiu-
toriū ſibi ſubiugaſſꝫ et multos in fi-
deles ꝑ ſuam potentiaꝫ ad dn̄m ꝯuer
tiſſet quib⁹ auditis valde gauiſus ro
man⁹ pōtifex cūcta ꝓut fuerāt poſtu-
lata benigne cōceſſit crucē inſuꝑ an̄ fe
rendam regi velut in ſignū aplatus
miſit. Ego inquiēs ſum aplīcus ille
vero merito chriſti aplīs ꝑ quem ſibi
tm̄ ꝓplm̄ chriſtus cōuertit. Qua ꝓpt
diſpoſitōeꝫ eiuſdē ꝓut diuia grā ipuꝫ
inſtruit eccleſias dei ſimul cū popul
viteqꝫ iure ordinādas relinquimus
Impetratis ergo omib⁹ ꝓut petijt ꝓ
ſul Aſtricus letus ad ꝓpria remeauit
ſecū ferens ꝓpter qd̄ inceptū iter pro

ſpere ꝑegerat. Bñdictõis ergo apoſto
lice literis cũ corona ⁊ cruce ſimul al
latis preſulibꝫ cũ clero comitibꝫ cum
populo laudes cõgruas acclamãtibꝫ
dilectus deo ſtephanus rex vnctione
criſmali ꝑunctꝰ diademate regalis di
gnitatis feliciter coronaṫ. Poſt acce-
ptum regalis excellentie ſignuꝫ q̃lis
vite vir ⁊ diſcretiõis fuerit cũ epiſco
pis et primatibꝫ hungarie ſtatutuꝫ a
ſe d̃cretũ manifeſtũ fecit. In quo ſcꝫ
vniꝰ cuiuſq3 culpe ꝯtrariuꝫ dictauit
q̃ti totũ ⁊ vt pacis ꝑ quã chriſtꝰ orbeꝫ
coadunauit ſe fore ꝓbaret filiũ ꝙ nul
lus alium hoſtiliter inuaderet nemo
vicinũ ſine iudicij examinatõe lederꝫ
viduas ⁊ orphanos nullus opprime-
ret ſubſcriptiõe federis nõ ꝑeuntis
poſteris ſuis reliquit ſtabilitũ. Ad cõ
ſortiũ vero ꝓcipue cauſa ſobolis ꝓpa-
gande ſororẽ romane dignitatis au-
guſti vicꝫ henrici qui ob manſuetudi-
neꝫ moꝝ piꝰ ẽ appellatꝰ. gyſlaꝫ nomĩe
ſibi in m̃rimonio ſociauit quã vnctõ
ne criſmali ꝑunctaꝫ geſtaĩe coronĩ re
gni ſociam eſſe ꝯſtituit. Que qualis
erga dei cultũ orãdum extiterit quaꝫ
frequẽs et bñdica circa deo ſeruiẽtiũ
ꝯgregatiões apparuerit m̃ltarũ eccle
ſiaꝝ cruces vel vaſa vel paramẽta ope
mirifico facta vel contexta vſq3 hodie
teſtãtur. Pre cũctꝫ tñ domꝰ epiſcopa
tus veſprimen. quã ipa a fundamẽto
ceptã omnibꝫ ſufficiẽtijs ad ſeruitiuꝫ
dei in auro et argento veſtimentiſq3
multiplicibꝫ nobiliṫ adornauit. Ipe
vero rex epiſcopia nuꝑ incepta tã vicꝫ
archiepiſcopalẽ quã omẽs ep̃ales ec-
cleſias ampliſſimã ſingulis aſſignãs
dyoceſim ⁊ vnicuiq3 ſemꝑ preficiens
idoneũ preſulẽ ſimĩl ⁊ abbatias p̃dijs
curijs et familijs et redditibꝫ regaliṫ
diſpoſuit crucibꝫ et vaſis alijſq3 ſup-
lectilibꝫ ad miniſt̃ꝰeri dei ꝑtinẽtibus
ſcd̃m ꝙ vnicuiq3 opus fuit ſufficien-
ter decorauit ⁊ ſingulis annis quo ad
vitrix munera et oblatiões ſemꝑ au-
gebat ne aliquid extrinſecꝰ quererẽt
qui officio ſanctuarij ꝑerant. Mona-
choꝝ vitã ⁊ conuerſatiõeꝫ nũc ꝑ alios
nũc ꝑ ſeipm̃ explorãdo diligenter exa
minabat torpentes arguens vigiles
ſub dilectiõe cõſtituens canonicoruꝫ
miſteriũ epoꝝ ꝓuidentie ſub teſtimo
nio chriſti ⁊ eccleſie ꝯmẽdabat ſcd̃m a
poſtolũ omnibꝫ omnia factꝰ vt omnes
lucrifaceret. Eodẽ tp̃e in monaſterio
ſancti martini erat monachꝰ quidaꝫ
ſebaſtianus noĩe cuiꝰ ꝓbabilis vita
et deuota in dei ſeruitio religio habe-
batur hunc rex venerabiľ miro amo-
re cepit diligere quia quãto quis reli
gioſior tanto ei erat acceptior. Illuꝫ
g̃ ob vite merita põtificali honore di-
gnũ iudicãs regẽdo. ſtrigoniẽſi archi
ep̃atui euꝫ ꝓfecit. At q̃m flagellat deꝰ
omnem filiũ quẽ recipit ꝓdictũ ſeba-
ſtianũ ad ꝓbandã ipiꝰ patientiã corpo
raliũ oculoꝝ lumĩe eũ ad tpꝰ priuauit
Sed ne nouellus in fide grex abſq3
paſtoris regimine a recti tramitis ꝓ-
poſito deuiaret ꝑ cõſenſuꝫ romani põ
tificis ſepe dictum Aſtricum colocen
ſem ep̃m in illiꝰ locũ ſubſtituit. Euo-
lutis deide triũ ãnoꝝ circulis. ſebaſti
anꝰ ex dei miſericordia recepto lumi
ne rurſũ ꝑ ap̃lici cõſiliuꝫ ſue ſedi reſti
tutus eſt. Et aſtricꝰ ad ſuam eccleſiaꝫ
vicꝫ colocenſem cũ pallio redijt. Erat
interea rex ideꝫ fidelis in omnibꝫ acti
bus ſuis deo ꝑfecte deditus ꝑ votum
et oblatiõeꝫ ſemetipm̃ cuꝫ regno ſuo
ſub tutela ꝑpetue virginis dei genitri
cis marie precibꝫ aſſiduis ꝯferẽs cuiꝰ
gloria ⁊ honor tam celebris inter hũ-
garos habeṫ ꝙ etiaꝫ feſtiuitas aſſum
ptiõis eiuſdẽ virginis ſine additamẽ
to ꝓprij nominis ipoꝝ lingua dies do
mine vociteṫ. Et vt maiorẽ defenſio
nis miſericordiam conſequi valeret.

in ipſa regalis ſedis ciuitate que di-
citur alba ſub laude et titulo eiuſdeꝫ
virginis ꝑpetue famoſaꝫ ⁊ grandem
baſilicam opere mirifico celaturis in
chori pariete diſtinctis· pauimento ta
bulis marmoreis ſtrato cõſtruere ce-
pit quã qui vidit veritati teſtimoniuꝫ
perhibet verborũ noſtroruꝫ innume-
rabilia palliorꝝ paramẽtorꝝ ibi eſſe ge-
nera tabulas circa altaria plures au-
ro puriſſimo fabricatas lapides ſeri-
es ꝓcioſiſſimorꝝ in ſe cõtinẽtes ciboriũ
arte mirabili ſupra mẽſam chriſti ere
ctũ camerã omni genere vaſorꝝ criſtal
lorꝝ onichinorꝝ aureorꝝ argẽteorꝝ ple
niter refertã· Tanta venuſtate ſupra
ſcriptã eccleſiã in ꝓpriã capellã rex ſibi
retinẽs tali eã libertate dotauit vt nl
lus epiſcoporꝝ in ea iuris quicquã ha-
beret In die etiã abſolutiõis ⁊ ꝯſecra
tiõis criſmatis cuicũqꝫ epo vl iniũge
ret rex ibi ꝑſens vl illuc mitteret ab-
ſens penitẽtes in ea abſolueret ⁊ criſ-
ma ꝯſecraret diuina qꝫ miſſarũ ſolen
nia ſi regẽ ibi eſſe ꝑſentẽ ꝯtigeret ille
tm̃ celebraret eps cui rex ꝯſentiẽte cũ
fratribꝫ ꝑpoſito celebrare iuberet In
regis autẽ abſentia abſqꝫ prepoſiti et
fratrũ licẽtia eps vel miſſas celebrãdi
vl cuiuſlibet epalis officij exercẽdi ſi-
bi licẽtiã nõ vſurparet. Preterea eiuſ
dem eccle ꝓplm inſtituit eſſe tã liberũ
vt nihil decimarꝝ cuidã epo dare debe-
ret ſꝫ ꝑpoſito ſoli ⁊ fratribꝫ ꝓut ab eo
inſtitutũ eſt ſeruitiũ exhiberet· Dein
de ſeruꝰ dei que tũc acquirere poterat
oĩa chriſto que ex ipiuꝰ dono fluxerãt
cõferre ſtuduit ⁊ qui eũ gloria ⁊ hono
re mũdi ꝑſentꝫ dignũ fecerat celeſtis
patrie ciuibꝫ clemẽt aſſociare digna
ret. Legimꝰ in ꝓphetijs de aplis ſcrip-
tũ· In omẽꝫ terrã exiuit ſonꝰ eorũ
et in fines orbis terre verba eorꝝ· Hoc
nõ ſolũ de ·xij· ſꝫ de omĩbꝫ a deo miſſis
ad euãgeliçãdũ dictũ eſſe ꝓbat quorꝝ

fide vrbis ⁊ moribꝫ incremẽtũ pariter ec
cleſia de quibꝫ iſte chriſtianiſſimꝰ rex
nõ minꝰ fuiſſe cõꝓbat ꝙ bone volũta-
tis ⁊ opis famã quã in edificandis ec
cleſijs in amplitudine ꝓprij iuris ex-
ercuerat in longe poſitas terras ⁊ vr
bes famoſiſſimas diſperſerat· Cõſtru
xit enĩ in ipa ꝯuerſatiõis chriſti ſecun
dũ hũanitateꝫ ciuitate hieruſalẽ mo-
nachorꝝ cẽobiũ qd̃ ꝑdijs ditauit ⁊ vine
is ad victũ q̃tidianũ copiam miniſtrã
tibꝫ in capite qꝫ mũdi rome ſub titu-
lo ꝓthomartiris Stephani ·xij· cano
nicorꝝ ꝯgregatõeꝫ cũctis ꝑtinẽtijs ha
bũdãter ſtatuit ⁊ macerã in circuitu
lapide muratã cũ domibꝫ ⁊ hoſpitijs
hũgarorꝝ orõis cã bti ꝑncipis aplorũ
petri limina q̃rẽtiũ ꝯdidit. Ipam qꝫ
regiam vrbem ꝯſtãtinopolꝫ bñficiorꝝ
munere nõ priuauit quã eccia mirifi
ce opis cũ neceſſarijs omnibꝫ ſuis do
nauit. Merito ergo ĩfra termĩos ſue
dñatiõis nomẽ adeptꝰ ẽ apli ⁊ quã
uis ſup ſe euãgeliçãdũ nõ aſſumpſit
officiũ predicatorꝝ tñ dux et mgr̃ eius
tutamĩs ⁊ ſuſtẽtatiõis inſtituit ſola-
tiũ . Inter oĩa ſupne miſeratiõis bñ-
ficia btõ regi diuinitꝰ ꝯceſſa ꝑ omibꝫ
ſunt illa mirãda ſcriptis cõmendãda
ꝙ locũ primũ obtinẽt ad eterne vite
gaudia ꝓmerẽda mia ſcꝫ ⁊ pitas. In
oĩbꝫ enĩ factis ſuis felicibꝫ illud intẽ-
debat eſſe ꝑcipuũ qd̃ ex euãgelio fide
li pectoris ꝯtemplatꝰ ẽ viſu ꝑ veritatꝫ
ipius teſtimonij dicẽtis· Beati miſe-
ricordes qm̃ ipi miſericordiã ꝯſequẽ-
tur. Et in alio loco date ⁊ dabit vob
Tãtis igit miſeratiõibꝫ ⁊ pietatꝫ bra-
chijs chriſti paupes ymo chriſtũ ipm
amplexatꝰ eſt ꝙ nullꝰ vnquã hoſpes ⁊
peregrinꝰ ab eo ſine benignitatis ali-
cuiꝰ ſolamĩe triſtis abſceſſit. Ad recre
atiõeꝫ egenorꝝ q̃tidianas expẽſas ide
ficiẽter fieri ꝯſtituit nocturnas vigili
as in lauãdis chriſtifideliuꝫ pedibꝫ et

in abſcōdēdis in ſinu paupꝝ̄ elemo-
ſinis agiliter ⁊ hilariter tranſigere ſo
lebat egenū chriſtū in mēbriſ ſuis cō
ſolari deliberāſ tēporalit᷑ vt ip̄e vite ce
leſtis camerā cūctis delectamētis re
fertam iueniēs iocūdari mereretur
eternaliter. Quadā ꝟo nocte ſpū-
ali monitu tactus nemīe ſciente ſo-
lus plenū homo dī gerēs ſaculū chri
ſti puſillū gregē ſolito more ꝑrexit vi
ſitare ſtatiq́ȝ pauperes diſtribuēde ce
leſtis theſauri pecūie diſturbātes ini
icum viri dei meritis euulſione bar-
be ꝓbuerūt teſtimoniū ob hoc gaudio
ꝑfuſus maxīo miles chriſti ſe ꝯtulit
ad beatiſſimā creatoris omniū geni-
tricē ꝓſtrat' terre grās agēs ſic excla
mauit. Regina celeſtis ⁊ mea quem
tu regē ſtatuiſti milites tui ſic hono-
rauerūt. Si ab aliq̄ aduerſario mihi
fuiſſet hoc illatū meā iniuriā ꝑ tuum
vlciſcerer āminiculū Scies ḡ dn̄a
hec eternā mihi tribui felicitatē nun̄c
exulto grās agēs ſaluatoris ꝟbis cō-
ſolatoriis quibꝫ diſcipulos ſuos ꝯſola
tus ē dicēs capillus d̄ capite vr̄o non
ꝑibit his dictis ſe vir dī celeſti gratia
ꝑcipiēs vſitatū ⁊ ſpūali criſmate per
fuſum cordis ianuas opē credentibꝫ
nūq̄ȝ claudere decreuit ſȝ ꝑ ſe deiceps
⁊ ꝑ alios ꝑcipue tn̄ ꝑ chriſti ſeruos ⁊
familiares clericos ſcȝ ⁊ monachos ce
lit' ſibi datas facultates in eṫnis the
ſaur' ꝑ man' paupꝝ̄ fecit collocari. hu
i' dei teſtimoniū q̄ȝplures exhibēt ſed
ex his vn' ieternū cū ipo celeſtꝫ vite
ꝑticeps monach' ex ſeculari nobili-
tate ꝯuerſus et heremita btūs gūthe
rus qui hec liberalitate caritatiui ꝑnci
pis illectus ſepi' eū de terra bohemi-
orū viſitare quotiēs enī curiā ipius
aduētus ſui fulgore ꝑluſtrauit cura
regni ſub manu ſua poſita ꝑegrinis
⁊ indigenis viduis ⁊ orphanis ceno-
biis ⁊ eccleſiis rediſtributa quā cōti-
nebat in breui fuit examinata ad nu-
tū etiā eiuſdem ſerui dei rex deo deuo
tus monaſteriū qd̄ beel nūcupat' inci
piēs hominibꝫ ditauit. vbi monachus
gerardus de venetia veniēs vitā cōtē
platiuā agere cepit q̄ cōſtitutiōe diui
na pōtifex elect' p' obitū ſcti regis in
ſtante diſturbatiōe chriſtianitatꝫ lapi
dat' ꝑ donū grē ſpūalis dign' effect'
eſt cōſortio martirū. nec hoc ꝑtereun
dum eſtimo q̄ in viro dei quāti meri
ti p' obitū foret diuina virt' in vita
ſua demōſtrare voluit. quippe quoti-
ens alicui' hoīs infirmitas auribꝫ
ſuis diffamata fuit ſibi ꝓ medicina
quā tūc in pn̄ti poterat habere ꝑticu-
lā panis pomi vl' herbe redolētis mā
dās vt ſanus ſurgeret trāſmiſit ⁊ dei
propiciatiōe ꝟbuȝ ipi' comitāte ſtatī
ſoſpitatē recepit poſt glorioſam ad ce
los aſcenſiōē ⁊ mirabilē in patrꝫ dex
tra cōſeſſionē ſaluator noſter paucis
corporaliter apparuiſſe ꝑhibet' ꝑ viſio
nē ꝟo multos ꝯſolat' futuroꝝ eos ꝑ
ſcios eē docuit. qd̄ et huic ſctō rege cō
tigit. Quadā nāq̄ȝ nocte repēte ꝑ re-
uelatiōē quādā expergefact' ꝟedari
um quēdā infra diem et noctē ad al-
bā trāſiluanā ꝑcepit feſtinare ⁊ omēs
in rure manētes ad munitiōes ciui-
tatū quā citiſſime poſſet cōgregare ꝑ-
dixit enī ſuꝑuenturos chriſtianoꝝ ho
ſtes vicȝ qui tūc hūgariſ inimicabāt'
beſſos ⁊ poſſeſſiōes eorū depdaturos
vix nūcius mādata regꝫ ꝯpleuit ⁊ ec
ce beſſoꝝ inopinata calamitas incen-
diis ⁊ rapinis cūcta deuaſtauit ꝑ reue
latiōē dei meritꝫ bti viri cōceſſā ani
mabꝫ omniū ſaluatis ꝑ ceptacl'a mu-
nicionū Accidit p' hoc defuncto beati
regis amico romane dignitatꝫ augu-
ſto henrico pio cōradū imꝑatorie dig
nitatis coronā ꝑ germanoꝝ electiōē
aſſumere qui deſtructa pacis tranq̄-
litate toti' theotonie manu coadu-

nata pannonie termīos hoſtiliter co
nat⁹ e inuadere. Cōtra quē rex ꝯſultū
hñs epoꝝ ⁊ pricipū ad tuēdaȝ patriaȝ
armatos totius hūgarie extraxit pri⁹
tū recolens ſe nihil poſſe ſine chriſti
ſuffragio man⁹ et cor leuās ad ethera
domine ſue ꝑpetue ꝟgini dei genitrici
matri ſuas iniurias cōmendās taleȝ
erupit ī vocē. Si placȝ tibi dña mūdi
tue ptē hereditatē ab inimicis deuaſta
ri et nouellā plātatiōeȝ chriſtianitatꝭ
aboleri nō mee p̄cor imputet̄ ꝯfidie ſȝ
poti⁹ diſpoſitioni volūtatis tu e. Si
paſtoris culpa quid meret̄ iſpe luat
inſontib⁹ pce p̄cor omīb⁹ his dictꝭ q̄ſi
cōſolatus ab ipa fiducialiter aduerſ⁹
hoſtes iter arripuit altera mox die nū
cius ad vnūquēqȝ duceȝ germanorū
⁊ in caſtra theutunicoꝝ ab imꝑatore
venit qui eis redeūdi mādatuȝ detu/
lit regredientib⁹ aduerſarijs vir ſctūs
reſpectu miſeratiōis dei ſe viſitatum
intelligit chriſto ſui qȝ genitrici terre
proſtrat⁹ grās egit cui⁹ ſe cū regni ꝓ/
uiſione tutam i p̄cib⁹ aſſiduis ꝯmēda
uit. imꝑator vo ſuoꝝ tā repētina ꝑter
rit⁹ defectōe, ſciſcitās qualiter res fa
cta fuerit cū nūciuȝ reuerſiōis eoruȝ
nō ſuū fuiſſe veraciter ſciret ꝑ cōſiliū
diuinitatis ad corroborādā regis fide
liſſimi ſpem factā nō dubitauit ſeqȝ ꝺ
hinc ab inuaſione regni eius timore
iudicis eterni retent⁹ abſtinuit. Idē
q̄ȝ rex btā ſolicitudine regaliū diſpoſi
tiōe occupat⁹ tp⁹ diurnū colloquijs
⁊ cōſilijs trāſſignās ꝑ noctis ſilentiū
vigilijs ⁊ orōib⁹ inſtare cōtēplationi
vacare lacrimas fundere deū alloqui
precib⁹ opam dedit iuſtiqȝ iudicꝭ mo
deratiōeȝ ſup q̄tidianas iudicioꝝ diſ/
ſcuſſiōes miſericorditer deſcēdere fla
gitabat qd cū ſedulo ſpūalis deſiderij
frequētaret officio. Nocte quadā tem
plo dei longe remoto deſcenderat qp
pe cū illo ſuo magno ⁊ nobili comita
tu fixis tētorijs in cāpeſtris amplitu/
dinis loco ceteris ſopore depreſſis ſur
gēs a lecto cubiculū cordis ingreſſus
genib⁹ flexis ſolo labioꝝ motu eterne
miſeratiōis ianuā gēitib⁹ et lacrimis
pulſabat. Cūqȝ diuti⁹ dep̄catiōib⁹ in/
ſiſteret dñi ſui regis eterni miſtris ad
ſuſcipiēdas p̄ces ei⁹ cōueniētib⁹ papi
lio ſup eū extenſus a terra leuat⁹ taȝ
diu pendere cepit ī aere donec vir dei
ad ſe reuerſus a contēplatiōe ſpūȝ re/
laxauit ab orōe. Qd licȝ inuiſibiliter
illi ſoli q̄ res nouit anteqȝ fiant ſuiqȝ
ſecreti conſcijs angelis fuiſſet cogni/
tū cuidā tn̄ magne ſimplicitatis ⁊ in
nocēti viro q̄ tūc ſimili forſitan inſta
bat opi ē maīfeſtatū quē rex ſanctus
archāi ſimil' ſui ꝯſciū eē ꝑ ſpiritū ſctūȝ
edoctus ad ſe vocatū blandis ꝑus ſer
monib⁹ q̄d vidiſſȝ ſciſcitabat̄. Poſtea
ne cui pateſaceret quoadusqȝ ipe vi/
ueret interminat⁹ eſt famanois ſui
in aurib⁹ multaꝝ gētiū ſeculariū dif
fuſa ⁊ iudicijs ori ſui celebri laude v/
biqȝ innoteſcētib⁹ ſexagīti viri beſſoꝝ
quorū ſupi⁹ mētiōeȝ hui⁹ cū vniuer/
ſo aparatu ſuo vicȝ auri et argenti co
pioſitate multaqȝ varietate ornamē/
toꝝ currib⁹ onuſtis ꝺ ꝑtib⁹ hungaro
rum egreſſi ad regem venire volētes
terminis pānonioruȝ appropīquaue/
rūt. Ad multi ſeruorū quorum cere⁹
eſt anim⁹ flecti in vicium malignitatꝭ
ſue fa ce ſucēſſe obuiam illis exierūt
quoſdam gladio percuſſerūt omnia
queqȝ eorum fuerant auferentes va/
cuos ⁊ ſemiuiuentes reliquerūt. Il/
li vero regi q̄d actū q̄d ve prepeſſi ſint
reſeruantes iter qd ceperant perege/
runt ⁊ ad eum properantes genibus
eius ſe aduoluerunt. Quibus viſis
que cauſa inquit malorum mi domi/
ne referunt nos ſerui tui nihil mali
machinantes ad audiendam iudici
oruȝ tuoꝝ veniebamus diſciplinam

et quoꝛūdā manibus quam nobiſcuꝫ
ferebamus pecunia abſqꝫ delicto om-
niū noſtrū ablata ē inſuꝑ apprehēſos
aliq̄s ceciderit ⁊ vita vix comite veīmꝰ
vt nūciaremꝰ tibi rex vt erat prudē-
cioris animi nō vultu nō ꝟbis mina
tus eſt eis ſed ſuſtinēs vt ſcribit. Pru
dens ſpūm reſeruat in poſteruꝫ miſit
otiꝰ ad illū ſub quo militabāt tribu-
nū ⁊ die cōſtituto omēs ꝓdictiōis vi
ros iuſſit cōſpectibꝰ ſuis ꝑſentari. Fa
ctū eſt vt imꝑauerat et ad diſcutien-
duꝫ in ꝑſentia ſui ↄſtituti ſūt. Quos
alloquēs cur inquit legē ꝑceptoꝝ dei
tranſgrediētes nō intellexiſtis miſeri
coꝛdiā ⁊ viros innocētie ↄdemnaſtis
Sicut feciſtis ita faciet dn̄s vob́ corā
me hodie trāſgreſſoꝛes enī legis feriē
di ſūt accepta ſentētia educti ſunt et
per omēm regni ingreſſuꝫ duo ⁊ duo
ſuſpēdio ꝑierūt ꝙ ob terroꝛē incutien
dū reliquis. ꝫelo eū iuſticie feciſſe cre
dendū ē vt q2 regnū omībꝰ hoſpitibꝰ
potēs aſilū eſſe volebat ſic liber omibꝰ
introitus eſſet vt nullus ingrediēteꝫ
quēlibet in aliq̄ lederet vel moleſtare
ꝑſumeret qđ et factū ē. Nam quoad
vixit nl'lus cuilibet hoſpiti q̄cq̄ꝫ mole
ſtie inferre ꝑſumpſit. In btō q̄ꝫ rege
cōſtat apoſtolicū illud impletū qđ le-
git̄ qm̄ ꝑ mltas tribulatiōes oportet
intrare in regem celoꝝ ⁊ in libro ſapi
ētie quos diligit deꝰ caſtigat et pater
flagellat omēꝫ filiū quē recipit mltis
enī modis correctioni diuīe ſuccubu
it tribꝰ annis infirmitate ↄtinet labo
rem. Poſtqꝫ inde ꝓpiciatiōis dei me-
dicamīe cōualuit tn̄ iudicio eterni ꝑ
ſecreti ↄſilij quādaꝫ examinatiōeꝫ in
filioꝝ ſuoꝝ obitu ſibi ſenſit immitte
re verbera q̄s in ipſiis infantie gradi
bus infantes qui dedit abſtulit de q̄ꝝ
moꝛte meſticiā aboꝛtā genitoꝛ ꝓpter
amoꝛem filij ſuꝑſtitis bone indolis
pueri emerici ↄpeſcuit ſolatiū quem
quaſi iam vnicū caro diligēs affectu
ꝑcibꝰ chriſto q̄tidianis et eiꝰ genitrici
virgini ꝑpetue cōmendauit hūc ſibi
foꝛe ſuꝑſtiteꝫ hunc regni heredē votꝭ
omnibꝰ deſiderauit ⁊ vt efficax fieret
ad tenēda tanti regiminis gubernacula
viroꝛū documētis oꝛthodoxoꝝ vſu le
ctionis q̄tidiane fecit auditū vtrunqꝫ
prebere ipe quoqꝫ paterne dilectiōis
ardoꝛe cōpūctus libellū ſibi đ inſtitu
tione moꝛū cōpoſuit in quo fideliter
⁊ diligēter ꝟbis eū āmonitiōis ſpūa-
lis alloquit̄ inſtruens qualiter an̄ oīa
debeat obſeruare fidem catholicā ↄfir
mare ſtatū eccleſiaſticū honoꝛem im-
pendere dignitati pontificū ꝑcipes ⁊
milites diligere iudiciū obſeruare pa
tiētiā in omībꝰ actibꝰ habere hoſpites
benigne recipe benignus nutrire ſine
cōſilio nihil agere maioꝛes ſuos ſem
per ante oculos ad exemplū ſtatuere
oꝛōnis officiū frequētare pietateꝫ et
miſericoꝛdiā cū ceterꝭ ꝟtutibꝰ poſſide
re. Talibꝰ ⁊ his ſimilibꝰ diſciplinis in
ſtitutꝰ iuuenis ꝑclarus ad nutū diſpo
ſitiōis eterne cui cūcta ſubiacēt obedi
endo. m. xxxi. dn̄ice incarnatōis anno
vitā hāc exicialē cōmutauit ſempiter
nā ſuꝑnoꝝ ciuiū adiūctꝰ ↄtubnio cuiꝰ
aīa ipa trāſitꝰ ſui hoꝛa cuidā epo gre-
coꝝ ſancte cōuerſatiōis viro reuelatū
eſt deferri per angelos ad celi pallacia
Uerum quia ꝓ ſanctitatꝭ ſue meritis
ſūmo ab omibꝰ diligebat̄ affectu. oꝛtꝰ
eſt igēs luctꝰ omniū ſꝫ maxie ꝑcipū
inter q̄s pat̄ deſolatꝰ graue traxit ſu-
ſpiriū videns ei ſe ſolū ſine ſpe poſterita
tis đrelictū pietatꝭ affectū doluit ſciēs
ꝟo ſcriptū nō eſt ſapientia nō eſt pru-
dētia nō eſt ↄſiliū cōtra dominū ⁊ illđ
in canonibꝰ neminē ꝓpter obitū caro
rum nimium debere contriſtari depo-
ſito meroꝛe ſe contulit totum ad q̄rē
dam largitatem miſericoꝛdie diuine
cenobioꝝ ⁊ eccīe miſtris monachis ⁊

clericꝭ diuíſis elemoſinaꝝ donis cõſo
lat⁹ expẽſaz toti⁹ ſũpt⁹ quã tũc habe/
re poterat pegrinis viduis ⁊ orphãis
erogat. Exteraꝝ etiã monaſteria ꝓui
ciarũ munificentie regie donis innu/
meris ꝑ nuncios ſuos ſepe viſitauit
grauedinẽ moꝝ quã in iuuẽtute rece
perat vſqꝫ ad finez vite tenuit vix vn/
quã ad riſũ labia mouit recolẽs ſcri/
ptũ riſus dolore miſcetur et extrema
gaudij luctus occupat ſemꝑ ſic appa/
reus ac ſi ante chriſti tribunal ſtaret
interioris oculis eius preſentiaz vul
tu ſereno cõſpiciens. chriſtum in ore
chriſtuz in corde. chriſtũ in cunctis a/
ctibꝫ ſe geſtare demõſtrauit. Diem vl
timum ſemꝑ ante oculos cordis ſta/
tuẽs toto mẽtis deſiderio ĩter patrie
celeſtis ciues quaſi quondam ange/
lice conuerſationis habitu cupiebat
habitare Cunctis deo placitaꝝ vtutũ
generibꝫ adornat⁹ in ſanctitate et iu/
ſticia corã ip̃o omibꝫ diebꝫ vite ſue cõ
uerſari decreuit vt in eo iã ceu quadã
future glorificatiõis ſpecies clareſce/
re videref. Poſt nõ multũ tp̃is egro
tatiõez incurrit q̃ poſtmoduz corpore
exceſſit longaqꝫ lãguoris moleſtia in/
graueſcente in pedibꝫ ſtare nequibat
Videtes aũt q̃ttuor nobiliſſimi pala
tinorũ diu grauiterqꝫ laborãtez nã ip
ſi in ꝑuidia cordis adhuc errãtes ↄſi
liũ iniquitatis duxerẽt occaſumqꝫ ei⁹
in mortẽ conati ſunt tractare iaz die
adueſpaſcente anteqꝫ in domo lucer/
na accẽderef vn⁹ eoruz audacter ſub
obſcuro ingreſſus eſt ⁊ ad iugulãdũ
regem enſem nudatum ſub clamide
tegebat. Dũ pedem inhiberet vbi rex
quieſcebat reuera celeſti impulſu gla
dius corruit ꝑcuſſuſqꝫ terrã tinuituz
redidit Statimqꝫ rex audiẽs cauſaz
req̃ſiuit cũ quid fuerat p̃ſciebat. Ille
vero anxius corruit ↄſiliũ furoris ſui
recognouit doluit acceſſit ꝓcubuit ve
ſtigia amplaxatus eſt ſe deliquiſſe cõ/
feſſus ſibi indulgeri precatus ẽ. veniã
querẽti nõ auertit faciẽ facile dimiſit
Deniqꝫ iuſſu regis homicide illi in/
uẽti ſunt ⁊ aduerſus eos indicio locu
tus digna eos mulctauit ſnĩa. Tãdẽ
ꝑ miſericordiã dei dign⁹ centuplicari
retributiõis brauio tact⁹ febri cũ ſibi
diem tranſit⁹ imminere nõ ambigerz
accerſitis epiſcopis et primis palatij
de chriſti nomĩe gloriãtibꝫ primũ cuz
eis tractauit de ſubſtituẽdo ꝓſe rege
Deinde paterne monuit illos catho/
licaz fidẽ obſeruare quã accepat ama
re iuſticiã vincula ſupne caritatis di
ligere ⁊ caritati operã dare humilitatꝭ
ſtudio inuigilare p̃ omibꝫ vero nouel
le chriſtianitatis plantatõez cuſtodiã
adhiber ehis dictis man⁹ ⁊ oculos le
uans ad ſydera ſic exclamauit Regia
celi repatrix ĩclita mũdi tuo patroci/
nio ſctãz eccĩaz cũ ep̃is ⁊ clero regnuz
cũ primatibꝫ ⁊ ꝓplo ſub tuis p̃cibꝫ cõ/
mitto q̃bꝫ vltimũ valedicẽs manibꝫ
tuis animã meã cõmendo Inſtabat
tũc ſolennitas p̃cipua celebris angelꝭ
⁊ hoĩbꝫ dies aſſumptiõis marie in
cui⁹ gaudio diſſolutio ſui corpis fie/
ret miſericordie ſpẽ maiorꝫ ſe ſperans
habiturũ p̃cibꝫ hec ſpãlibꝫ poſtulauit
ſuſpirijs ⁊ lacrimis obtinuit. Aderat
ergo felix illa dies ꝑ ei⁹ obitũ felicior
mox futura circũſtabat cuz clero paꝭ
nitas ep̃oꝝ cũ manu miſtroꝝ pĩcipa
lis chor⁹ comitũ vbi rex dilect⁹ in me
dio iacẽs accepta vnctiõe ſpiritalis ſa
cramẽti ſctãz aĩaz corpis ⁊ ſanguinis
dñi nr̃i ieſu chriſti viatico recreatam
Anno dñice ĩcarnatõis millеſimo tri
ceſimoq̃rto ĩ man⁹ ꝑpetue vgĩs ⁊ ſctõ
rũ angeloꝝ etne q̃etꝭ btĩtudini ĩferẽ/
dã tradidit. fact⁹ ẽ plãct⁹ maxim⁹ ſuo/
rũ gaudiũ angeloꝝ ſed h̃ plãct⁹ poſtea
verſus eſt in letitiaz ſempiternam tã
naſcentiũ qꝫ et viuentium populorũ

Ad exequias funeris eius ex omnib9
pannonie plagis cōcurrit̄ corp9 ad ſe
dem regalem albā vcīz ciuitatē dedu
citur. Et qm̄ eccia beatiſſime viginis
ab ipō ꝯſtructa nō dū erat dedicata' me
rito ꝯſilio ſtatutū pontificeſ pri9 baſili
cam ſanctificare deinde corpus terre
cōmendare. Perfecta dedicatiōis ſo
lēnitate corp9 ſanctū in medio dom9
ſarchophago cādidi marmoris īponit̄
vbi ꝑ annos plures domin9 ꝑ ipſius
merita multis incōmoda patientib9
febricitātib9 afflictiōez ꝛ miſeriā ſuaz
ꝓclamātib9 iudiciūqꝫ portātib9 benefi
cia p̄ſtitit in numera. Sepe ꝑ noctez
melodia cātantib9 angelis a multis
audiebat̄ frequēter odorꝫ ſuauiſſimi
dulcedo ꝑ latera templi diſꝑgebatur
Qui cū ita corp9 btī in loco eodem
quadragītaquīqꝫ annis mire diſpoſi-
tiōis ſecreto q̄ in ſanctis ſuis p̄dicat̄
mirabilis grauedine preſſū ꝛ ī pulue
rez redactū. Et hoc tp̄e p̄deſtinato de
clarari dign9 ꝛ in reſurrectōis die glo
rioſius renouari meret̄ hoc cor ſuuz
reſipuit qd̄ deſignet ocul' ſpūalib9 de-
lectat intendere ꝙ ſine p̄ordinatiōis
die affectu diuino factū nō eſtimam9
forſitā quedā in ipō terreni pulue rꝫ
aſꝑſione igne diuine exaīatiōis puri-
ficādaz remanſerat ſine q̄ regnantes
quaſi quodā iure potētiale vitā p̄ntē
vix aut nullaten9 ducere queūt. In
teriectiōes itaqꝫ quadragītaquīqꝫ an
nis ad p̄ſtanda ꝑ eū mortalib9 miſeri
cordie ſue beneficia ſctī ſuijiam vellet
deus merita declarare romane ſedis
inſtitutiōe aplicis lr̄is ſancitū eſt vt
eoꝝ corꝑa eleuari deberēt q̄ in panno
nia chriſtiane fidei iacientes ſemina
ſua eā p̄dictiōe vl' inſtitutiōe ad dn̄m
cōuertiſſet adueniente vero tp̄e decla
ratiōis ei9 et laudib9 gr̄a ei9 quā ꝑ ip
ſum gēs hungarica ꝓmeruit in mū-
do diuulgande Rex ladiſlaus qui tūc
rē publicā āminiſtrabat vniuerſa mo
rum honeſtate p̄clarus habit9 et vtu
tutum fulgore cōſpicuus laudibus ꝛ
ſeruitio dei ꝑfecte deditus ſpūs para-
cliti ꝑluſtratiōe tactus habito cōſilio
cū epis et primatibus ꝛ toti9 pānoni
e ſapientibus tridianū cūctis indixit
ieiuniū vt ꝙ cōmūi catholicoꝝ vtilita
ti ſpūſſancti donis aīaꝝ ꝛ corpoꝝ ſalu
tē oꝑantib9 videt̄ fore ꝓficuū cōmūe
cūctoꝝ dep̄catiōe ieiunijs et elemoſi
nis fundata ꝑ manifeſtatiōez ſignoꝝ
deberet eſſe querendum. Sz ut oſtē-
deret dn̄s quāte miſericordie rex ſan
ctus fuerit adhuc mortali viuēs ī cor
pore quā iā cū chriſto regnaſſe demō-
ſtrabat ad hoc p̄ ceteriſ oꝑib9 aꝑꝓbare
cū triduo ei9 corp9 totis virib9 eleue
re ſatagerēt. nulla de loco ſuo potuit
arte moueri quo nāqꝫ tp̄e exigentib9
culpis inter predictū regē ladiſlaum
ꝛ frēz ei9 ſalomonē grauis orta ſeditō
fuerat. Obqꝫ ſalomō capt9 in carcere
tn̄bat̄. Cūqꝫ ꝓ eleuādo corꝑe fruſtra
conarēt̄ q̄dā incluſa iuxta eccīaz ſctī
ſaluatorꝫ ſumlui noīe caritas cui9 vi
te celebris tūc tp̄is opinio ferebat̄ re-
uelatiōe ſibi celit9 ſctā regi mādauit
eos in caſſuz niti ꝛ nō poſſe transferre
ſctē regꝫ pingnora. donec ſalomō a car
cerali abſoluto cuſtodia libera indul-
gētia p̄beret̄. Illo itaqꝫ e carcere ꝓdu
to ꝛ triduāo itērato ieiunio cū ad trāſ
ferēdas reliq̄as ſacras tertia die ven
tū fuiſſꝫ lapꝫ ingēs ſuppoſit9 tū be tāta
facilitate ſublat9 ē ac ſi nihil ant̄ pōde
ris habuiſſꝫ. Cōpleto g̃ t̄tie diei veſꝑ
tinali officiō cūctis diuīe miſeratiōis
bn̄ficia ꝑ btī viri meritū p̄ſtolātib9 ſub
dito plebē ſuā xp̄o viſitāte miraculoꝝ
inſignia ꝑ āplitudinē dom9 ſctē fūdūt̄
celitus quorum pluralitas quoniaz
ipſa nocte numeꝝ inceſſerat illud euā
geliū l3 libꝫ introducere qd̄ ſaluator
iohāni ꝑ nuncios ſciſcitanti :an ipe

ſit qui venturꝰ ē reſponſũ mãdauerat
ceci vidẽt et claudi ambulãt ſurdi au
diũt leproſi mundanť mali corrigũť
paralitici curãť quoꝝ tamen aliq̃ quod
cuncta nõ poſſumꝰ innoteſcere ſatage
mus. Juuenis quidã omibꝫ mẽbris
diſſolutꝰ annis .xij. paralisim paſſus
manuũ et pedum carebat officio qui
parentũ adiumento vectꝰ illuc recep
ta totius corporis ſoſpitate ſignoꝝ
fecit initiũ atqꝫ ad altare hanc ſegniť
currẽs omniũ chriſto laudes clamãti
uꝫ augmẽtauit gaudiũ. Alius quoqꝫ
puer ſeptennis a natiuitate contra
ctis neruis genibꝫ ⁊ manibus reporta
bať quẽ fide pleni parentes beati vi
ri ſuffragio conferentes ꝓſtrati iuxta
ſepulcrũ ſecũ poſuerũt gratiã petituri
Quam mox cõſecuti cõtratiões ner
uorum in filio diſtendi mirabantur
⁊ conſolidatis genibꝫ ⁊ plantis oſſis
euꝫ incedẽtes videntes chriſti nomẽ
in bti viri meritis laudabili clamore
glĩficauerũt. quẽ rex dõ deuotꝰ ꝓ nimio
gaudio lacrimatꝰ manibꝫ a terra leua
tuꝫ ad altare portauit vbi nimio lau
dis ꝓlato gratias deo ꝓ beneficijs ꝑſti
tis ĩ ſanitete pueri cũ omibꝫ qui ade
rant fauorabiliter egit. Hic totã no
ctem deꝰ ꝓ famuli ſui veneratiõe mul
torũ fulgore ſignorum mirabiliter ꝑ
luſtrauit populis vero vigilijs et ora
tiõibus intentis miraculũ vnũq̃dqꝫ
laudum clamoribꝫ manifeſtuꝫ facere
nõ ceſſebat his inferendũ videtur et
illud ꝙ̃ nõ ſolum ibi ꝑſentes ſed lon
ge q̃ꝫ poſiti ſuffragantibꝫ eius meritꝭ
celebrẽ conſecuti ſunt ſalutis effectũ
Nã cũ eleuatiõis ipiꝰ vndiqꝫ cepiſſet
fama celebreſcere. varijs obſeſſi lan
guoribꝫ ex omnibꝫ hungarie finibus
ad ſanctũ tumulũ quo quiqꝫ poterãt
modo feſtinare ceperũt. Sꝫ cuꝫ alijs
precedentibus alij grauiori debilita
te ꝓhibiti ſimulꝰ ꝯuenire nequirẽt ſi
mili tamẽ miſericordia in via innu
meri ſanati ſũt vnde ꝑ mẽſurã bñfici
cis ſancti regis memoriã quãplures
per eũ ſanati redditi in eodem vbi ſa
nati ſunt itineris loco grãdes aggre
gauerũt aceruos lapiduꝫ qui longo
ibi tempore poſt multuꝫ fuerũt. Sꝫ
⁊ mulier quedã cũ inter hec filiꝰ eius
exalaſſet ſpiritũ qui ſibi fuerat vnicꝰ
exanime nati corpus iuxta regis tu
mulũ depoſuit dei et ſancti eiꝰ ſuꝑ eo
imploratura ſolamen. Mira quidem
res et noſtris ſtupenda temporibꝫ nõ
priꝰ ocare mulier deſtitit qꝫ filiuꝫ quẽ
defunctũ collocauerat viuẽtem acce
pit. Mane facto die poſt aſſũptioneꝫ
ſanctiſſime virginis marie quito con
uenientibꝫ in eccleſſiã cũ rege pricipi
bꝫ cũ clero põtificibꝫ. Primũ miſſa ꝓ
defũctꝭ celebrata ē. deide ſublata tabu
la marmorea q̃ pauimẽto ꝑminebat
poſtqꝫ ꝑuẽtũ ē ad tũbã tãta fragrãtia
ſuaue redolẽtis odoris in aptiõe ipiꝰ
omẽs q̃ oderãt circũdedit ꝙ̃ ĩ mediũ
paradiſi deliciaꝝ donuꝫ ſe raptos opi
narẽť. Ipa q̃ꝫ tũba plena fuit aq̃ paꝝ
rubẽti q̃ſi oleo ꝑmixta ĩ q̃ velut ĩ balſa
mo liq̃facto q̃euerũt oſſa ꝑcioſa. Qui
bꝫ ĩ mũdiſſimo linthiaiẽ collectis in
ipo liq̃re diutiſſime ē q̃ſitꝰ anulꝰ q̃ be
ati viri dextera fuerat ipoſitꝰ. Quo ñ
inuẽto ceperũt q̃dã iuſſu regꝭ aquã in
caldaria argẽtea ⁊ dolia effundere vt
euacuato ſartophago certior fieꝫ ãu
li inuẽtio. Sꝫ mirꝫ ĩ modũ quãto ma
gis liquor effũdebať tãto plꝰ eo creſcẽ
te tũba replebať. Quo viſo miraclo
hauſtã aquã loco ſuo reſtituerũt nec
tñ ea refuſa magꝭ ob hꝫ tũba repleta fu
it. Tũc coopto ſepulcro laudeſ ⁊ gr̃as
diuĩe pietati ꝓclamãtes cũ dõ inuẽto
thezauro btiſſime matrꝭ dĩ gẽitricꝭ ⁊ ꝑ
petue virginis altare reparauerũt. in
terim deus qui eſt mirabilis in ſan
ctis ſuis effuſis ſuis largitatis benefi

pꝛetentibus miraculoꝝ ſuoꝝ ſignis ſe
pꝛeſentē eē notificabit in tātū vt tem
pus illud dominice cōuerſationis in/
ter homines videretur reuolutuꝫ de
quo legitur· omnes qui habebāt īfir/
mos varijs languoꝛibus ducebāt il/
los ad ieſum et curabantur hec omīa
virtus diuina nō ſolum ipſa die ſꝫ pꝰ
tempoꝛis multo per merita famuli
ſui dignata eſt operari qꝺ etiā de alijs
regionibus audita beneficioꝛum dei
fama pꝛo recupanda ſanitate diuerſa
rum inualitudinū moꝛbis laboꝛātes
ad ſuffragia beati viri cū magno deſi/
derio cōuolarent· Comitiſſa vero q̄/
dam nobilitatis eximie matrona no/
mine mathide tribus ꝯtinuis annis
viſcerū doloꝛe grauata iam moꝛti ꝓ/
xima fuit que a ſuis in feretro delata
mox ipſa die qua ſancti viri tumuluꝫ
attigit paulatiꝫ ſe melioꝛari ſenſit ac
in bꝛeui vite pꝛioꝛis ſoſpitate recepta
magnalia dei per famuli ſui merita
in ſe remunerata diuulgauit Cetera
vero miraculoꝛum dei ꝓdigia ꝓ dile/
ctiōe famuli ſui celitus oſtēſa nō ideo
ꝙ faſtidirē non ſcripta dereliqui ſꝫ qꝛ
nō ſolum mihi pluit dominꝰ qui ſuꝑ
bonos et malos ſolem ſuū clareſcere
facit beneficioꝛū ipſius mltiplicitate
cūctoꝛum ꝓficio ꝯſulentē innumerꝭ
ſapientibꝫ quos hūgaria fouet et am
plectit̃ ſtilo declarādaꝫ ꝯmendaui. Il
lud vero in fine codicis tātū adhere/
re decreui qm̄ miro pietatis dī mune
re diu queſitus et nō inuētus anulꝰ
cum ipſa beati viri dextra poſt tranſla/
tōis eiꝰ terminū eſt manifeſtatꝰ· Mo
nachus quidā noīe mercuriꝰ qui ī oꝛ
dine clericatus theſauri ꝑpetue virgi
nis cuſtos fuerat etiā ꝑ amoꝛē celeſtꝭ
patrie ſeculo renunciauerat ipſa hoꝛa
qua tumulus aptus fuerat ne q̄d ſan
ctarū reliquiaꝝ reꝑet redargutiōe re
gali ꝓcul inde eſt remotus· Cui tri/

ſti vultu in choꝛo reſidenti Iuuenis
quidā albis veſtibꝫ pannū inuolutuꝫ
tradidit dicēs Hunc tibi cōmēdo ſer
uandū cū tempꝰ fuerit manifeſtandū
Pꝰ cōpletionē officij ſacri monachꝰ
in angulis domꝰ pānum expandit in
tegrā qꝫ dei viri manum cū ānulo mi
rifici opis cernens expauit· Atqꝫ ſecū
nemine ſciēte ad monaſteriū qꝺ ſuo
regimī cōmendatū fuerat tempꝰ a iu
uene ſibi p̄dictum a chꝛiſto pꝛeſtola/
turus deportauit ibi diu ſolus abſcō/
diti in agro theſauri cuſtodiā et excu
bias decreuit. Pꝰ fundatoꝛibꝫ ipſius
cenobij cōſcios fecit ad vltimū appꝛi
quāte tpis rei declarande regiſ ad no
ticiā ꝑduxit· Qui mox adunatis epi/
ſcopis et hungarie pꝛimis multis a
chꝛiſto miraculoꝝ in beneficioꝝ eroga
tis eleuare viri dei dextre diem ſtatu/
it celebꝛitatis· Quid ē fratres ꝙ cete
ris membꝛis diſſolutis ⁊ in puluere
carne redacta penitꝰ defunctis ſolaqꝫ
dextera manꝰ oſſibꝫ cute cum neruis
adherēte ſue ſuauit deꝰ īegritatꝭ. Nō
aliud arbitoꝛ niſi diuini conſilij pꝛo/
funditate ī hꝰ excellētia ſcti voluiſſe de
clarari diſſolutōiſ opꝰ ⁊ elemoſine cū
ctos virtutū gradus aſcēdere. Unū vi
tas ait ī euāgelio Beati miſericoꝛdes
qm̄ ipſi miſericoꝛdiā ꝯſequēt̃· Et item
date ⁊ dabit̃ vob̃· Itē ī alio loco· Sic
aq̄ extiguit ignē ita elemoſina extin/
guit pctm̄· Merito g̃ btī viri dextra
fuit aliēa putredis q̄ ſemꝑ pietatꝭ flo
re ſuiuiſcēs ī alēdiſ paupibꝫ nūqꝫ va
cua fuit donis erogatōis· Subuenit
in neceſſitate poſitis liberauit oppꝛeſ
ſos a iugo captiuitatꝭ veſtes ⁊ hoſpita
litates p̄buit ꝑegrinꝭ viduaꝝ ⁊ oꝛpha
noꝝ miſerias ⁊ īdigētias ſuas eē ꝯpu
tauit cenā ⁊ mādatū dūicū ī lauādis
egenoꝝ pedibꝫ q̄tidie renouauit ele/
moſinā nō d̄ rapina vl̄ alioꝝ damno
ſed de pꝛopꝛijs facultatibus conflu/

ere fecit vt domos dei diuites efficerꝫ
ſibi voluntatẽ habendi ſubtraxit ſicqꝫ
cũctis ad nutũ dignitatis ꝓficiẽs car
nẽ ſuam cum vicijs ⁊ cõcupiſcentijs
crucifixit. Inde eſt corporis et dextre
delectabilis et mirãda veneratio inde
dulcis et felix eterne vite retributio
inde deſiderabilis ſupernorum ciuiũ
cohabitatõ Vbi irradiat ſemꝑ lucẽs
⁊ indeficiens ſplendor vnius ſumeqꝫ
deitatis patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti ꝑ
infinita ſecula ſeculorum. Amen.

De ſancto gerardo.

Gaudia que cel
ſti ꝑticipibꝫ dies hodierna
cõtulit ex bti patrꝭ nri chri
ſticqꝫ martiris. gerardi meritis fluxere
Hic eni huiꝰ lucis lumẽ ꝑ venetos ꝑ
entes ſortitꝰ di gratia ꝓueniẽte a pue
ritia cepit dño nro ieſu chriſto deuotꝰ
exiſtere ⁊ euãgelicis documẽtis ꝑ oĩa
patere. Nã religionis habitũ puer ac
cepit ſiniſtrãqꝫ primi ꝑentis viã decli
nans noui hoĩs ſecũdũ deũ creati
callem incedẽs regionis ꝑ inobedien
tiã derelicte ſcꝫ paradiſi gaudia iam
adoleſcẽs ſtuduit amare. Igitur dũ
animi ſinceritate ſanctã vitã duceret.
placuit ei dominicũ viſitare ſepulcrũ
q̃tenꝰ chriſtũ ꝓpter nos egenũ factũ
inops ⁊ pauꝑ ſequeret. Egreſſus ita
qꝫ de terra ⁊ de ɔgnatiõe ſua tendebat
ad orientem vbi abraam diues acpt
multarꝫ gentiũ factus eſt quatinꝰ et
ipe in abrae ſemine id eſt ĩ chriſto da
tã bñdictiõẽ ꝑegrĩatõis ſue labore vt
credulꝰ abraã poſſideret ꝑuẽit õniqꝫ ad
ꝑtes pãnonie quarꝫ habenã tũc chri
ſtianiſſimꝰ rex. ſtephanꝰ gubernabat.
quem vir dei humilis atqꝫ ſupplex adi
it cauſamqꝫ ſui itineris aꝑiens ãplio
re dilectiõe eſt ab eo receptꝰ. Quem
vbi rex moribꝫ atqꝫ diſciplinarꝫ docu
mẽtis bonũ chriſti odorẽ fragare intel
lexit clarꝫ dimiſſis ſuis itineris comi
tibꝫ hũc ſolũ inuitũ retinuit cuſtodi
amqꝫ adhibuit. Poſtquã ſeruꝰ domi
ni ſe ſolũ inherens repit tumltũ ꝑpli
deuitãs in eadẽ regione heremũ que
vulgo bel vocatur petijt vbi ꝑ ſeptẽ
ãnos ieiunijs orationum exercicijs
deditus excepto mauro monacho ſolꝰ
habitauit. Interiꝫ prefatꝰ rex ſtepha
nus vt robuſtiſſimꝰ ioſue ĩpietatẽ gẽ
tiũ deleuit crudeles qꝫ paganorꝫ mo
res ſuꝑauit ac plurimorꝫ corda ad re
cipienda ſancte fidei ſemiã ꝑreꝑauit
Vidẽs aũt rex regnũ ſuũ pacis tran
quilitatẽ adeptum ſeruũ dñi ab here
mo reuocauit põtificaliqꝫ infula deco
ratũ ꝑplo ſue ꝑdicare deſtinauit. Cui
ſuꝑna pietas tãtã grãm ɔtulit. vt eũ
oẽs loci illiꝰ incole vnice amarẽt ⁊ vt
prẽ colerẽt ⁊ iã pt mltorꝫ tãqꝫ patriar
cha abraã herer. Creſcẽte vo fideliũ
numero eccĩas deo ꝑ ſingulas vrbes
fabricauit. ꝑncipalẽ aũt eccĩã ĩ hono
rẽ ſci georgij ꝑcõſiſſimi chriſti marti
ris ad litꝰ moriſij fluuĩis fũdauit. vñ
⁊ moriſcenã ſedẽ appellauit quã beatꝰ
rex ſtehpanꝰ dotalibꝫ mũeribꝫ nobilit
ditauit. In q̃ eccĩa ad honorẽ matrꝭ dñi
ſaluatorꝭ venerabilẽ arã erexit añ quã
thuribulũ argẽtiũ fixit cꝰ miſterio du
os ꝑuecte etatꝭ hoĩes adhibuit qui
iugit ibi vigilarẽt q̃tinꝰ ne ad vnã ho
rã odor thimiamatꝭ abeẽt. Vigilis q̃ꝫ
ſabbatꝭ ibidẽ cũ nouẽ lectiõibꝫ ſic in
die aſſumptiõis matrꝭ dñi magniſqꝫ
laudũ ꝑcõijs deuotiõis ſue officiũ cõ
plebat plꝰ etiã miſericordie oꝑa da
bat. ceterꝭ autẽ diebꝫ matutinis atqꝫ
veſpis pactꝭ bis cũ ꝓceſſiõe ad eãdẽ
venire ɔſueuerat. q̃ ɔſuetudo adhuc
ꝑſeuerat Porro laudibꝫ ſctẽ dei geni
tricꝭ ſe ſubdere tãte hũilitatꝭ obſeq̃o
nouerat. nã q̃liſcũqꝫ reꝰ clã a familia
ribꝫ ſancti viri edoctus indulgenti
am per nomẽ chriſti matris deꝑcaba

tur audito noīe matris miſericordie
pater ſanctus mox lacrimis perfun-
debat꞉ ⁊ velut ipſe eſſet reus a reo veni
am poſtulabat filiū quoqꝫ ſuū illū fo-
re affirmabat ſi eā recte dei genitricē
crederꝫ. Ipſius arbitrio ab hungari
ca generatione nomen matris chri-
ſti nō audit꞉ tantū dn̄a reſonat ſi vero
auditur ſtatim flexis genibuſ ⁊ demiſ
ſis in terrā capitibꝰ ſe inclinānt. Nam
⁊ pannonia a ſuo ſctō ſtephano rege
familia ſancte marie appellata eſt. O
laudanda virorꝫ prudētia. qui hāc ma
ris ſtellā attendēdo curſū vite ſue di
rigebāt q̄tinꝰ reſpectū exempli illius
poſſent inter huiꝰ ſeculi fluctꝰ remi-
gantes tāqꝫ ſcilleā voraginē volupta
tū deſideria declinare portūqꝫ eterne
ſalutꝫ attingere. Circa eccleſiaſtica ve
ro miniſteria curā nimiū ſolicitus a
gebat. Nā eſtiuo tpe vaſcula in domo
dn̄i glatie plena ponebantur in quibꝰ
laguncule vinū qđ poterat optimū ī
ueniri ad dn̄ici ſanguinis ꝯfectiōneꝫ
reſeruabantur. Dicebat enī hoc qđ ꝑ
fidē intꝰ accipit꞉ hoc exteriꝰ ſuaue inue
nitur. nocturno deniqꝫ tpe leproſum
in ꝓprio lecto requieſcere faciēs acce-
pta ſecuri ad ſiluā ſolus ꝑgebat faſci
culis quoqꝫ lignorꝫ ꝓprijs humeris ꝓ
caſtigaotine ſui corpiſ ablatis ſeruorꝫ
ſibi ſeruientiū labores ſepe releuabat
Quādo eīn hō dei de loco ad locū ꝓfi
ciſcebatur nō quolibet iumēto ſꝫ mo-
dico vtebat꞉ vehiculo in quo ſedēs li
bros quos ex ſpiritusſancti grā ꝯpoſu
erat religebat. veſtimētis aūt cilicinis
atqꝫ ex pilis arietū pellibꝰ ſepe indue-
batur. Sicut ſepe ſanctis hoībꝰ cō-
tigit aliq̄n negligētia ſui aurige ſeu
qualibꝫ iniuria leſuſ leuē iram incur
rebat ac ꝓtinꝰ homīeꝫ ſibi culpabileꝫ
flagellis agrauari ac duris vinculis
p̄cipiebat cuiꝰ iuſſioni miniſtri obtē-
perātes ſed paternitatis eiꝰ dulcedi-
nem nō obliuiſcētes ſecꝰ viā q̄ ſanctꝰ
pater erat tranſiturꝰ hominēꝫ reū ad
ſtipitē alligabāt ac ſigna plagarꝫ ī nu-
do dorſo eiꝰ galline ſeu cuiuſlibet ani-
malis cruore depingebāt. At vbi ꝑ ve
niens vir dei immemor crudelitatis
ſue ſaltū illico de plauſtro dās alliga-
tū ꝓperebat mō ſtipitē brachia manꝰ
ac vincula modo pedes oſculabatur
munera pollicebat꞉ ſi veniā et miſeri-
cordiā ab homine iā aſſumpto ꝯſequi
meteret꞉. Si tūc homo aſtaret hunc
dei virū ꝓ tāta humilitate ⁊ ſimplici
tate cōuerſum atqꝫ effectū illū puerū
diceret quē ſaluator ad mutādū ī me
dio diſcipulorꝫ ſtatuit. Quāuis epi-
ſcopalē dignitatē nimia prudētia gu-
bernaret tn̄ heremū nō deſeruit. Nā
iuxta vrbes ad quas predicare venie-
bat cellulaꝫ ſibi ſiluarꝫ ſecretiori loco
cōſtruxerat in qua ligatus ꝑ noctaſſe
mltaſqꝫ paſſiones que ſoli deo ſūt cō
gnite ſuſtinuiſſe memorat꞉. Tpe quo
dam dū pro cuiuſdā defenſione ad eū
dem regem ꝓperarꝫ in eiuſdē regiōe
ſablorosa ꝑte que apta viſui pecudū
extat vir dei hoſpitatꝰ ē vbi circa me-
diam noctē ancilla quedā dū manibꝰ
molā circūferēs triticū ꝯtererꝫ duri
ciaꝫ ſui laboris cantilena demulcebat
Ad quā pater ſanctꝰ expꝑgefactꝰ accer
ſito miniſtro quid ſit inquirit. Cui
famulus vt res erat inſinuat. Confe
ſtim paſtor pius lacrimis ꝑfunditur
felix inquit homo ſub alteriuſ poteſta
te cōſtituta que ſic dulce debitū ſerui
ciū abſqꝫ murmuratōe īpēdit cui nō
minimū pōdꝰ pecunie portare iuſſit
Poſtqꝫ beatꝰ rex ſtephanꝰ totā pāno
niā ad veraꝫ chriſti lucē cōuertit eam
ſub patrocinio ſancte dei genitricꝫ ſē-
perqꝫ vginꝫ marie ī titulauit ipſeqꝫ ī die
aſſūptionis matris dn̄i microcoſmū
ſoluens ad eternā requiem aſſumptꝰ
ē. Rex petrꝰ ſucceſſit cui cū oīs pāno

nie principes fidem ac dilectionē ꝯiu
raſſent vnus ex eis deiecto rege rega/
lem cathedram iniurioſe vſurpauit.
Quo regnante ſic̄ ꝓphꝫeta ait ſanguis
ſanguinē tetigit peccatum peccato ad
auctuꝫ eſt. heu ſanctis quadrageſime
diebꝫ honeſtiſſimoſ ſui ꝯſilij viros ſu
dibꝫ ac palis velut immūda aīalia in/
terficere auſus eſt. Deinde ad mori/
ſenā ſedē videlicet ad locū pontificis
paſchalia ſacramēta celebratur⁹ adue
nit. Die vero dn̄ice reſurrectōis vt pr̄
eiuſdē loci regio capiti diadema impo
ſiturus aduenit ab epīs ⁊ principibꝫ
ꝑ honeſtiſſimos viros īmutat̄. Quo
renuente reliqui pōtifices coronam
imponūt magno cleri ꝑplīcꝫ comita/
tu rex decoratus eccleſiā ingredit̄. At
vero plen⁹ ſpūſancto beatus pontifex
ſtola candida coop̄tus pulpitū aſcen/
dit regēcꝫ his verbis ꝑ interp̄tem in
trepidus alloquit̄. Obſeruatō ſancte
quadregeſime peccatoribꝫ ꝓ venia. iu
ſtis aūt ꝓ premio ꝯſtituta eſt. Sed qꝛ
tu rex eā in occiſione tui gladij pollui
ſti. mihicꝫ nomē pr̄is tuliſti. eo ꝙ me
is dulciſſimis natis careaꝫ nil hodie
indulgētie mereriſ. Verū quia ꝓ xp̄o
meo hac die mori paratus ſum ventu/
ra tibi ꝓnunciabo. Anno tertio gladi⁹
vltōnis excitabit̄ in te qui tibi regnū
fraude nequā ꝑ vim acquiſituꝫ aufe/
ret ⁊ vitā. Cūcꝫ talia regis amici libe/
ralibꝫ lr̄is imbuti attoniti mirarētur
innuebāt interp̄ti tacere epm̄ ab ira ⁊
indignatiōe regis defendētes. quibꝫ
int̄pres timens ꝯſenſit. At ver⁹ paſtor
in obediētē ſibi int̄pretē purgere atcꝫ
cōpellere cepit dicēs: Deū time. regē
honora pr̄na v̄ba ꝓde. Tandē int̄pres
coactus paſtoris declarauit ſn̄iam. re
giſcꝫ metū haud leuē tulit. Que oīa
poſtcꝫ cōpleta ſunt cūctis pannonieſi
bus experimento cognitū eſt ſeruū dei
ſpūm ꝓphetie habuiſſe. Nā ⁊ idē gen/
ti maximā ſeditiōeꝫ venire p̄cinuit in
qua ⁊ martyrij ſui coronā minime ta
cuit. Nouo ſigno catholice fidei inſi/
gnite humana prudentia a me diſce.
vtrū iſte ſanctus corꝑalia miracula q̄
ſunt ꝯmunia cū reprobis in vita ſua
geſſerit aut cecis viſuꝫ ſeu ſurdis au/
ditū preſtiterit. quīus ⁊ ex illis ſpūali
ter nō defuiſſent. Nihil hoꝝ a te requi
rit deuſ labora ꝑ grām ſpūſſancti hui⁹
viri humilitatē atcꝫ pietatē poſſidere
⁊ habebis ꝑtem in regno dei patris et
chriſti eius. vno luſtro euoluto ſecū
docꝫ inchoante p̄dicta ſeditio exorta
eſt. In qua dū ad albā regiā vrbē vir
dei remearet ad eccleſiam ſcte ſabinia
ne virginis ⁊ martiris hoſpitatus eſt
vbi cenātibꝫ fratribꝫ ait. Frēs ⁊ amici
cras ad cenā agni dei vocamur abſcꝫ
excuſatōe ꝓperem⁹ ꝓ chriſto moriam̄
Altera vero illuſcente die pr̄ ſanctus
miſſam celebrauit mēſecꝫ chriſti mā/
titudinē ſibi coadherentē fecit partici
pem ac letus ad martyrium perrexit.
Qui vbi ad flumē danubij prexit ec/
ce magna turba ꝓplīoꝝ circūfundit̄ la/
pideſcꝫ in pr̄em in plauſtro ſedenteꝫ
ꝓiciunt qui eū deo ꝓtegēte nō tetige/
re. At ꝯtra pr̄ benedictionē ac ſignuꝫ
ſancte crucis opponebat ac demū col/
lis equoꝝ retortis plauſtꝝ ſubuertūt
patrēcꝫ humi ꝓiciūt ac magno impe/
tu lapidare conātur. Tūc more ꝓtho
martyrꝭ prim⁹ pānonie martyr poſitꝭ
in terra genibꝫ clamauit voce magna
dicēs. Dn̄e ieſu chriſte ne ſtatuas illiſ
hoc peccatū quia neſciūt q̄d faciūt. Et
cū h̄ dixiſſet in pectore lancea ꝑcuſſus
obdormiuit in dn̄o. Eodē die maxia
ſtrages chriſtianoꝝ facta eſt. Nā duo
pontifices multicꝫ viri religioſi inter
empti ſunt quoꝝ numeꝝ ⁊ noīa ſola
dei ſcientia collegit. Corpus quidē ſā
ctuꝫ dum in loco martirij ſui iaceret
nulla ſorde ꝯmaculatū eſt. qȯ vero ſe/

quenti die a catholicis viris ad eccle-
ſiā ſancte dei genitricis recōditu ꝫ eſt
Ea vero tempeſtate poſt multos dies
fideliſſimꝰ ſancti viri ꝓcurator regē
Andreā adijt vt pegrinꝰ atqꝫ hoſpitis
pr̄is corpꝰ reddat celerit̄ impetrauit.
Qui ad ſanctū corpꝰ ꝓueniēs tā niti-
dū lucidūqꝫ ac ſi ipo die martyriū cō-
ſūmaſſet inuenerūt. qđ cū ymnis at-
qꝫ canticis ad moriſenā ſedē tulerunt
magnaqꝫ reuerētia ſepelierūt. vbi mľ-
te gr̄e catholicis viris empte ſunt tñ
nō euidēter vſqꝫ ad tp̄a ladiſlai regis
atqꝫ pontificis laurētij qui a bt̄o viro
quitꝰ accepit cathedrā. Prefati deni-
qꝫ regis tp̄e a ſancte romane eccľe ſi-
nodo inuentū eſt vt corpa eoꝝ q̄ pan
noniā fidei p̄dicatōne rigauerūt debe
rēt ſummo honore venerari ⁊ ea dig-
nis ſedibꝫ collocari. Veniēte q̄ꝫ ſedis
appľice legato factoqꝫ nobiliū panno
nie ꝯuentu ſanctū corpꝰ eleuatu ꝫ eſt
regis ac ducū humeris portantibꝫ trā
ſlatū decentqꝫ relocatū. vbi ꝑ meritis
tanti pr̄is ſupna gr̄a ꝑ miraculoꝝ ex-
hibitionē largius coruſcat Preſtāte
dn̄o nr̄o ieſu chriſto q̄ cum deo pr̄e ⁊
ſpūſancto viuit ⁊ gľiatur ꝑ oīa ſecula
ſeculorum amen.

¶ Legenda ſancti wenczeſlai.

Beatus wenz-
ceſlaus ex chriſtianiſſimo
pr̄e bohemoꝝ duce genituſ
in etate ſue iuuētutis ſapiētiſſimus
doctoribꝫ ad erudiēdū traditꝰ ꝑ ſancti
ſpūs gr̄am diuina ſapiētia fuit reple-
tus. Cū aūt excellētiſſimꝰ iuuenis ce-
teris ſue etatꝫ iuuenibꝫ deo coopante
virtutibꝫ ſacris eſſet ſublimior. tñ in
ſuis oculis cūctis erat hūilior. Cuiꝰ
pr̄ cū de hac vita migraſſet. illius pa-
trie p̄mates ſciētes eū ſapiētia plenū
⁊ nullū ei pietate ſimile ꝫ. ⁊ q꞉ ſuo fr̄e
maior natu erat. eū ad regēdū ſui pa-
tris p̄cipatū eligere maluerūt. Bea
tus wenczeſlauſ in cuiꝰ corde diuina
gr̄a iā huiꝰ mūdi cōtēptū īſpirauerat
Cū hmōi p̄cipatū ſuſcipe maxie re-
nueret ꝑpľo in ſua mľto magꝫ petitōe
ꝑſiſtente tādē ꝑ ſñiam romani impa-
toris iā adductꝰ ad potētiā eſt ꝓuectꝰ
Confortatꝰ ḡ in chriſto ⁊ amore iuſti
cie ornatꝰ patne virtutis exēplo lau-
dabiliter regnare cepit. Erat eñi me-
moratꝰ egregiꝰ chriſti ſeruus. oīm di
gnitate p̄clarꝰ. ſtatura decorꝰ. facie cō-
ſpicuus. corde letꝰ. ore iocūdus. mo-
ribꝫ ꝯpoſitus. ⁊ in omī ope dei ſtrēnu-
us. in legibꝫ ꝟo dinoſcēdis. ⁊ in iudi-
cijs iuſtis decernēdis nō erat ſibi ſilis
Pupilloꝝ q̄ꝫ ⁊ viduaꝝ erat pijſſimus
ꝯſolator ⁊ egenis de ſuis ſubſtantijs
largiſſimꝰ diſpēſator. Sapiētes etiā
clericos ex diuerſis locꝫ ad ſe ꝯfluen-
tes benigne ſuſcipiebat ⁊ fouebat. q꞉
eorū religioſo valde ꝯgratulabaꝛ ſtu
dio. Quia ꝟo adhuc ꝑ plura illiꝰ pr̄ie
loca antiq̄ erroris ritū ꝑpľus obſerua
bat dei ſeruus pectꝰ ſuū ꝑcutiebat. et
vt d̄s gēti peccatrici miſereretꝛ orabat
ydoloꝝ aūt cultores nūc minis nunc
blādimētꝫ iuxta aplꝫ arguebat obſecra
bat icrepabat ⁊ mľtoſ ab errore ꝯuer
tebat. ⁊ dini ſacrificij ſecū ꝑticipes eē
faciebat Nocꝛno ꝟo tp̄e cūctꝫ dormiē
tibꝫ nudis pedibꝫ ſanctoꝝ eccľias plu
ſtrabat. Tp̄e ꝟo meſſis vir dei aliqñ
noctu ſolus cū fideli cubicľario ī agꝝ
tritici deſcēdit ⁊ ibi manipľos q̄tū po
tuit collectos ꝓprijs humerꝫ in ſuu ꝫ
pallatiū portauit ⁊ cū omī diligentia
in ſuo cubicľo repoſuit ipm etiā triti-
cū clā ſuis manibꝫ triturauit. ⁊ q̄bus
modis potuit purgauit ⁊ inꝛ lapides
ad pulcerrimā farinā ꝛdigēs diligētꝫ
ſime cribrauit. Deinde per ſe aquā de
puteo portauit ⁊ ſancte trinitatꝫ noīe
inuocato eā bn̄dixit ⁊ ī farinā ſparſit.
Atqꝫ inde mūdas oblatas ad diuinū

miſteriū p̄parauit. vindemiaꝝ autez
tꝑe i noctis ꝯticino cum ſup̄dicto cu-
biculario in vineis racemos puros
collegit ⁊ in eis ſportas implēs occul
te in p̄dictū cubicl'm portauit ⁊ ibi in
ſacculo puriſſimo ex eiſ muſtū mūdiſ
ſimū extorſit ⁊ ad dei ſeruitiū reſarua
uit. Deinde ꝯuocatis oībus p̄rie ſue
clericis cū ſūma claritate ipm̄ vinuz
cū p̄dictis oblatꝭ ad miſſaꝝ ſolēnia ſa
crificia tribuit ſingl'is Diuina etiam
gr̄a dei hō plenꝰ futura aliqn̄ ꝓphetā-
do ꝓnūciauit. Quadā eni nocte duz
mēbra ſopori dediſſet vidit in ſomniſ
atriū cuiuſdā venerandi pb̄ri nom̄e
pauli vbi ꝯuētꝰ clericoꝝ ſepe fiebat cū
ceteris ſuis edificiis funditꝰ fuiſſe de-
ſtructū. Qui expgefactꝰ ſuos familia-
riſſimos ꝯuocauit ⁊ ſomni interp̄ta-
tionē exponēs. magnā chriſtianoꝝ tri
bulationē futurā ſuāqꝫ auam beataz
ludimillā ab īfidelibꝫ necādā ⁊ a chri-
ſto felici martyrio coronādā p̄dixit. et
ita poſtea rei exitꝰ approbauit. Nā bt̄i
viri mr̄ ritū paganitatis maxime dili
gēs ⁊ chriſtianoſ odio hn̄s. orta ī chri
ſtianos ꝑſecutione. ipa fuit impioꝝ
ꝯſilioꝝ caput ⁊ ſocrū ſuam beatā ludi
millaz q̄ chriſtiane religionis deuota
cultrix fuit. miſſis carnificibꝫ clā ſtran
gulari fecit. ſicqꝫ illa ſcd̄m illi bt̄i viri
ꝓphetiaz martir effecta celi regē adijt
⁊ eterne beatitudinis regnū poſſidere
meruit. Uir itaqꝫ dei wenczeſlaus de
virtute in v̄tutē q̄ttidie creſcēs. ex ſa
cris oblatōibꝫ clericoruz in largis di-
ſpēſationibꝫ pauperꝝ valde ſtudioſus
erat. De q̄ re infideles ꝑp̄li volētes in
vnū ꝯſpirarūt vt ſi quē clericum vel
quēlibet chriſtianū cū dei ſeruo alicu-
bi inuenirēt. mox eū iugularēt. Pro
q̄ re btūs vir fec̄ occultas poſterulas
ꝑ quas ī occaſu ſolis familiarit' ad eū
chriſtiani ītrabāt ⁊ exibāt. ipe aūt da-
uidicos pſalmoſ ſine īnt'miſſiōe dn̄o
decātabat. Cūqꝫ in hmōi intentꝰ ſtu-
diis ad virilē iā ꝑueniſſet btūs wen-
czeſlaus etatē parentū ⁊ ciuiū ſuoruz
praua ꝯſilia cepit abicere. truces mi-
nas ⁊ doloſa blādimēta deſpicere in-
iuſtis iudiciis ꝑ iuſta iudicia ſapiēter
obuiare oppreſſis q̄buſqꝫ fortis adiu-
tor aſſiſtere. ⁊ ſuoꝝ principū ſcelerata
opa fortiter arguere. Iā itaqꝫ refrena
bat' barbarica rabies. creſcebat catho-
lica religio. reuocabant' ab exilio cleri
ci. ⁊ pace bona q̄bus ꝑuati fuerāt eis
reſtituebant' ⁊ eccl'ie q̄ ab infidelibꝫ de-
ſtructe fuerāt plenꝰ reedificabant'. ea
tēpeſtate frater bt̄i viri boleſlaus no-
m̄ie hō paganiſſimꝰ in eiꝰ necē velut
alter caym fraudulēter eſt inſidiatus
Inuaſor eni fratne p̄tātis cupiebat
fieri. et ideo in oībꝫ ſemitis ⁊ plateis
ꝑ miſſos q̄s ſecū armauerat ponebat
īſidias. ⁊ ipe auctor ſceleris ſctiſſimo
viro laqueoſ p̄tēdebat ꝑ ſolitas eccle
ſie vias. Deo aūt factū ſuū vbiqꝫ cu-
ſtodiēte interim dū martyriū eiꝰ diſ-
ferret'. ille eruditiſſimos lapidū ⁊ lig-
noꝝ artifices ad ſe venire iuſſit. ⁊ pra-
ge in honore ſancti viri martyris baſi
licā parari ⁊ ſic hodie cernētibꝫ liquet
eā auro ⁊ argēto decent' ornauit. Quā
baſilicā dedicatā de ſuis cū oī deuotōe
ditauit. interea ſceleꝝ p̄nceps boleſla
us ſuas verſucias vidēs ꝯ ſanctū viꝝ
nil ꝓficē. ſatellitibꝫ ſuis gladios ſub
veſtibꝫ tectos portare ⁊ inde pacē p̄ce-
pit ſimulare ⁊ tāti ſcelerꝭ ductor ſe in
ter alios fratrꝭ inffectorē ꝓmiſit exi-
ſtere Parato aūt magno ꝯuiuio pa-
ce ſimulata fratrē inuitauit. ſꝫ nec in
eo ꝯuiuio potuit efficere quod voluit
Seruꝰ itaqꝫ dei wēczeſlaus de ſup̄di-
cto ꝯuiuio illeſus ad ꝓpria remeauit.
Finito aūt illo die q2 martyrij tp̄s ſi
bi iā īminere cognouit tota ſupueni
ente nocte orōnibꝫ ⁊ elemoſinis inſu
dare cepit ſuā ꝯſciam in ꝯfeſſionibus

puris emūdās ⁊ ſuā aīam ⁊ ſibi ꝯmiſ
ſum pl'm. dn̄o deo ꝯmēdās. In galli
cātu btūs wenczeſlaus venit in eccle
ſiā ibi ſolo tenꝰ ꝓſtratus ꝓ ſuis delictꝭ
amare fleuit. ⁊ ꝓ ſuiſ ꝑſecutoribꝫ fide
liter orauit. ⁊ deū quē ſemꝑ dilexit in
die tribulationis ſibi adeſſe rogauit.
Cūq̧ matutinale officiū auſcultaſſet
grā parūper qeſcēdi ad palaciū rediit.
luceſcente aūt ſeq̄nti die. ꝑſecutor to
tius bonitatis Boleſlaus grauiter fe
rēs. ꝙ priori die doloſitas ſua nihil ꝓ
feciſſet. ⁊ ꝙ vir dei de conuiuio illeſus
abſceſiſſet. ſceleratos ꝯiuratores con
uocauit ⁊ cū eis in media via inq̄ daꝫ
ſpecu latuit. frēmq̧ ſuū cū armis fur/
tiue expectare cepit Cū aūt ſupdictuſ
ſceleris auctor boleſlaus ſanctū dei de
eccl'ia regredientē videret. more lupi
no d' ſpecu exiliuit ⁊ impio gladio ſuc
cinctꝰ. in occurſū eius ſolus cucurrit
Cūq̧ eū vir dei ſalutaret ille impiꝰ in
ter illa ſalutatōis vba: euaginato gla
dio caput eiꝰ ſel' ac bis ꝑcuſſit. ſed ſacꝝ
verticē nequaq̧ ledere valuit Ut aūt
impurꝰ carnifex tertio caput innoxiū
ferire voluit. ꝑ timore gladiꝰ de manu
illiꝰ cecidit. Quē dei fortiſſimꝰ miles
arripuit ⁊ ſuꝑ caput boleſlai vibrans
his verbis eū affari cepit Ego nūc pro
hibeor Ꝑ ſceleris auctor fieri tui ſan/
guinis effuſor En merito poſſet verti
in te exitiū q̄ ſemꝑ īmerito deſideraſti
meū Btūs wēczeſlaus dixit fratri ſuo
boleſlao. Or frat' chariſſime volo vt i
die iudicij potiꝰ a te requirat' ſanguis
meꝰ quā tuꝰ a me Recipe gladiū ma/
tura ſuppliciū. et que ſūt agēda ne dif
feras in longū Iaz em̄ mihi ſūt pata
gl'ioſa martirij ꝑmia. tibi vo ꝓ fratri/
cidio ꝑpetua incēdia Cōtinuo impiꝰ
frat' reſūpto gladio tandēq̧ ſodaliū fi
ducia cōfortatꝰ ſancti viri caput vul/
nerādo ꝯfregit. Moxq̧ oēs irruerūt
ſuꝑ dei martyrē. ⁊ eiꝰ mēbra gladijs ⁊
lanceis pūctatim trāſfixerūt Inter q̄
vulnera ſancta eius aīa de ergaſtulo
carnis egreſſa. cū laudibꝫ ab angelis
ad celeſtem gl'iam eſt tranſlata. Amē

De ſancto demetrio.

Quom maximia
nus herculius habenas ro
mā teneret imꝑij. natꝰ eſt
infra pannoniā beatiſſimꝰ puer deme
trius nobilis genere ſꝫ nobilior fide
in ciuitate ſyrmio Cuiꝰ parētes erāt
nō ſolū chriſtiana dignitate adornati
Uerū etiā ex inclita ꝓgenie ſenatoruꝫ
nobiliter orti Pr̄ eius adrianus. ma
ter vo theogona btiſſimis nominibꝫ vo
cabant' Glioſiſſimꝰ aūt demetrius li/
beralibꝫ ſtudijs traditus eſt. Et cū eſ/
ſet ſpūſancto plenus hūane diuiniq̧
pagine ſciētia ꝑditus vrbē ſubijt theſ
ſalonicēſem Ubi dyaleticꝰ acutus re
thorq̧ facundiſſimꝰ effectus eſt Erat
aūt ꝓut ſuꝑ diximꝰ inter ꝑmos nobi
litate ortus videlicꝫ ex ſenatorꝝ inclita
ꝓpagine ſceptriger imꝑatoris et dux
belladem̄ſis ⁊ lacedemēſis ⁊ ꝯſul aule
imꝑialis. Hic ergo cū omnē munda
nā gl'iam ꝓ nihilo reputaret. viuificā
tium ſermonū eloquia ſedulus emit
tebat pagine diuine ſenſus interp̄tā/
do ⁊ aſſidue docendo. quia ꝑditus hō
ꝓ peccato ſuo eťnitatis veſte priuatꝰ
mortalitate induit' ⁊ qm̄ dei filiꝰ car/
nis velamīe tectus nobis ſapientiſſi/
mꝰ apparuit et ab ope ſuo mortē elon
gauit hominemq̧ ab erroris tramite
ſeꝑauit. ⁊ ab oī ignorātia tenebriſq̧
tartareiſe mūdanis illuminās lumiē
clariſſimo ⁊ diuine libertatꝭ orthodo/
xiam in ſe recipiētes. docēs eos iuſti/
ciā pacē ⁊ dilectiōꝫ ⁊ clemētiā ſpē vite
eťne Qui etiā oībus ſuadebat q̄tinꝰ
trāſitoria ſpnerēt. ⁊ ꝙ ſēꝑ incorrupta
ſub hac ratiōe acciperēt. ſcꝫ vt a mor
tuis reſurrectionē ⁊ ad ꝑadiſū reuer/

ſionē ſe habituros crederēt. Eodem
tp̄e cū maximianus herculeus theuto
nicos ⁊ ſuarematēs romano feciſſet
ſubditos impio ydolatrie deditus et
ſup̱bie faſcib⁹ inuolutus in creatorez
ſuū rebellis ⁊ in ꝓfūdū merſus erro/
ris ad vrbem theſſalonicenſiū deſcen
dit Tūc aūt nō ſolū ab infimis Uex
etiā a mūdi primatib⁹ ydola coleban
tur demonibuſq̃ ſeruiētes m̄lta inef
fabilia donaria ab imperatore ſedulo
recipiebāt eoſq̃ qui chriſtū dei filium
eſſe fatebant interficiebat Beatus ĝ
demetrius ſeipm̄ manifeſtās neminē
formidabat caſtā vitā ab infantia exi/
gens ⁊ ſermones ſalutares ſedulus
in ſe retinēs quos libenter oībus fide
libus exhibebat pura mente p̄dicans
animo ſancto ſermocinās iuxta p̄cep
tū apoſtolicū q̇d btūs paulus ſermo/
cinator egregi⁹ ad thimoteū ſcripſit.
Inſta inquit illis oportune importu
ne. hāc ergo doctrinā chriſti miles de/
metrius fiducialiter p̄dicabat ⁊ vbuz
dei agebat ⁊ fide affirmabat Ideoq̃
paganoꝝ multitudo maxima ad eum
cōfluebat ⁊ in porticu area iuxta mer/
catū verbū dn̄icū audiebāt vbi ſemp̱
ip̄e de reb⁹ ad eternā fidē ptinentib⁹
tractare ſolebat in ſubtraneis ſcilicet
cameris. quas iuxta publicū balneuz
hēbat. Cū aūt fama tanti viri monti
bus ⁊ vallib⁹ manifeſta eſſet. ⁊ nō ſo/
lū p̱ ciuitatē. ſed p̱ totā ꝓuinciā inno/
tuiſſet milites quidam quibus ab
imp̱atore cōmendatū fuerat chriſtia/
nos inueſtigare vnacum publicanis
impetū faciētes athletā chriſti mani/
bus crudeliſſimis capere p̄ſumpſerūt
Nō quidē fugiendo in man⁹ inimico
rū incidit Uex p̱ amore ſolito miſtra
bat cū fratrib⁹ oīpotenti dō Ducitur
aūt ab his martyr glorioſiſſim⁹ ante
tribunal maximiani cū magno plau/
ſu ⁊ ineffabili gaudio quēadmodū in

comp̄henſibilis thezaurus ſciētie ali/
qua copioſa venatio Carnifices vero
ꝓ hm̄oi venatōe putabant ſe a maxi/
miano recepturos eſſe gl̄iam ⁊ p̄miū
⁊ in torquendis chriſtianis p̄ceptum
ampliandū. ⁊ ſi qñq̃ ſimul ꝯtingeret
motus idē agendū eē maiorib⁹ Ipſe
vere maxian⁹ iter cap̱e cepit ad ſtadiū
ad aſpiciēdos monomachos: ſolos p̄/
liantes vt ⁊ eos cōſideraret ⁊ de fide
ſua beatū demetriū īterrogaret. Erat
aūt in ſtadio ligneus circulus artifi/
cio cū magno callide p̄paratus. tabu/
la vndiq̃ ꝯcluſus in alto cathena fer
rea ſuſp̱enſus ꝯtinens adinuicē pug/
nantes Ibi duellū freq̄nter aderat
ibiq̃ catherua copioſiſſima ꝯfluebat
vt ſi alter alterius vires valeret ſu/
perare a maximiāo magno ditaretur
munere cui erat magna gl̄ia ⁊ dulce/
do videre ſanguinē humanū effuſuz
in p̄lio. hic itaq̃ tyrann⁹ gloriabat in
quodā ſuo monomacho nomīe lyeo
genere wandalo qui virtute corp̱is ⁊
magnitudine vniuerſos familiares
p̄celleret q̄ nō ſolū in roma ſed etiam
in ſyrmio ⁊ in theſſalonia monoma/
chizādo iuuenes quāplurimos interfe
cerat. Occurrebat eni̅ ſup̱ thaberna/
culū ⁊ ſup̱ machinas cū aſtucia ⁊ me/
ditatōe ſibi occurrētes interficiēs bel
latores. Omī autem nimio formida/
bat timore nulluſq̃ poterat ſibi reſi/
ſtere carus hēbat maximiano ⁊ i ma/
gna familiaritate eumq̃ valde dilige
bat ⁊ dulce ſup̱ eū reſpiciebat lauda/
bat ⁊ mirabat virtutem ⁊ magnitudi
nem p̱ſone ſue ⁊ in ſup̱bia eius maxi
mian⁹ ſolatiū habebat. Cū aūt rex ad
ſtadiū p̱ueniret ⁊ de vehiculo ſuo de/
ſcēderet ⁊ corā eo beatiſſimū traherēt
demetriū. rex eius ductores interro/
gauit vtrū in fide chriſti p̱ſeueraret ⁊
eūdē chriſtū adoraret. Cui talis a car
nificib⁹ reſponſio data eſt. Et credit

chriſtuꝫ ⁊ adorat ⁊ multos docet ⁊ ad
fidē chriſti ꝓuocat· Caſtigatur aūt de
metrius an̄ regē Qui cū videret bea
tiſſimū vir̄ in dn̄o ſuo mirabilit̄ cōfi/
dentē ⁊ ſeipm̄ ſine metu ꝑiculi chriſti
anū eſſe ꝓhibentē. cerneretq̄ faciem
ſuā valde pulcrā ⁊ tanq̄ angelicā· iuſ
ſit beatiſſimū dei martirē iuxta ſtadiū
in camera retrudi ⁊ ibi diligent̄ cuſto
diri. Quo cū vir dei introiſſet reſpici
ens vidit ſcorpionē ꝑ pedes ſuos ſu/
perius aſcendētē ⁊ eū cū aculeo pūge
re volentē Sancto aūt crucis ſigno
faciente. ſcorpio crepuit et angelus
dn̄i veniens coronā vertici martyris
ſuꝑimpoſuit ⁊ ait Pax tibi fideliſſime
chriſti eſto robuſtus ī ꝯſpectu impio/
rū. Rex ergo introiens ſtadiū aſcēdēſ
in cathedra impiali ad ſe lyeū ītrodu/
xit ac p̄conibus p̄cepit· quatin⁹ ad po/
pulū tales ꝓrumperēt in voces vt ſi
quis ꝯtra lyeū monomachizās ex eo
triūpharet a maximiano munera ml̄
ta cū honore maximo recipet. Quidā
aūt de ꝓplo aderat iuuenis ibi formo/
ſus p̄ ceteris plen⁹ fortitudine vacās
orthodoxie cū iuuētutis honore noīe
Neſtor cui⁹ gene flores aꝑcos gene/
rabāt. Qui ⁊ ip̄e beatiſſimi demetrij
familiaritati iunct⁹ erat Videbat eñ
ml̄ta miracl̄a illū facientē ⁊ ꝓplm̄ ſibi
occurrentē. doctrināq̄ de eo iugit̄ reci
pientē honorādi chriſtū ⁊ adorādi eq̄/
liter dn̄m omnium dn̄antiū. hic itaq̄
cucurrit ad locū vbi beat⁹ demetrius
cuſtodiebat̄ ſeq̄ pedib⁹ eius aduoluēſ
rogabat dicēs Demetri dux nobilis
agnitor eſt̄ne btitudinis hodie cupio
cū lyeo monomachizare tu vero ꝓ me
dn̄icū nomē nō ceſſes inuocare Sā/
ctus aūt demetri⁹ crucis ſigno facto
nō ſolūmodo frontē ſed etiā totum
corp⁹ eius potentiſſime muniēs· Di/
miſit eū dicēs· Hic lyeū vinces et ꝓ
chriſto martyrizaberis Abiēs aūt iu/
uenis in ſtadiū ⁊ gradib⁹ cōpoſitis ꝓ/
ſilijt in mediū veſteſq̄ ſuas ꝓiciēs re
gis ī aſpectu cōſiſtit Quē poſtq̄ maxi
mian⁹ ꝯſiderauit vocās illū ad ſe loq̄/
tur huiuſcemodi orōnē O iuuenis
notū eſt nobis qm̄ calamitas paupta
tis tue coegit te in h̄ gl'iari ope putas
eū ſi viceris te habiturū eſſe a nobis
diuitias opulētiſſimas· ſi vero nō vi/
ceris te euaſurū eſſe ꝑ munera mortꝭ
onus calamitatis ⁊ miſerias paupta
tis· Ego quidē cauſa miſericordie et
cauſa tue iuuētutis in modū roſaruꝫ
aſſidue ꝯnantis ac ꝓ tua ſola audacia
dabo tibi digna ⁊ ſufficiētia dona lyeo
aūt ne te ꝑmiſceas· qm̄ multos inter
fecit. ⁊ tanq̄ ml̄to ſe fortiores ſingu/
lari certamīe ꝑdidit· Quod cū audiſ/
ſet iuuenis intrepidus corā rege hu/
iuſcemodi orōnē inquit. Nō diuitijs
tuis deſidero ditari. neq̄ ꝓpterea in
ſtadiū veni. ſed vt lyeū potētiſſime ſu
perarē. meq̄ lyeo glorioſiorē ſtatuerē
Statimq̄ maximian⁹ eiuſq̄ prima/
tes in neſtoris ſermonē iracūdie furo
rib⁹ exhortati nimiū dolebāt vixq̄ do
lorē ſuſtinere poterāt Itaq̄ maximia
nus eiuſq̄ primates ad lyeū exclama
uerūt eiuſq̄ animū ꝯtra neſtorē ꝯfir/
mauerūt ſtadijq̄ machinas vtrāq̄ aſcē
dere p̄cepert vt pugnarēt ipi duo ſin/
gulari certamīe Neſtor vero faciē ſuā
cū toto corpore ſub crucis ſigillo ꝓut
potuit ſigillauit ⁊ accipiēs lanceā que
ſibi ꝑata erat eleuatis in celū luminib⁹
dixit· Deus demetrij ſerui tui ⁊ dile/
cti pueri tui ieſu chriſte q̄ tradidiſti
Goliam ex altero genere ortum fi/
delituo Tu ip̄e deorſum pone auda/
ciā lieiet maximiani tyranni h̄ dicto
ſuꝑaſcendit machinas ſingularis cer
tamīs ⁊ factus eſt ipetus ꝑcuſſionis.
Recepit ḡ lyeus plagā mortalē a Ne/
ſtoris gladio ⁊ ſpūm exalans cecidit
in medio potēterq̄ ſuꝑatus tandē ex

piravit vtpote q̄ ſanguīe mľtoꝝ totū
ſtadiū fedauerat ⁊ corꝑa quāplurima
ſpū ſuo priuauerat. vn̄ meror ⁊ cōfu/
ſio regis aſtantis inuaſit penetralia
Neſtor aūt vnigenitū dei filiū inuoca
bat ꝙ ꝑ btiſſimi demetrij oſonē eleua
tus in celū ſic ſupbꝰ hūilis factus ꝓ/
ſterniť in puluerē Cōfeſti ḡ maximia
nus de cathedra ſua deſcēdens ⁊ triſtꝫ
in aulam impialē rediens ait Neſtor
deos immortales ꝑ igeniū maluꝫ aut
aliquid maleficiū habuit. ꝓpter qđ in
terfectꝰ eſt meus dilectiſſimꝰ lyeus q̄
tot ⁊ tanta fecerat in aſpectu publico
innūeroſqꝫ bellatores vicerat Tyran
nus aūt vocans ad ſe neſtorē ait. Dic
nobis adoleſcēs q̄ vľ qualia egiſti aut
in lyei occiſione q̄s adiutores habui/
ſti Neſtor ať rn̄dit Abſit me aliq̄d ma
li ꝑpetraſſe nec aūt ꝑ maleficiū ſiue ꝑ
ingeniū occiſus eſt lyeus ſꝫ filius dei
deus demetrij q̄ ⁊ ipſe eſt deus oīm
chriſtianoꝝ in auxiliū angelū ſuū mi/
ſit manibꝰ meis interficiens exaltatū
ſupbū ⁊ tyrannū. hoc audito maximi/
anus magno repletꝰ furore iuſſit ne/
ſtorē tanqꝫ chriſtianū puniri ad portā
que dr̄ aurea videlicꝫ ciuitatꝭ orienta/
li ꝑte p̄cepitqꝫ vt cū ꝓprio gladio ſuo
a munitōe ſpiculatore caput eiuſ am
putareť dieqꝫ paſſionis ſue coronať
dyademate Cū ḡ talia agerenť beatiſ
ſimo demetrio chriſtꝰ aparuit dicēs.
Aue demetri dilecte mi in q̄ mihi cō/
placuiſti hodie venies ad me cuꝫ pal/
ma victorie in habitacula beatudinis
eterne Sanctꝰ aūt demetrius ad ſu/
ꝑnas inuitatꝰ nuptias ꝓcidens in ter
rā adorauit dicens. Dn̄e ieſu chriſte
vbū pris q̄ ꝑ tuā ineffabilē clemētiaꝫ
ab arce ſidereo ſalutariſ nr̄ deſcendiſti
quiqꝫ homi ſuo crimīe a ꝑadiſi limibꝰ
ſegregato mortē ſubiēs tꝑalē vitam
rediſti ꝑpetualeꝫ dimicās cū dracone
ꝑ ſanguis ꝯmertiū et mōſtrās vniū/
ſis ꝑadiſi aditū ꝓ nobꝭ patiens ac die
tertia reſurgēs quiqꝫ paulo poſt cū ve
lamīe carnis hūane ad celos aſcēdiſti
vbi ſedes ad dexterā pris in tuo excel
lētiſſimo thro°no maieſtatꝭ ſalua oēs
⁊ adiuua fideliť te inuocātes Deꝰ deꝰ
meus ſi q̄s honorificauerit die paſſio
nis mee honora illū in regno glīe tue
Si vo reges ⁊ pricipes nomen meū
inuocauerit in tribulatiōe exaudies
eoſ dn̄e Quiq̄s aūt elemoſinā fecerit
in noīe meo recipe eā queadmodum
munera abel ſcepiſti Qui ḡ demonia
ci ſūt ſiue q̄buſlibet lāguoribꝰ ꝑmanť
aioqꝫ ꝯtrito clamauerit ad me emūda
eos dn̄e Cū ḡ milites in belli tribula
tione poſiti clemētiā inuocauerit no/
minis mei ꝓtegaſ eos in fortitudine
brachij tui Si q̄s aūt eccleſiā edifica
uerit aut altare in noīe meo nomen
eiꝰ i altari celeſti ſcribi iubeas. hec bea/
tiſſimo martyre orāte vox diuina fctā
eſt ad eū dicēs: Serue meꝰ demetri
exaudita ē oro tua i ꝯſpectu altiſſimi.
Et ſi q̄s recordatꝰ fuerit tui veniet re
cordatio diuīa ſup eū Et ſi q̄s tibi ho
norē egerit honorabiť in etn̄a glā Si
q̄s aūt in q̄libet tibi adūſariꝰ fuerit et
pť meꝰ adūſabiť ei q̄ creaturā vniūſā
ex nihilo creauit. hec audiēs demetriꝰ
gauiſus ē nimiū genibuſqꝫ flexiſ regē
adorauit oīm: Qđ cū fieret maxiano
q̄dā dixerit ꝙ demetriꝰ illiꝰ rei culpabi
lis eēt ⁊ đ lyei interfectōe auctor fuiſſet
hoc aūt cū ad aureſ maximiani ꝑueniſ
ſet plenꝰ furore toto fremuit corꝑe di
cēs. Cū irē ad ſtadiū dux me hodie in
uaſit infortuniū. Et cuꝫ hꝰ dixiſſet in
camerā vbi vir dei cuſtodiebať iuſſit
ſpeculatores ire gladijſqꝫ crudeliſſi/
mis mēbra eiꝰ incidere Ipi aūt abeū/
tes iuxta redēptoꝝ exēplū laꝰ eiꝰ lan
cea ꝑforauerit ⁊ gladijs eū crudeliter
vulnerauerūt Taliqꝫ mō glīoſiſſimꝰ
mātir obdormiuit i dn̄o ⁊ ꝑ martirij

tramitē bonā ꝯſumauit ꝯfeſſionē. lu-
pus aūt beati demetrij miniſter domi
ni ſui clamidē de martyris ſanguine
tinctā. etiā faſcialē quo caput eius iu
xta morē grecoꝝ velatꝰ fuerat de capi
te eius accepit ⁊ ſanguinē eius colle-
git ac de manu eiꝰ annulū accepit im
perialē eundēqꝫ annulū voluit in eiꝰ
ſacratū ſanguinē a q̄ ꝑ eundē lupum
ꝑ chriſti clemencia beatiqꝫ martyris
inuocationes miracl'a q̄ꝫ plura facta
ſuut. Quis eñ immūdm ſpūm patie-
baꝛ ſiue alijs languoribꝰ infirmabaꝛ
oſculato ānulo ꝑ dei grām martyriſqꝫ
inuocatōe⁊ ab iminēti ꝑiculo curaba
tur Vñ pricqꝫ ꝑ totā thezaloniam ru
mor exiuit ⁊ ad aures mariani ꝑueīt
ꝙ cum beati demetrij ānulo lupꝰ mul
ta fecerat miracl'a ꝑcepit eū accerſiri
ante tribunal iudicis cū alijs multis
fidē habentibꝰ ad dominiū Igiꝛ cum
martyr glorioſiſſimꝰ ſeipm hoſtiā deo
placabilē obtuliſſet ⁊ a corporeis lan-
guoribꝰ abſolutꝰ fuiſſet turbiſqꝫ val-
latus āgelicis in eťna gaudia migraſ
ſet q̄ſi quoddā inutile vel immundū
corpꝰ eiꝰ a carnificibꝰ ꝓiectū eſt in ſter
quiliniū. Clemētes aūt aliq̄ in fide ꝑ
ſeuerātes altiſſimi q̄s martyr egregi-
us priuſqꝫ patereꝛ ab erroribꝰ mūda-
nis euacuauerat ſacrāqꝫ ſcripturarū
melliſluis doctrinis ipleuerat ad eū-
dem locū vbi ſanctiſſimū corpus iace
bat a beſtijs illeſū. a volucris intactū
a vermibꝰ imaculatū. Ex varijs autē
ꝑtibus noctu venere q̄ſi maximianū
nimia ꝑtimeſcebāt formidie inhūata
corꝑis oſſa modico terraꝝ cooperue-
rūt pondere. Sepiꝰ aūt in eiꝰ tūba d̄
corꝑe eius oleū manat q̄d ſiq̄s mani
bus ꝯtaminatꝫ colligere cupit. neq̄qꝫ
tāgere valēs ꝯfuſus illico recedit. Si
vero aliq̄s bonꝰ iuſtꝰ ⁊ mūdꝰ ſobrius
⁊ caſtꝰ ad colligēdū acceſiſſet. oleū col
legit olei liquorē redolētꝫ ꝓ more balſa

mi. cū ſit collectū deferꝛ vł ad hoiem
vel ad domū aliquā q̄libet ſcelere con
tamiatū mīme locū patiꝛ immūdū. ſꝫ
a manibꝰ exiliēs redit infra martyris
ſepulcꝛ. Eſt aūt ꝑplo eiuſdē regionis
in ꝯſuetudie aquā cuꝫ ſancto miſcere
oleo. ac ſic vbiqꝫ portari ꝑmittiꝛ ⁊ ex eo
quiſqꝫ infirmꝰ vngiꝛ ⁊ in munere pa-
tris ſubito ſanꝰ efficiꝛ Ibi etiā ineffa
bili dei grā mlťa clareſcūt. ceci recipiūt
viſum ſurdi vero auditū. leproſi mū-
danꝛ claudi curanꝛ. demoniaci liberā-
tur ⁊ ſiq̄s detineꝛ a q̄libet morbo ſanꝰ
in eodē reddiꝛ momēto. Cū aūt ma-
ximianꝰ depoſito capitis dyademate
nature ꝯcedens microcoſmū ſoluiſſꝫ
⁊ peccatoꝝ ſarcinis onuſtus ad regeꝫ
tartareū deſcendiſſet circiter annos.
xx. ex ꝑte maxima ydoloꝝ perijt cul-
tura creuit fides exaltati ſūt fidei cul-
tores. ⁊ in abrahe filios de diuerſis
mutati ſūt lapidibꝰ Rachel formoſa
gaudebat. oculis triſtis flentibꝰ. Ea
vero tempeſtate dū romanoꝝ preſes.
leoncius vir equidē potēs ⁊ glorioſiſ
ſimꝰ in ciuitate ſyrmio imꝑiali preſi
dens throno iuit in terrā dyaconum
vbi eius terminabaꝛ imperiū. Quo
cū ꝑueniſſet. tāte infirmitatis incidit
ꝑiculū. quatinꝰ nil ꝓficiente medici-
na. vicina mortis incurreret. ⁊ ſpem
vite poſitus in agone penitus amit-
teret. Quē cū eius familiares ad oc-
caſum tendere ꝓſpicerent miraculoꝝ
recordātes beatiſſimi demetrij ꝓ fideꝫ
in lectulo ſuſtulerūt. ⁊ ad vrbē theſſa
lonicēſiū abiere. Quo cū ꝑueniſſent
ſuꝑ tumulū ponitur ſemiuiuus leon
ciꝰ vbi fidei ſcťe miles req̄eſcebat de-
metriꝰ. Cū igiꝛ eger ſuꝑ tumulū pōe
reꝛ ī lctō. ilico ſanitati reddiꝛ. ⁊ greſſu
ſuo coram omnibꝰ erigitur. leoncius
vero quaſi a ſomno euigilās. ſubita-
neāqꝫ ſancti martyris viſitatioēꝫ ami
rās q̄ facta fuerāt in eo tꝑe ꝑmodico

trahens illũ a mortuis ꝯtinuo aĩo cõtrito nomẽ dĩ magnificabat martyri qꝫ beatiſſimo gr̃as impẽdebat Talibꝫ vero ꝑactꝫ pſes leoncius maximiani pallaciũ cũ balneis camiſqꝫ circũpoſitis deſtrui ꝑcepit. Unde in beatiſſimi martyris honore baſilicã ꝯſtruxit. ornamẽtiſqꝫ pciosis adornatã multꝫ etiam diuitijs ditauit. Et ibidẽ corpus beatiſſimũ honorifice collocauit. Ordinatis g̃ rebꝫ eccl'aſticis ad ciuitatẽ Syrmio parat ſe venire aliquãqꝫ partem de martyris corpe voluit incidere ⁊ ſecum apportare aĩaduertẽs ſub eiuſdẽ honore in ſirmio pallaciũ pr̃is ſtatuere. Itaqꝫ leoncio talia cogitãte in ſomnis ſibi martyr apparuit ⁊ euꝫ talia facere ꝓhibuit dicẽs Corpꝰ meum tangere ne pſumas. ſed integrũ iſtud tã diu ꝑmittas donec in nouiſſimo die in aduentu iudicis reſurgat. Accipe g̃ clamideꝫ meã ſanguine meo tinctã ⁊ cũ anulo meo faſcialis ꝑtem dimidiã ꝑpareſqꝫ capſellã argenteam vbi reliquias meas recõdas ⁊ vade in pace Surgẽs aũt venerabilis preſes leoncius martyris monita impleuit diligent̃. ⁊ ex vrbe theſſalonicenſi cuꝫ ſupdictis reliquijs iter ad ſyrmio cape cepit. Cũqꝫ alueũ danubij ꝯtingeret nauigioqꝫ tranſire cupet orta eſt adeo tẽpeſtas valida. vt oẽs aduenientes fluuium intrare ꝑtimeſcerẽt. nec quiſqꝫ nautaꝝ remoꝝ ſuoꝝ viribꝫ cõfideret. Cũ aũt diebꝫ ſingulis magis magiſqꝫ tempeſtatẽ augeri ꝯſpiceret. magnã patiebat̃ anguſtiã. etiãqꝫ iuxta fragilitatẽ humanã aliquantuluꝫ difidebat. Cogitabat em̃ reliquijs illis nõ tantũ virtutꝫ ineſſe q̃tũ eſſet inciſa ꝑticula de gl'ioſiſſimo martyris corpe. Cũ do magna ꝑcuteret̃ triſtitia intra ſe referebat talia. Si quãlibet ꝑtem de corpe martyris incidiſſeꝫ nũc quidẽ vndas crudeliſſimas trãſirem. Cũ aũt in tãta teneret̃ anguſtia vidit glorioſiſſimũ dei martyrẽ talia ſibi ꝓferentem vt qd adeo triſtaris. ⁊ quid tãte in heres dubietati Nequaqꝫ diffidere pſumas ſed fidei firmefirmiter adhereas. mearumqꝫ reliqarũ thezauꝝ in effabilẽ quẽ tecũ aſportaſti fiducialiter accipias. ⁊ inundantẽ fluuium indubitãter trãſeas Mane do ſurgens pſes vehiculũ ſuũ aſcendit. ⁊ in manibꝫ ſuis tenẽs venerabilẽ capſellã tranſiuit fluuiũ quaſi ꝑ aridam ſpacioqꝫ breui venit in ſyrmio vbi ſicut ꝓmiſerat ĩ honore beatiſſimi martyris iuxta ſancte anaſtaſie eccleſiam pulcerrimã baſilicã ꝑpauit Abſcõdit aũt venerabilẽ capſellã cum impoſito thezauro in muro orientali ſubtꝰ ſãctuariũ videlicꝫ fũdamẽtis eccl'ie vbi multa clareſcũt miracl'a. Preſtãte domino nr̃o ieſu chriſto. q̃ martyrẽ ſuũ digne ꝓ meritis ſanguine tinxit purpureo induẽs eũ ſtola iocũditatꝫ ſub pricipe maximiano. vij. kal'. nouẽbris ad laudẽ ſui noĩs. Qui cuꝫ pr̃e ſpũqꝫ ſancto tpe ragnat perpetuo. Amen.

Legenda ſancti emerici.

POſtquaꝫ vnigenitus dei filius oĩpotentis poſt aſcenſioneꝫ ſuã per ap'l'ice ꝑdicatõis verba cũctis gentibꝫ ſolatiũ ſue viſicatõis impendẽs. eas a tenebris ad fidei lumẽ ꝯuocauerat. Nouiſſimis vt ita dicã tpibꝫ ꝑ mellifluaꝫ beati ſtephani primi regis nr̃i ꝓuidẽtiã. totiꝰ pãnonie regnũ lumẽ ꝟtatꝫ agnouit. ipe eni nr̃ ẽ rex ⁊ ap'l's ipe q̃ꝫ de iure dyabolice ꝑtãtis ereptos ad veri dei ꝯgnitõeꝫ ꝑduxit. Et q̃ ei' geſta ſũt inenarrabilia. nec nr̃i ĩgenij ꝯgruit ꝑuitati iuſtiꝰ ⁊ vtiliꝰ viſum eſt quatinꝰ filij eiꝰ bt̃i emerici ꝓ modl'o nr̃e poſſibilitatꝫ ediſſeramꝰ iſignia. bea

tus itaqꝫ emericus modico ꝯtentus
ſopore·ꝑ ſingulas noctes cūctis ſe in
lecto collocantibꝫ.⁊ vt regiā decet ſo/
bolem duobꝫ candelabris añ ſe lucen-
tibꝫ.in pſalmis deo decantādis inuigi
labat·Et in vniuſcuiuſqꝫ pſalmi fine
veniā cū cordis ꝯtritione a deo poſtu/
labat·Quod pater eius caute imo ⁊
occulte ꝑ rimā pietis ſepe ꝓſpiciebat
nulli tñ ſuoꝝ māifeſtare volebat·In
his oībus ꝯſiderādū nobis eſt. ꝙ pie
quāqꝫ miſericorditer nr̄e imbecillita/
ti a deo ꝯſultū eſt·cū non ſolū milicie
regula nobis verbotenus inſtituitur
ſed ⁊ ſanctoꝝ viroꝝ vita ad imitatōeꝫ
tanqꝫ directa via ꝓponit᷑· Nemini er/
go ſit oneroſa pauꝑtas.qm̄ elegit do
minus pauꝑes·de quibꝫ ait beati pau
peres ſpū qm̄ ipoꝝ eſt regnū celorum
Nemo etiā diuites a regno dei exclu/
dendos ꝯtendat.eos videlicꝫ qui ſine
cupiditate poſſident diuitias · Unde
ꝑclare in laudē ⁊ decorē ſui ſancta ec/
cleſia.terribilis vt caſtroꝝ acies ordi/
nata deſcribit᷑·que tanta virtutū ful/
get eminētia.tantaqꝫ credentiū vari/
etate circūdata eſt · ꝙ neqꝫ barbaris
natōibꝫ diuina viſitatio deſit.qm̄ ver
bū quod mādauit dñs in mille gene
rationes iam totus orbis ſuſcepit:pā
nonia aūt nr̄is fere tꝑibus ad fidem
veīt·⁊ q̄ ea ten⁹ fedis paganiſmi ritibꝫ
fedata erat.exhortatōe ⁊ eximijs me/
ritis chriſtianiſſimi regis ſui ſtepha/
ni in virtute fidei ⁊ incremēto diuini
cultus ꝓfecit . Quodā itaqꝫ tpe cum
beatus rex ſtephanus ad eccleſiā bea/
ti martini quaꝫ ipe in ſancto monte
pannonie inchoauerat .⁊ egregia mo
nachoꝝ ꝯgregatione decorauerat vna
cuꝫ filio orōnis cā aduenit rex ſciens
pueri ꝑcellēs meritū.honorē q̄ eū de/
cuit impendit filio.Nā cū ꝑdicti frēs
pacta ꝓceſſiōe ſalutaturi regē acceſſiſ
ſent·ꝓpter reuerentiā filiū ſuū premi
ſit ad ſalutandū·Puer aūt emericuſ
ſpūſancto repletus prout diuina ſibi
gr̄a reuelāte ſinguloꝝ merita nouerat.
ſingulis inequalit᷑ oſcula diſtribuit.
alij ſiquidē vnū.alij tria·alij vero qn/
qꝫ.poſtremo vni ſeptē oſcula continu
auit·Quā rem ceteriſqꝫ intuētibus·
Beatus rex ſtephanus tacite ammi/
rabatur colloquio familiari miſſaqꝫ
finita cur illis inequalit᷑ oſcula diſtri/
buiſſet diligenter ab ee ſciſcitatus ē·
Beatus itaqꝫ emericus ſinguloꝝ me
rita corā pr̄e ꝑtractans.videlicꝫ quan
to tꝑis ſpacio ſinguli in virtute cōti/
nentie ꝑſtitiſſent.ſub ea cōſideratiōe
ſe plura alijs ⁊ pauciora alijs oſcula
dediſſe edocuit·eumqꝫ cui ſeptena mł
tiplicauerat oſcula virginaleꝫ vitam
ꝑduxiſſe aſſeruit.O excitatrix omniū
virtutū gr̄a que nr̄e anguſtiaſ nature
habundent᷑ excedis que ꝓfunda mi/
ſteria reuelas ꝑuulis· tu enim beato
emerico in gr̄a affuiſti tu ei liberaꝫ de
occultis aliorum intelligentiā ꝯtuli/
ſti·hui⁹ aūt infr̄e reuelatiōis veritas
in eo ħ modo compꝑta eſt . Paucꝫ em̄
diebꝫ interpoſitis ex q̄ de ſancto mon/
te abſceſſerat beatus ſtephanus.duo
bus tm̄ miniſtris adhibitis eo die re
greſſus vigilias fratꝝ ⁊ orōnes ſecre
to explorauerat.Jāqꝫ expleto matu/
tinaꝝ officio ceteris in lecto ſe collo/
cātibꝫ·Illi ſoli quibꝫ btūs emericus
oſcula multiplicauerat in eccl̄a ꝑſiſte
bāt.diuiſiqꝫ in angulis eccl̄e ſecretio/
ribꝫ in ꝯſpectu dei in pſalmis decantā
dis vigilabāt.Cūqꝫ ad ſingulos ſan/
ct⁹ rex diuiſim accederet.faciē ſuā eiſ
māifeſtauit·⁊ in vbo bn̄dictōis eos ſa
lutauit.Singulis aūt regiā maieſta-
tē rupto ſilētio venerātibꝫ Ipe nouiſ
ſime ad frēm mauꝝ noīe veniēs.quē
in ſeptenis oſculis bt̄s emeric⁹ cōmē
dauerat.nec blāditijs ſalutatōis nec
verbis regie cōminatōis reſponſionē

ab illo extorq̄re potuit. Mane aūt fa-
cto cū ꝯuentū frēs celebrarēt. ipſe rex
affuit. ⁊ vt aīm fratris mauri ꝺ virtu
te hūilitatis tēptaret in ꝯmuni audi
entia plurima ei ⁊ religioni ꝯ̄ria ob-
iecit. cuiꝰ aſſertioni maurus nullā cō
tradictionē fecit. ſꝫ hūiliter ꝑſtans ad
deū q̄ humane mētis inſpector eſt ſpe
rando cōfugit. Tūc vero btūs ſtepha
nus filij ſui verba rata eē cognouit ⁊
rei ordie narrata Maurū extulit lau-
dib. ⁊ vt locus pontificalis ꝑ eū deco
raret. paulo poſt eū in epatum quinq̄
eccleſienſeꝫ ſublimauit. Poſt hec aūt
beatus emericus etate ꝓficiſcens per
virtutū ſua merita glorioſa ſemꝑ au-
gmētabat inſignia. Que quāq̄ vobiſ
ꝑ oīa explicare nō poſſumꝰ pauca tn̄ q̄
de geſtis eius audiuimꝰ vt non negli
gentie deputet̄ diligent̄ referamꝰ. Cō
tigit aūt vt dū nocte quadaꝫ orōnis
cauſa ſecreto vno tm̄ ꝯtentus famlo
venuſtiſſimā ⁊ antiq̄ſſimā que in we
ſpzimienſi ciuitate ad honorē p̄cioſiſ-
ſimi matyris chriſti georgij fabricata
eſt intraret eccleſiā. ibiq̄ orōni vacan
do quid acceptabilius deo offerret pe
nes ſe tractaret. ſubito lumē cū ingē-
ti claritate totū eccl'ie circūfulſit edi-
ficiū in q̄ vox diuina ꝺ ſuꝑnis ſic into
nuit p̄clara eſt virginitaſ. virginitatē
a te mentꝫ ⁊ corꝑis exigo. hāc offer et
i h̄ ꝑſta ꝓpoſito. ille aūt nō i ſe p̄ſumēs
ſed ad grām tanq̄ ad verā medicinaꝫ
ꝯfugiens ait. Dn̄e deus vniuerſitatꝫ
inſpector ⁊ hūane imbecillitatis adiu
tor q̄ aufers ſpūm principū ⁊ terribi-
lis es apō reges terre bn̄placitū tuuꝫ
in me ꝑfice ⁊ noxios motꝰ q̄ ꝯtra ani-
mā militāt roꝛe miſericōdie tue extin
gue. Itaq̄ btūs emericꝰ eadē hora in
ꝟbo diuīe ꝯſolatōis ꝯfortatꝰ. ſecretuꝫ
h̄ apō ſe ꝯſeruabat ⁊ miniſtro illi qui
huic diuino colloq̄o ⁊ alijs plerūq̄
ſoluſ aderat. ne cuiq̄ rē hmōi vſq̄ ad
obitū ſuū apꝑiret obſecrādo indicē-
bat. hec ⁊ quāplura ꝟtutū ſigna. tāq̄
in ſecreto mētis cubicl'o ꝯcluſā penes
ſanctū emericū tenebant̄ ⁊ vſq̄ dū fa
cta eſt āpulla. ⁊ odor vngentoꝝ diffu
ſus eſt nemī detegebant̄. Interea dū
ex paterna diſpoſitōe ꝟgo nobilis vt-
pote orta de regali ꝓſapia beato emeri
co deſpōſata eēt ⁊ adducta ⁊ vt ex utra
q̄ regali linea regia poſteritas impo-
ſteꝝ ſuccederet. ipſe carnalē generatio
nē q̄ corruptibilē ſpūali ꝓpoſito vir-
ginitatꝫ poſtponēs. ieiunijs corpꝰ ma-
cerabat. aīam aūt pane ꝟbi dei ſatura
bat ⁊ ne q̄ carnis titillatio ei dn̄aret̄.
⁊ itacte ſue ꝯiugis incorruptā ſerua-
uit ꝟginitatē. O mirāda iuuenis cō-
tinentia q̄ fonte lacrymaruꝫ extinxit
amoris incēdia. flammāq̄ portās in
gremio non vrebatur eius incendio.
Grande eſt enī ⁊ pene vltra mortaliū
naturā corporeā ſopire luxuriā ⁊ ꝯcu-
piſcentie flammā adoleſcētie facibus
accenſaꝫ. animi virtute reſtringere et
ſpiritali conatu vim gemīe oblecta-
tōis excludere. viuere ꝯtra hūani ge-
neris morē. deſpicere ſolatia ꝯiugum
dulcedinē cōtemnere liberoꝝ ⁊ q̄cūq̄
p̄ntis vite eſſe cōmoda pn̄t ꝓ nihilo
ſpe future beatitudīs cōputare. Ma-
gna hec vt dixi. ⁊ āmirabilis ꝟtuſ eſt
⁊ nō immerito ꝓ magnitudīe laboris
ſui ingenti p̄mio deſtinata. Magnus
quidē pudicitie eſt labor ſed maius p̄
miuꝫ. Tempalis cuſtodia ſed remūe-
ratio eterna. De quibuſ iohannes in
Apocalipſi ait. hi ſequunt̄ agnū quo-
cūq̄ ierit. Quod ita intelligēdum
puto. locū nullū eis i celeſti aula clau
dendū. at cūcta eis diuinaꝝ māſionū
hitacula. reſerāda ſūt. ſed vt illuſtriꝰ
ꝟginitatꝫ meritū clareat. ⁊ q̄ deo dig
na ſit manifeſtiꝰ poſſit intelligi. illud
recogitet̄. q̄ dn̄s ⁊ ſaluator nr̄ cū ꝓpt
humani generis ſalutē carnē digna-

retur aſſumere.nõ alium q̃ꝫ virgina/
lem eligeret vterũ ⁊ virtutem hmõi
plurimum ſibi ꝯplacere mõſtraret.⁊
vt pudicitie bonũ vtriqꝫ ſexui intima
ret ⁊ virginẽ habuit matreꝫ virgo ip/
ſa manſurus in ſe viris. ⁊ in matre fe
minis p̄buit virginis exemplũ.q̃ de/
mõſtraret in vtroqꝫ ſexu beatã ⁊ inte/
gram diuinitatis habitare plenitudi
nẽ meruiſſe.dũ totum in matre fuit
quicq̃d habitaret i filio.Veꝝ vbi cor/
pore diſſoluto in etate adhuc iuuenili
data eſt ei hereditas in terra viuẽtiuꝫ
ſponſa ſua teſtimoniũ virginitatis ei
perhibuit.familiariſqꝫ ille miniſter q̃
viderat frequẽter ⁊ audierat vltra ñ
abſcondit Nec hoc p̄termittendũ eſſe
puto. ꝙ aliqñ cõſtantinopolim cum
dño almo duce cõmorãte quidã reli/
gioſus canonicus ceſarienſis eccle ad
grecoꝝ imꝑatorẽ miſſus narrat ſe in
geſtis ſancti euſebij legiſſe.Quia ea/
dẽ hora qua beatus emericus diſſolu
tus eſt ſanctus euſebius ceſaree pale/
ſtine metropolitan⁹ cuꝫ in ꝓceſſione
vna cũ clero ⁊ ꝓplo incederet.ſonum
angelice dulcedinis in excelſis audi/
uit.Aptiſqꝫ oculis cordis animã bea/
ti emerici filij ſancti ſtephani p̄mi re/
gis pãnonie ſurſum transferi ꝓſpexit
Aderat autẽ ⁊ demonum multitudo
tanqꝫ ſi quid in illo deꝓhenderẽt. vñ
⁊ offendiculũ tanto ꝯfeſſori intende/
rent Cumqꝫ ſanctus euſebius in hac
viſione obſtupeſceret deſurſum audi
uit eadem hora hãc ipam aĩam beati
Emerici in iubilo ad ſedẽ ſupnã trãſ
ferri. Eadẽ q̃ꝫ viſio ⁊ melodie dulce/
do cuidã archidiacono ꝑ orõnẽ ſancti
euſebij reuelata eſt.Et qm̃ neceſſaria
ſunt miracl'a vbi hũana imbecillitas
tarda ẽ ad credẽdũ.tot tantiſ virtutũ
ſignis dies obitus ſui triceſima coru
ſcauit.vt omnibus in regia vrbe vbi
ſanctũ corpus eius humatũ eſt ꝯmo
rantib⁹.nõ dies meroris ſꝫ gaudij eẽt
cũ nec ipm ꝑrem meror ob mortẽ fi/
lij angeret. Sꝫ eũ ad coronã vite et/
ne filio indubitãter collatã leticia ple
na ꝑfunderet.vnũ aũt de egregijs mi
raculis.qð poſtmodũ in dieb⁹ nr̃is ꝑ
ipo ꝯfeſſore ſuo deus reuelare digna/
tus ẽ.nr̃e narratõi aſſumim⁹. quãqꝫ ĩ
hoc ⁊ in ceteris adeo famoſa ſine ſcri/
pto ſunt om̃ia ꝙ ⁊ filij q̃ naſcent̃ ⁊ ex/
urgent cognoſcẽt hec ⁊ narrabũt filijſ
ſuis.Erat ĝ vir quidã conradus no/
mĩe ideqꝫ theutonic⁹ natione adeo ab
ominabili peccatoꝝ p̄ſſura ſarcinatus
tãtaqꝫ ignomĩa affectus.vt q̃ſi q̃dri.
duan⁹ in monumẽto feteret.Sꝫ qm̃
ipe qui lazarũ reſuſcitauit in corpore
quottidie peccatores reſuſcitat ĩ mẽ/
te.Nec peccatorẽ p̄dictum in ꝓfundo
peccatoꝝ reliquit.Sꝫ vt cognoſceret
quãtis eſſet circũdatus miſerijs.ocu
lus mẽtis ei⁹ ꝑ ꝯpunctioneꝫ aperuit
Ille itaqꝫ ad vicariũ beati petri hilde/
brandũ qui romane ſedi tũc p̄fuit ve
niens vulnera ſui ꝯmiſſi detexit ⁊ po/
ſtulata ſatiſfactõis iniũctiõe medici/
nã anime expetijt.papa vo quãtitatẽ
peccatoꝝ ipius tanqꝫ antea inaudito
rũ obſtupeſcẽs deliberatõne hita vul
nera ꝑ iniũctã pniam nõ curauit.Ne
tñ deſperãs fluctuaret.ꝯſilio peccato/
rẽ ꝯfirmauit.Itaqꝫ lorica illũ circum
dedit ⁊ eã vt corpi firmius adhereat.
quiqꝫ cathenis ferreis ad modũ quin
qꝫ plagaꝝ chriſti circũcinxit cartamqꝫ
cõfeſſionis illi⁹ inſcriptã ⁊ cera circũ/
datã ꝓprio anulo ſigillatã illi porrexit
monẽſqꝫ ⁊ exhortãs quatin⁹ om̃ia lo/
ca in quib⁹ ſancti dormierũt luſtraret
ſic vbi diuĩa gr̃a ſanctoꝝ interceſſiõe il/
lũ viſitaret.hoc aũt viſitatõis diuine
ſignũ foret.ſi qñ lorica fract⁹ cathenis
in ꝑtes ꝓſiliret.⁊ carta nihil ſcptũ cõ
tineret. Abiẽs ĝ ille plĩma loca ſanc/
torũ ꝑagrauit Nouiſſime hierl'm ad

ſepulcrū domini veniēs. ibiq; miſe-
ricordiā expectauit ab eo q̄ ſanat ꝯtri
tos corde ⁊ alligat ꝯtritiōes eoꝝ. Sȝ
dn̄s nō oſtēdit illi miſcdiaȝ ſuā in ci-
uitate munita. quatin⁹ ad laudē ⁊ glo
riaȝ beati Emerici reſeruaret̄. interea
fama beati ſtephani regis pānonie ad
cui⁹ ſepulcꝝ quotidiana fiebant mira
cula inſigniꝫ habebat̄. Conſūmatoq;
itinere vir ſupra memoratus albam
ꝑuenit vbi corp⁹ ſcti ſtephani recōdi
tū venerabat̄. Cūq; in alijs ꝟtus dei
et interceſſio regis eximij celebris mi
raculis reuelaret̄. Ille tn̄ vir in vincu
lis lorice artius angeret̄ penes ſe cuȝ
iuramēto ꝯfirmauit q̄ ð loco eccleſie
ſe n̄ āmoueret quouſq; dn̄s i eo oſtē-
deret q̄nti meriti beat⁹ ſtephan⁹ apud
ipm eſſet. Factū ē aūt cū eſſet hora di
ei q̄ſi ſexta ex nimia fatigatiōe corpis
⁊ cordis ꝯtritiōe ille in eccleſia obdor
miuit. Affuit aūt illi in ſomnis beat⁹
ſtephan⁹ ad hūc modū dicēs. Surge
nūc nec in meritis meis p̄ſume apud
deū quoniā nō ſufficio ꝓ te intercede
re. vade ergo ad ſepulcꝝ filij mei beati
emerici ipȝ interceſſorē habe. ⁊ ipe eſt
qui in virginali vita deo complacuit.
cui⁹ veſtimēta nō ſunt coinq̄nata ⁊ ſe
quit̄ agnū quocūq; ierit. Ipſe eſt etiā
ex eorū numero qui ante thronuȝ dei
cātant canticū nouū qð nemo pōt cā
tare niſi is qui virgo eſt. Eadeȝ itaq;
hora ille ð ſomno ſurgens ad ſepulcꝝ
beati emerici in eadē eccl̄ia ſitū feſtina
uit ⁊ cū ibidē ꝓuolut⁹ oraret: repente
lorica fract̄ cathēis ꝑ plurimas ꝑtes
diuiſa in terrā ꝓſiliuit mltis in eccl̄ia
āmirantib⁹ vnde tātā ferri cōcuſſio ſo
nū dediſſet. Re aūt declarata cōueni-
entib⁹ clero ⁊ ꝑplo a fabiano cancella-
rio eiuſdemq; eccleſie rectore ſigilluȝ
pape qð diu vir ille integruȝ tulerat
cōfractū eſt et carta interi⁹ diſſoluta
eſt ſed nec in ea lr̄aꝝ veſtigia apparuert

Tunc vero omēs qui affuerūt in lau-
dem dei atq; beati emerici ꝓruperūt ⁊
vt tantum beneficiū memoriale eſſet
regi ladiſlao q̄ tūc tpis pānonie p̄fuit
vniuerſiſq; epiſcopis ⁊ principib⁹ re
gni que viderant et audierāt ſuꝑ hac
re notificauerūt. Rex itaq; ladiſlaus
vtpote diuine religiōis cultor ꝯuoca
to cōcilio. ⁊ in dicto triduano ieiunio
in nonas nouēbris corp⁹ beati emeri
ci cum honore eleuauit. qua die ⁊ poſt
modū in multis miraculoꝝ virtutib⁹
confeſſoris ſui merita declarat ieſus
chriſtus dn̄s noſter. qui cuȝ dō patre
et ſpiritu ſancto viuit et regnat deus
in ſecula ſeculorum. Amen.

De ſancta eliçabeth regina vel vi
dua huius regni.

Elizabeth illu-
ſtris regis hūgarie filia ge
nere nobilis ſed fide ac re-
ligione nobilior. ſtirpeȝ ſuaȝ nobilē no
bilitauit exemplis. illuſtrauit miracu
lis ⁊ decorauit gr̄a ſanctitatis. Quaȝ
auctor nature ſupra naturā quodam
modo extulit. Nuȝ puella regalibus
nutrita dlicijs. omia puerilia aut om
nino cōtemneret. aut eadeȝ in dei ob-
ſequiū mancipare t vt liquido clareat
tenera eius infantia quanta ſimpli-
citate viguit q̄z dulci deuotione ince-
pit. Extunc ſiquidē cepit bonis aſſue
ſcere ſtudijs. ludos ſpernere vanitat̄
ſucceſſos ꝓſperos frangere mūdi. pro
ficere ſemꝑ in reuerentia dei. Cum
enim eſſet adhuc quīquennis in ec-
cleſia orandi gratia tam ſedula per-
manebat vt eam eius ſodales vl̄ an-
cille auellere vix valerent. Quā cum
ancille vel coetanee obſeruarēt aliquā
de illis cauſa ludi verſus capellam in-
ſequi videbat̄ vt intrādi eccl̄iam optu
nitatē captaret. quā īgrediens genua
flectebat aut pauimento totaliter in

cumbebat. Et licet literaꝝ peritiã nõ
haberet tñ coꝛã ſuis oculis ſepe pſal/
terium expandebat vt quodamõ ſe le
gere fingeret ne velut occupatam ali
quis impediret. Se quoqꝫ cũ puellis
ad terrã ꝓſtratam ludi ſpecie mẽſura
bat. vt ſub tali occaſiõe deo reuerẽtiã
exhiberet. In ludo etiã anuloꝝ ⁊ alijs
ludis ſpem totã in deo ponebat. et ex
his que puella ꝑuula lucrabat᷑ vel ali/
as peculiariter poſſidebat puellis pau
perculis decimas exhibebat. inducens
eas vt ſepe oꝛationẽ dominicã dice/
rẽt et crebꝛo virginẽ ſalutarent. Cre/
ſcens vero ꝑ etatẽ tp̄is creſcebat am
plius ꝑ effectum deuotionis. Nã bea/
tam virginẽ dei genitricẽ in ſui patro
nam ⁊ aduocatã. Et beatũ iohannem
euãgeliſtã in ſuã caſtitatis cuſtodẽ
elegit. Cũ eni ſingule cedule ſingulo
rum apoſtoloꝝ nominib9 inſcripte al
tari ſupponeretur et quelibet aliarũ
puellaꝝ caſu ſibi cedulã cõtingẽtem
acciperet. Iſta oꝛatione fuſa tribus vi/
cibus cedulã vbi nomẽ. Sancti iohã
nis erat inſcriptũ vt deſiderabat acce
pit ad quẽ tanto deuotiõis ferebatur
affectu vt nihil in eius nomine petẽ/
tib9 denegaret. Ne vero mũdi ſucceſ/
ſus ſibi nimiũ blanderent᷑ quotidie in
rebus ꝓſperis ſibi aliquid detrahebat
Cũ eni in aliquo ludo ſibi ꝓſpere ſuc
cederet reliquũ intermittẽs dicebat
Nolo procedere ſed ꝓpter deũ reliquũ
intermitto. Ad choꝛeas qꝫ a puellis ce
ceteris aduocata. cũ vnũ circũitũ ꝑe/
giſſent dicebat. Sufficiat nobis vn9
circũitus iã ꝓpter deũ alios dimitta
mus et ſic ꝑ talem modum puellas a
vanitatib9 tꝑabat Veſtimentoꝝ laſci
uos vſus ſemꝑ abhoꝛrebat et omnẽ
in his honeſtatã dilexit Certũ quoqꝫ
ſibi numerũ oꝛationũ indixerat. quẽ
ſi quando aliqua occupatiõe ꝑuenta
nõ potuiſſet perficere et ab ancillis le
ctum ingredi cogeretur cum celeſti
ſponſo vigilans vigilanter ſoluebat.
Dies quoqꝫ ſolennes puella nobilis
tanta deuotiõe colebat. vt etiã mani
cas ſibi conſui nulla ratione pateret᷑
anteqꝫ miſſaꝝ ſolennia cõplerentur.
Cirotecarũ etiã vſus in diebus dñicꝫ
ſibi ante meridiẽ interdixit. Volens
in hoc et ſacre deferre ſolẽnitati ⁊ ſue
ſatiſfacere deuotiõi ꝓpt᷑ ꝙ ſolita erat
ad hec ⁊ ſimilia ſe per votũ aſtringere
ne quis poſſet eam aliquib9 ſuaſiõib9
a ſuo ꝓpoſito reuocare. Officiũ eccle
ſiaſticum cũ tanta audiebat reueren
tia vt cum ſacra euangelia legerẽtur
vel ſacra hoſtia conficeret᷑ manicas ſi
foꝛte cõſute eſſẽt ſolueret monilia de
poneret et cetera capitis oꝛnamẽta in
imo locaret. At vbi gradum virginalẽ
prudent᷑ texit et innocenter percurrit
ꝯiugalẽ gradũ intrare cõpellit᷑. vt po/
te quẽ adhuc paterno imꝑio vrgebat᷑
fructũ ꝑceptura triceſimũ. que fidẽ
trinitatis ſeruauit cũ decalogo p̄cep/
toꝝ. Cõſenſit igitur licet inuita in co/
pulã ꝯiugalem nõ vt libidini deſerui
ret. ſed vt ne pri9 preceptũ cõtẽneret
et vt filios educandos ad dei ſeruiciũ
ꝓcrearet. quãuis eni fuerit legi thoꝛi
ꝯiugalis aſtricta nulli tamen fuit cul
pãde delectatiõi ſubiecta qd̓ inde ma/
nifeſte cõſtat qm̃ in manib9 magiſtri
cõradi votũ emiſit. ꝙ ſi viro ſuo moꝛ
tuo eam ſuꝑuiuere cõtingeret conti/
nentiã ꝑpetuã obſeruaret. Fuit igit᷑
lantgrauio turingie ſociata ꝯiugio ꝓ
ut regalis exigebat magnificẽtia ⁊ di/
ſpoſitio oꝛdinauerat diuĩa vt ſcꝫ mul
tos ibidẽ ad dei amoꝛẽ adduceret ⁊ in
cultos homĩes edoceret. Licet tñ mu
tauerit ſtatũ nõ tamẽ mutauit mẽtis
affectũ. Quãte autẽ fuerit deuotiõis
et humilitatis ad deum. quãte auſte/
ritatis ⁊ abſtinẽtie ad ſeipſam. Quã/
te largitatis ⁊ miſericoꝛdie ad paupes

ex his que ſubiecta ſunt apertius de/
claratur. nam in oratiõe tanti feruoꝝ
extitit vt etiã ancillas ad eccleſiaȝ gra
du ꝯcito preueniret vt quaſi quibuſ
dam clamdeſtinis orationib9 aliquã
dei gratiã impetraret. in nocte ad ora/
tionẽ ſepe ſurgebat rogãte eã marito
vt ſibi parceret et quieti alicui corp9
donaret. Ordinauit autem cũ quadã
domicella ſibi inter ceteras magis fa
miliari. vt ſi forte ſomno depreſſa nõ
ſurgeret eam pede tãgens ſuſcitaret.
Quadã vero vice pedẽ dñi tãgere vo
luit ſed caſu in pedem mariti impegit
Qui ſubito excitatus rem vt erat di
dicit ꝛ patienter ſufferens prudenter
diſſimulauit. Et vt orõnuȝ ſuarũ deo
pingue redderet ſacrificiũ ſepe ipſum
irrigabat abũdantia lachrimaꝝ. quas
quidẽ lacrimas fundebat iocũde et ſi
ne aliq̄ idecẽti vult9 ꝑmutatiõe. ita vt
ſemꝑ cũ dolore fleret et de dolore gau
deret et h̄ q̄dã vult9 leticia venuſtaret
Tota ſe hũilitate ſubiecit vt ꝓpter di
amorem vilia et abiecta nõ ſperneret
ſed hec cũ deuotione nimia exerceret
Nã infirmũ quendaȝ vultu deformẽ
capitis fetore horribileȝ in ſinu ꝓprio
reclinauit et horidũ cernere tondens
ei9 caput ancillis ridẽtib9 lauit In ro
gationib9 vero ſemꝑ ꝓceſſionẽ nudis
pedibus induta lineis ſequebatur et
in predicationũ ſtatiõib9 int̄ pauꝑcu/
las tanq̄ pauꝑ et humilis reſidebat
in purificatione poſt ꝑtuȝ nequaquaȝ
ſe vt cetere gẽmis ornabat. vel veſtib9
deauratis tegebat. ſed exemplo inte/
merate puerpere filiũ ꝓprijs geſtans
in vlnis ipſum ad altare cum agno
et cãdela hũiliter offerebat. vt ex his
et ſeculi põpam cõtemnẽdaȝ oſtende
ret et ſe illibate puerpere cõformaret
Deinde domũ rediẽs veſtimenta ipa
cum quib9 ad eccleſiã ꝓceſſerat alicui
mulieri pauꝑi tribuebat. Accedit q̄ȝ
ad ſue humilitatis ꝑconiũ q̄ ipa liber
tate ꝑcellẽs et dignitate ſublimis cu/
iuſdã viri ſcȝ mgr̄i conradi pauꝑis ꝛ
mẽdici ſed tamẽ ſciẽtia ꝛ religiõe ꝑci/
pui ſaluo iure matrimonij ꝛ cõſentiẽ/
te marito obedientie ſe adeo ſubiecit
vt quicq̄d ille preciperet ipa cũ reuerẽ
tia et multo gaudio adimpleret. vt
ex hoc et obediẽtie reciperet merituȝ. et
domini ſaluatoris qui factus eſt obe/
diẽs vſq̄ ad mortẽ imitaret̄ exemplũ
Quadã igitur vice ad quãdaȝ ꝑdica/
tiõem ab ipo vocata ſuperueniẽte mar
chioniſſa meſenẽſe impedita nõ venit
Quod ille egre ferẽs tantam eius in
obedientiã relaxare noluit donec vſq̄
ad camiſiam ſpoliatã cũ quibuſdã an
cillis ſuis que culpabiles fuerãt for/
titer verberari fecit. Sibi quoq̄ tãtũ
rigorẽ ꝛ abſtinetiã imponebat. vt cor
pus ſuuȝ vigilijs diſciplinis ieiunijs
et abſtinẽtijs maceraret Nã ſepe a vi
ri thoro abſtinẽs noctes ducebat inſom
nes vt orõnib9 poſſet inſiſtere ꝛ in ab
ſcondito patrẽ celeſtem orare Cumq̄
ſomni īpellaret neceſſitas ſuꝑ ſtrata
tapetia dormiebat. Sed cũ marit9 ab
eſſet cuȝ ſponſo celeſti in orationib9 ꝑ
noctabat. Sed ꝛ etiã ꝑ manus ancil
laꝝ faciebat ſe in cubiculo fortiter ver
berari vt ſaluatori flagellato vicem re
penderet et carnem ab omni laſciuia
coerceret. Tantã autẽ in cibo ꝛ potu
temperãtiaȝ ꝛ abſtinẽtiã exhibebat vt
in mẽſa mariti inter diuerſa ferculoꝝ
genera interdũ pane ſimplici eſſet cõ
tenta. Magiſter enī cõradus ſibi int̄/
dixerat ne de cibis mariti quicq̄ ꝯtin
geret. d̄ quib9 ſanã ꝯſciẽtiam nõ habe
ret Quod ipa tãta diligẽtia obſeruauit vt
alijs diuerſis delitijs abundantibus
ipſa cum ancillis ſuis cibis groſſiori/
b9 vteret̄. Sepe tamẽ ad menſam ſe/
dens cibos manu cõtrectabat ꝛ diui
debat vt ex hoc cõmedere videret̄. ne

ſupſtitiõis notã incurreret ſꝫ vꝛbãita
te tali cũctos ꝯuiuas letificaret. Qua
dam vice cũ longi itineris labore fuiſ
ſet depreſſa et marito ⁊ ſibi diuerſi fu
iſſent cibi oblati qui nõ credebantur
de iuſtis laboribꝫ aquiſiti omnino ab/
ſtinuit et nigrũ panẽ et durũ in aqua
calida madefactũ cũ ſuis ancillis pa/
tienter comedit ob hoc quoſdã iuſtos
reddit⁹ vir ſu⁹ ſibi aſſignauerat d̃ qbꝫ
cũ qbuſdã ſuis ancillis q̃ ſibi ad h̃ oĩa
cõſentiebãt viuebat. Sepe aũt cibos
curie reſpuit. et aliq̃ꝝ bonoꝝ virorũ ci
baria requiſiuit. hec aũt omnia vir ſu
us cũ patientia ſupportabat aſſerens
ꝙ h̃ ipſe libẽter facerꝫ ſi turbatiõꝫ ſue
familie ñ timeret. Statũ q̃ꝫ paupta
tis in ſumma glã ꝯſtituta ſumope af
fectabat. vt et chriſto pauptaẽ reden/
deret. et mũd⁹ in ea ꝓpriũ nil haberet
Qua ꝓpt interdũ cũ ſola eſſet cũ ãcil/
lis veſtimẽtis ſe vilibꝫ induẽs ⁊ deſpe/
cto velo caput ſuũ operiẽs dicebat. Ta
liter incedã cũ ad ſtatũ deuenero pau
pertatꝫ. Licet aũt ſibi abſtinẽtie fre
nũ ĩpoſuerit. tãta tñ ſe liberalitate ad
paupes effũdebat vt nullꝫ ꝑmi aliq̃
inedia pateretur ſed omnibꝫ adeo lar
giſſime ſubueniebat vt oẽs eã matrẽ
paupeꝝ exclamarent. Sex eni miſeri
cordie opibꝫ tota vigilãtia inſudabat
vt regnũ ꝑpetuum ꝑpetuo regnatu/
ra ꝑcipet ⁊ paternã benedictiõeꝫ cum
bñdictꝫ ad dexterã poſſiderꝫ. Ipſa nãqꝫ
nudos veſtiebat ſiquidẽ veſtimẽta im
pendebat paupibꝫ nudis ꝑegrinoꝛuꝫ
⁊ paupeꝝ corporibꝫ ſepeliẽdis ⁊ pueris
baptiçandis. Quos q̃dem pueros ſe
pe de ſacro fonte leuabat ⁊ ꝓpꝛijs ma/
nibꝫ eoꝝ veſtimẽta ſuebat vt cũ pater
nitate cõtracta eis liberi⁹ ſubueniret.
Accidit aũt cũ cuidã paupcule q̃ddaꝫ
tis bonũ tribueret veſtimẽtũ illa autẽ
vidẽs donũ tam magnificũ tã ingẽti
gaudio ẽ ꝑfuſa vt ad terrã cadẽs moꝛ
tua crederet. Qđ btã eliçabeth vidẽs
doluit ſe ſibi tãta d̃diſſe timẽs ne ſibi
fieret cauſa mortis. Sed tamen ꝓ ea
orauit ⁊ ipſa ſanata ſurrexit. Sepe aũt
ipſa cũ ancillis manibꝫ ꝓpꝛijs lanã fila
bat. ⁊ inde veſtimẽta fieri faciebat vt
ex hoc ⁊ bonoꝝ laboꝝ fructũ recipet glo
rioſũ ⁊ exemplũ vere humilitatꝫ ꝑberꝫ
et de ꝓpꝛijs corpis laboribꝫ elemoſinã
deo darꝫ. Ipſa eſuriẽtes paſcebat pau
pibꝫ eni alimẽta ꝑbebat adeo vt lant
grauio viro ſuo ꝓfecto ad curiaꝫ Fre
derici ĩpatoris qui tũc erat cremone.
ipſa omnẽ annonã de ſuis grangis col
legit et cõgratis vndecũqꝫ paupibus
quotidie eis neceſſaria miſtrabat eo
ꝙ tũc fames et chariſtia valida immi
nebat. Et quantũcũqꝫ alicui paꝝ darꝫ
diuina tñ virtute tota die illa ſibi ſuf
ficiebãt. Sepe aũt cũ pecunia ſibi de/
ficeret ornamẽta ſua vendebat vt pau
peribꝫ ſubueniret. Multa etiã ſibi et
ancillis ſuis ꝯſueuit ſubtrahere ⁊ pau
peribꝫ reſeruare. Ipſa ſitientes pota/
bat. Quadã aũt vice ceruiſiã pauperi
bus diſtribuẽs cũ vnicuiqꝫ ſufficient
dediſſꝫ inuẽtũ ẽ q̃ꝺ vas nullã diminu
tiõem ꝑtulit. ſed eandem quã prius
menſuram ſeruauit. Ipſa hoſpicio pe/
regrinos ⁊ paupes ſuſcipiebat. Do/
mũ eni maximaꝫ ſub altiſſimo caſtro
ſuo ꝯſtruxerat in qua infirmoꝝ mag
naꝫ multitudinem refouebat. Quos
diebus ſingulis nõ obſtãte difficulta
te aſcenſus vel deſcenſus viſitans eis
omĩa neceſſaria impendebat ⁊ etiã ver
bis exhortatiõis ad patiẽtiam induce
bat. ⁊ licꝫ omnẽ corruptõeꝫ aeris ſem
per egre portauerit. infirmoꝛuꝫ tñ coꝛ
ruptiões ꝓpter dei amorẽ ĩ eſtiuo tpe
nõ abhorruit ſꝫ remedia adhibuit ve/
lo propꝛij capitis terſit ⁊ manibꝫ ꝓpꝛi
is ꝯtrectauit licet ancille talia grauit̃
tolerarent. In eadẽ q̃ꝫ domo pueru
los paupũ feminaꝝ nutriri cũ ſũma

diligentia faciebat quibꝫ ſe taꝫ dulceꝫ
et tam humilē exhibebat vt eam om/
nes matrem vocarent et intrantem
domum cuncti tanq̄ꝫ matrem filij ſe/
querentur et ante ſe cateruatim cuꝫ
ſummo ſtudio collocarent. Ipſa vero
olliculas ⁊ anulos vitreos et quedaꝫ
alia vitrea emi fecerat vt pueri ludos
pueriles in talibus exercerēt. que dū
in pallio ꝓprio equitans in caſtrū defer
ret de rupe altiſſima ſup̲ lapides ceci/
derūt ſed nulla in eis leſio eſt inuēta
Ipſa infirmos viſitabat. Infirmoꝝ
enī ꝯpaſſio adeo eiꝰ animū vēdicauit
ꝙ eorum hoſpicia diligēter ꝑquirēs
eos ſolicite viſitauit eorū camerulas
familiariter ⁊ deuote ſubintrans nec
difficultate vie perterrita nec longitu
dine laceſſita. quibꝫ ⁊ ſubueniebat in
neceſſarijs ⁊ verba exhibebat ꝯſolatio
nis. ꝓpter ꝙ ex quintuplici ꝯſideratōe
remuneratione accipet ſcꝫ ex digna/
tiōe viſitationis ex labore itineris ex
affectu cōpaſſionis ex effectu ꝯſolatō
nis ⁊ ex largitate muneris. Ipſa ſepul
turas pauperū frequentabat. Mente
nāq̄ꝫ deuota paupum currebat ad fu/
nera ⁊ veſtes quas ꝓprijs manibꝫ fece
rat eoꝝ corꝑibꝫ coaptabat adeo vt ſe/
mel velum ſuā magnū lineuꝫ in ꝑtes
cōcideret ⁊ cuiuſdā paupis corpus in
volueret eoꝝ etiā funera ꝓprijs mani
bus cōtrectabat ⁊ in ipoꝝ exequijs de
uota manebat. Inter hec laudāda eſt
deuotio viri ſui qui licet negotijs mlʼ
tis eſſꝫ implicitus in dei tñ obſequio
erat deuotꝰ. Et quia ipe talibꝫ ꝑſona/
liter intēdere nō valebat vxori ſue po
teſtatem cōceſſerat agendi oīa que
dei honorē reſpicerēt et anime ſue ſa/
lutē afferrent. Cupiēs vero beata eli/
zabeth vt vir ſuus in fidei defenſiōeꝫ
potentie ſue arma cōuerteꝫ ipm ſalu
bri exhortatione induxit vt ad terram
ſctāꝫ ꝑgeret viſitādaꝫ vbi dū eſſet ipe
lantgrauiꝰ princeps fidelis inclitus
et deuotus fide integra et deuotione
ſincera. deo reddidit ſpm̄ ſuoꝝ opum
fructum recipiens glorioſū et ſic ipſa
vidualem ſtatū cū deuotione ample
ctitur ne vidualis cōtinentie premio
frauderet ſed fructū ſexageſimū perci
peret vtpote que dcalogū ꝓceptoꝝ cū
ſex miſericordie operibꝫ obſuaret. ve/
rum cum mors viri ſui ꝑ totā fuiſſet
turingiā diuulgata. Ipſa tanq̄ꝫ diſſi/
patrix ⁊ ꝓdiga a quibuſdā vaſallis vi
ri ſui turpiter et totaliter eſt electa vt
ex hꝫ eius patiētia clareret et pauptas
diu cōceptū deſideriū obtineret. Ad
ueniēte igiṫ nocte in domo cuiuſdam
thabernarij in loco vbi porci iacuerūt
ſe recepit deo gratias multas agens.
hora vero matutinali ad domū fratrū
minoꝝ ꝑgens. rogauit vt ꝓ ſua tribu
latione deo gratias agerēt Et te deuꝫ
laudamus cantarēt. Sequēti die do/
mū cuiuſdā ſui emuli cū ſuis puulis
viſa eſt ingredi arto ſibi loco ibidē ad
modū aſſignato q̄ dū ab hoſpite et ho
ſpita plurimū grauaretur parietibus
valefecit dicens libenter hominibꝫ vale
facerem ſi beneficos inuenirem Com
pulſa igiṫ ad locū porē redijt ⁊ puulos
ſuos ad loca diuſa alēdos ꝯmiſit. Cuꝫ
vero ꝑ quādā viam ſtrictam luto ꝓfū
do plenam ſup̲ quoſdā lapides ibidē/
poſitos pergeret et vetula quedaꝫ cui
iaꝫ multa beneficia ꝯtulerat ſuper eoſ
dē lapides trāſiēs eidē cedere recuſa/
ret ipſa in lutū ꝓfundū cecidit et ſur/
gens veſtimēta ſua gaudens et ridēs
abſterſit. Poſt hec aūt abbatiſſa eius
matertera ipſius nimiuꝫ paupertate
cōpatiens ad epiſcopū babēburgeñ.
ipſius auunculū eam duxit qui eam
honeſte ſapiens caute retinuit inten/
dens ipſam ſecundis nuptijs copula/
re. Quod cū ancille que ſecū cōtinen
tiam vouerant didiciſſent et ex hoc ſe

lacrimis multis affligerent beate eli-
ſabeth hec cū gemitu retulerūt· Que
eas cōfortans ait· confido in domino
pro cuiꝰ amore cōtinētiā voui ꝙ meū
ꝓpoſitū firmū cuſtodiet ⁊ omnez vio
lentiam cōteret ⁊ ꝯſiliū humanū diſ
ſoluet ⁊ ſi forte auūculus meus volu
erit me alicui copulare aīo nō cōſen
tiam et verbis pariter contradicam ⁊
ſi nullū aliud mihi euadendi eſſet re-
mediū naſum ꝓpriū mihi detruncarē
vt me ſic deformē quilibet obhorrerez
Cum igiť de mādato ipiꝰ epiſcopi ad
quōdā caſtrum inuita fuiſſet deducta
moratura ibidez donec alicui in cōiu
giū traderet̃ et ipſa ſuā caſtitatē dn̄o
cum lacrimis cōmendaſſet ecce domi
no diſponēte oſſa viri ſui de tranſma
rinis ꝑtibus deferūť Juſſa eſt igitur
ab epiſcopo deduci vt oſſibus viri ſui
deuota occurrat. Jpſa ergo oſſa ab e-
piſcopo cū honorabili ꝓceſſione et ab
ipſa cū multa deuotione· lacrimaruz
effuſione ſuſcepta ſūt que ꝯuerſa ad
dominū dixit gratias tibi ago domine
qꝛ in ſuſceptiōe oſſiuz viri mei dilecti
tui me miſerā conſolari dignatus es
Tu ſcis dn̄e quia licet ip̄m te amantē
multū amauerim tn̄ ob tui amorem
eius preſentia libenter carui et in ſan
cte terre tue ſubſidiū deſtinaui. Et ꝗ̄-
uis d̄lectabile mihi eſſet adhuc cū eo
viuere tali cōditiōe vt cuz ip̄o paupe
per totū mundū mendicarez tn̄ te te-
ſtem inuoco ꝙ contra tuam volunta
tez vno crine ipſum non redimerem
nec ad vitam mortalē ipſum reuoca-
rem. Jpſuz aūt ⁊ me tue gratie recō-
mendo Uerum ne fructū centeſimū
ꝑderent qui ꝑfectiōez euangelicā ſer
uantibꝫ datur q̄ de ſiniſtra miſerie ad
dextrā glorie transferūť religioſuz ha
bitū induit veſtes ſcilicet griſeas hu-
miles et abiectas cōtinētiam pꝰ mor-
tem viri ſui perpetuā ſeruans obediē-
tiaz ꝑfectā cuſtodiēs et voluntariam
paupertatē amplectens mendicando
q̄z oſtiatim ire voluit ſed mgř eiꝰ eam
ſic pergere nō ꝑmiſit· Fuit aūt eiꝰ ha-
bitꝰ taz deſpectꝰ vt deferret palliū gri-
ſeū panno coloris alteriꝰ ꝓlongatuz
Manicas etiā tunice ruptas alterius
coloris panno habuit emēdatas· Pa
ter vero ſuus rex hungarie audiens fi
liam ſuaz ad tantā eueniſſe inopiam
Comitez quendā ad eam miſit vt ip-
ſam ad paterna limina reducere ꝓcu
curarz· Qui vidēs eā tali habitu deco
ratā cernēſq̄ȝ eā ſedentē humiliter ⁊ fi
lantē pre confuſiōe ⁊ ammiratione ex
clamās dixit. Nūq̄ȝ filia regis taz vili
habitu īduta apparuit nec lanā filare
aliquando iuſſa fuit Cū vero ꝓ ſua re
ductiōe vehemētiſſime inſtetiſſet nul
latenus acquieuit maleſ cū pauperibꝫ
in paupertate degere q̄ȝ cum diuiti-
bus diuicijs multis abundare. vt vo
eis animꝰ totus in deum tranſiret et
intenta eius deuotio nl̄lm impedimē
tum haberet rogauit dominū vt oēz
tꝑaliū ſibi cōtēptū infunderet ⁊ ſuoꝝ
filioꝝ dilectionuz a corde ſuo auellerz
et cōtra omnes cōtumelias cōtēptuz
et cōſtantiā largiret̃. Fuſa vero oratio
ne audiuit dn̄m ſibi dicentem. exaudi
ta eſt oratio tua que dixit ancillis au-
diuit dn̄s vocē meā qꝛ et omnia tēpo-
ralia vt ſtercora reputo ⁊ de filijs me-
is nō plus quam de alijs proximis cu
ro ⁊ mei ꝯtemptū ⁊ ꝓobria ꝑuipendo
nihilq̄ȝ iam aliud diligere videoꝛ niſi
deuz · Magiſter q̄z conradus ſibi ſepe
moleſta et cōtraria imponebat vt q̄s
amplius diligere videbatur ab eius
cūſortio ſeparabat adeo vt duas an-
cillas fideles et predilectas que a iu-
uentute ſua ſecū fuerant enutrite ab
ea remouit· multis effuſis lacrimis
hinc et inde· Hoc aūt faciebat vir ſan
ctus vt eius voluntatē frangeret ⁊ vt

ipa suũ effectũ totaliter ad deũ erigeret ⁊ ne aliq̃ ex ancillis pristinã gloriã ad ei⁹ memoriã reuocaret. In his aũt omib⁹ inueniebatur velox ad obediẽtiã ⁊ ꝯstãs ad patiẽtiã vt per patiẽtiã animã suã possideat ⁊ ꝑ obediẽtiã victoria decoretur. Dicebat q̃ si ꝓpter deũ tãtũ timeo hominẽ mortalẽ: q̃ntũ timere debeo iudicẽ celestẽ? Ideo autẽ mgr̃o cõrado paupi ⁊ mẽdico ⁊ nõ alicui diuiti epo obediẽtiã facere volui vt oẽm occasionẽ tpalis cõsolatiõis a me penit⁹ abdicarẽ. Quadã vice cũ claustrũ quarũdã sctĩmõialiũ ab eis obnixe rogata intrasset nõ habita licẽtia a suo mgr̃o: fecit eã tã grauiter verberari vt p⁹ tres ebdomadas in ea vestigia verberũ apparerẽt. dicebat autem suis ancillis se ⁊ illas cõsolãs sic gramen fluuio inundãte deprimitur ⁊ decrescẽte erigitur sic nos aliqua afflictiõe adueniẽte debem⁹ ꝑ humilitatẽ submitti cessante vero ad deũ ꝑ spũalem licẽtiã eleuari. Tãta se hũilitate deprimebat vt nllatẽn⁹ pateretur q ãcille eã dominã appellarẽt sed singulari tñ ad eam nũero loq̄rẽt. eo mõ scz quo iferiorib⁹ loqui debem⁹. Scutellas isup aliaq̃ vtẽsilia coquine lauabat ⁊ ne ab ancillis ꝓhiberẽt eas tũc ad loca alia transmittebat. dicebat etiã. si vitã aliã magis dispectã inuẽisset ipã poti⁹ elegisset. Ceterũ vt cũ maria ptẽ optimã possideret sedulo cõtẽplationi vacabat. in q̃ quidẽ cõtẽplatiõe specialem grãm habuit lacrimas fundere celestes visiões crebro videre ⁊ ad amorẽ dei alios inflãmare. Qñ q̃dẽ mag⁹ iocũda videbatur tũc iocũde deuotiõis lacrimas emittebat ita vt lacrime de vultu ei⁹ iocũdo tanq̃ de fõte serenissimo effluere viderẽtur vt simul flẽs videretur ⁊ gaudẽs nũq̃ i deformitatẽ vel rugas vultũ ex fletu ꝯtrahens. Dicebat ei de his q̃ vultũ in fletu deformãt. videntur q̃si dñm deterrere Dẽt enĩ dño qd habẽt cũ iocũditate ⁊ hilaritate. visiões celestes i ipa sui oratõe ⁊ cõtẽplatõe sepe videbat. Quadã vero die sacro q̃dragesimali tpe i ecclia existẽs sic ad altare ocul⁹ defixis itenta manebat ac si ibidẽ dei ꝑsẽtiã miraretur vbi ꝑ magnũ spaciũ ꝯsolata diuina ẽ reuelatiõe refecta. Deinde domũ reuersa cũ se ꝑ debilitate i ancille gremiũ appodiasset et illa ꝑ fenestrã oculos ad celũ defixos attolleret tãta hilaritate vult⁹ ei⁹ ꝑfunditur vt etiã risus mirabil⁹ sequeretur. Quo cũ diu iocunda visiõe letificata fuisset subito i lacrĩas ẽ ꝯfusa. Rurs⁹ oculos apperiẽs pristina iocũditate ꝑfruitur oculosq̃ claudẽs pristis lacrĩs irrigatur ⁊ sic vsq̃ cõpletoriũ talib⁹ ẽ diuis ꝯsolatõib⁹ imorata. Uerũ cũ diu tacẽs nullũ verbũ penit⁹ emisisset tãdẽ ꝓrũpãdo locuta ẽ dicẽs. Ita dñe tu vis eẽ mecũ ego tecũ ⁊ nunq̃ volo a te separi. Postmodũ cũ ab ancill⁹ rogaretur vt ad dei honorẽ et ipaꝝ edificatiõem q̃d viderit indicaret illa ipaꝝ iportunitate deuicta ait Uidi celũ aptũ ⁊ iesũ se ad me benigne iclinãtẽ vl'tũq̃ ad me suũ sereĩssimũ ostẽdẽtẽ. ego vero de sua visiõe ineffabili iocũditate ꝑfusa de suo recessu remanebã mlto merore deiecta. Qui mei misert⁹ iterũ me sui vult⁹ ostensione letificãs ait Si tu vis eẽ mecũ ego ero tecũ. Cui ego respondi ꝓut me loquẽtẽ audisti. Cũq̃ rogaretur vt etiã visionẽ quã iuxta altare vidit exponeret illa respõdit. Que ibi vidi ñ expedit enarrare ibi tñ i gaudio mlto fui dei mirãda ꝯspexi. Sepe q̃ dũ in orõne ꝯsisteret ei⁹ facies mire splẽdebat ⁊ ex ei⁹ ocul⁹ instar solis radiꝝ ꝓdibãt. Sepe aũt ei⁹ oratio tanti feruoris inueniabatur vt etiã alios iflãmaret. Iuuenẽ nãq̃ quẽdã secularitur indutũ ad se vocãs ait. Uideris nimis dissolute viuere cũ deberes creatori tuo seruire velles ne q pro te dñm exorarẽ. et ille volo dñã ⁊ id vehemẽter exposco. Cũ igitur se orõi dedisset ⁊ iuuenẽ similiter pro se oratõi icũbere monuisset iuuenis alta voce clamauit dicẽs. Cessate dñã iã ab oratiõe cessate. Sꝫ cũ illa attenti⁹ oraret iuuenis alti⁹ clamans dixit. Cessate dñã qr tot⁹ deficio ⁊ comburor. Ipe ei tãto calore fuerat succẽs⁹ vt tot⁹ sudãs ⁊ fumãs cor

pus et brachia velut amēs iactaret adeo
vt plerique accurrētes ipm quoque tenentes
veſtes eiꝰ ꝑ nimio ſudore madidas inue
nirēt ⁊ eſtū eiꝰ māibꝰ ferre ñ pñt ipo cla/
māte ac dicente totꝰ ardeo ⁊ ꝯſumor. vt
ꝟo btā eliçabet orōꝫ ꝯpleuit iuuēis eſtu
are ceſſauit. Qui rediēs ad ſeipm ⁊ diui
na gr̃a illuſtratꝰ ordinē fratrū minoꝝ in
greſſus ē. Illa aūt īflāmatio ſic oſtēſa fer
uorē orōnū ſuaꝝ igneum demōſtrabat.
Qui tā validꝰ extitit ꝙ etiā frigidū inflā
mauit. Sꝫ ille carnalibꝰ aſuetꝰ ⁊ ſpūali/
bus nōdū idoneꝰ talia cape nō valebat
Ad ſummū ꝟo cumlm ꝑfectiōis ꝓpt̃ ma
rie ꝯtēplatiōis ociū ñ defuit Marthe of/
ficiū laborioſū ſic ſup̄ in ſex opibꝰ miſeri/
cordie ē oſtēſuꝫ. Nihilominꝰ tamē poſtquam
eū habitū religioſū induit ſedule pieta
tiſ opibꝰ deſuiuit. Nā cū ꝓdote ſua quique
milia marcaꝝ recepiſſꝫ ꝑtē in paupes di/
ſtribuit ⁊ de reliq̄ in marcburck magnuꝫ
hoſpitale ꝯſtruxit ꝓpt̃ ꝙ oēs eā ēputabāt
diſſipatricē ⁊ ꝓdigā ⁊ cūcti eā appellabāt
inſanā. Et qꝛ omēs iiurias nouerat gau
dēt̃ excipe iꝑperabāt ei ꝙ nimis cito me
moriā viri ſui a corde ſuo abiecerat q̄ tali
ter exultabat. Poſtquam aūt hoſpitale con/
ſtruxit ſuitijs paupum ſe tanquam ancillaꝫ
humilem mancipauit. Nā paupibꝰ tam
ſolicite miſtrabat vt eos etiaꝫ balnearet
⁊ in lectis collocans opiret adeo vt ancil
liſ gratulabūda dicerꝫ que bñ nobiſcū agit̃
qd̄ dñꝫ ſic balneamꝰ ⁊ tegimꝰ. in ipo aūt
pauperū obſequio tā humilit̃ ſe habuit
ꝙ puerulū quēdam monoculū ⁊ ſcabie
perfuſum vna nocte ſex vicibus propri
is brachijs ad loca neceſſitatiſ ōtulit ⁊ pā
nos ipiꝰ fedatos libent̃ lauit. Quādam
etiā mulierē horribiliter leproſaꝫ ſepe ab
luens in lectulo collocauit vlcera tergēs
⁊ ligās medicamēta adhibēs vngues que
p̄cidēs cui etiā eiꝰ pedibꝰ ꝓſtrata corrigi/
os calciamētoꝝ ſoluebat. Infirmos aūt infir
mos ad cōfeſſiōeꝫ ⁊ cōmunicatōeꝫ indu/
cēs vetulā quandam penitꝰ renuēteꝫ ver/
bere caſtigatam induxit. Cū ꝟo a paupeꝝ

vacabat officio filabat lanaꝫ de quodam
monaſterio ſibi miſſaꝫ et preciū qd̄ inde
accipiebat paupibꝰ diuidebat. Cū auteꝫ
poſt multā pauptatē quīgētas marcas ꝓ
ſua dote receptas paupibꝰ diuideret et
omnibꝰ ordinate locatiſ ipa ſuccincta trā
ſiēs miſtraret poſita ē lex vt ſi qs in alioꝝ
paupū ꝑuidiciū locū mutaret et iteꝝ acci
ꝑet capilloꝝ ſuoꝝ detrūcatiōꝫ aliquam ſuſti/
neret. Et ecce q̄dā puella nomīe radegū
dis que mira capilloꝝ pulcritudine polle
bat ide trāſitura aduenit nō vt elemoſi
nā accipet ſꝫ vt quādā ſororē ſuā infirmā
viſitaret. Que cū tamen legis preuaricatrix
ad btāꝫ Elizabeth adducta fuiſſꝫ eius ca
pillos ꝓtinꝰ detrūcari mādauit ipa flen/
te et plurimū reluctāte. Cū ꝟo quidam
de aſtātibꝰ eā innocēteꝫ aſſererēt illa ait.
Saltē ōcetero ñ poterit cuꝫ tāta capillo
rū ambitōe ad choreas accedere nec cum
illis vāitates aliquas exercere. Interro
gata vero puella a beata eliçabeth. Utrū
aliquādo ſalubris vite ꝓpoſitū cōcepiſſꝫ
Reſpōdet. Q iā diu aſſumpſiſſꝫ habitū
religiōis niſi tāta fuiſſꝫ in ea delectatō in
capillis. Et illa carꝰ inquit ē mihi ꝙ tu
capillos ꝑdideris quam ſi filiꝰ meus fuiſſet
in imperiū ſublimatus. Cōtinuo igitur
puella habitū religionis induit ⁊ ī hoſpi
tali cū beata eliçabeth degēs laudabilē vi
tā duxit. Cū q̄dā paupcula filiā pepiſſꝫ be
ata elizabeth filiā de ſacro fōte leuauit et
nomē ſuū eidē impoſuit ⁊ matri neceſſa
ria miſtrauit ita vt de pellitio ancille ſue
manicas auferēs ad inuoluēdū puellaꝫ
ſibi tribueret ⁊ calcios ꝓprios eidē donaret
pꝰ tres aūt ſeptimanaſ mlier dimiſſa pu
ella latēt̃ cū viro ſuo aufugit. Qd̄ cū ſcē
eliçabeth nūciatū fuiſſꝫ ī orōnē ſe dedit ⁊
vir ⁊ mlr vltra ꝓgredi nō valētes ad ipaꝫ
coacti redierūt ab ea veniā poſtulātes. Quos
vt iuſtū erat ō ingratitudīe redarguens
puellam nutriendam eis tradidit ⁊ de
neceſſarijs eis prouidit. Appropinquā/
vero et tpe q̄ dñs dilectā ſuā de mūdi er
gaſtulo vocare diſpoſuit vt q̄ cōtēpſerat

regnū mortaliū regnū pcipet āgelorꝝ
christ⁹ apparuit sibi dicēs. Ueni dilctā
mea inpparata tibi int̄ tabnacula dū
igit̄ febre correpta decūberz ⁊ ad pietē
faciē vsā tenerz audita ē a ci rcūstātib⁹
dulcē pmere melodiā .q̄ cū ba dna an
cillarū qd̄ h̄ eēt z nō p cūctatū fuiſſz illa
rñdit .auicula qdā int̄ me ⁊ pietē ſe po
nēs tā ſuauit̄ cecinit qd̄ me ad canen
dū ſimilit̄ puocauit i ipa aūt ſua egri
tudine ſemp hylaris extitit ⁊ nūquā
ab orōe ceſſauit. ultia vo die añ ei⁹ trā
ſitū dixit eis q̄d acture eſſet ſi ad vos
dyabol⁹ adueniret. P⁹ paululū vero al
ta voce q̄ſi dyabolū licētiās fuge trib⁹
vicib⁹ exclāuit. deinde dixit ecce appro
pinquat media nox in q̄ christus naſci
voluit ⁊ i pſepio requieuit. Appinquāte
vo hora ſui trāſit⁹ ait iā tp⁹ inſtat in q̄
omipotēs de⁹ eos q̄ amici ei⁹ ſūt ad ce
leſtes nuptias euocabit. P⁹ paululū
vo Anno domini cc.xxxi. ad extremā
horā veniēs dormiuit i pace. Licet aūt
ei⁹ venerabile corp⁹ q̄ttuor dieb⁹ i hūa
tū iacuerit null⁹ aūt fetor ex eo pdi/
bat ſz quidā odor aromatic⁹ cunctos
reficiēs exalabat. Tūc aūt viſe ſūt mlt̄
te auicule ſup cacūmē eccie ꝯgregate
quas nūq̄ aliqs pri⁹ vidit q̄ taz ſuaui
modulatōe cātabāt ⁊ tanta varietate
mod⁹ cātādi formabāt vt cūctos i am
miratiōe adducerent eo qd̄ ei⁹ exeq̄as
quodāmō agere viderēt. Tūc etiā i ae
re audita eſt ſuauiſſima melodia ac ſi
regnū mūdi qd̄ in laudib⁹ vginū ca/
nit̄ audiret̄ mult⁹ aūt ibi fuit clamor
paupū multa deuotio pplorꝝ ita vt alij
capillos capit̄ detrūcarēt alij pticulas
pānorꝝ inciderent ⁊ hec p ſupmis reli/
quijs reſeruarēt ei⁹ aūt corp⁹ i monu
mēto ē poſitū q̄d poſtmodū redunda
re oleo ē reptū. maīfeſtatū ē igit̄ i ei⁹
tranſitu q̄nte ipa btā elizabeth fuerit
ſctitatis ⁊ hoc q̄ ad auicule modulatō
nē et demōis expulſiōe. illā ei auiclā
q̄ ſe int̄ ipaz et pietē poſuit ⁊ tā dulcit̄
cecinit q etiā ipaz ad cātādū induxit
credim⁹ fuiſſe angelū q̄ fuerat ad ſui
cuſtodiā deputat⁹ qui eidē eternū gau
diū nūciauit. Sicut eni reprobis iter/
dū ante ſuū trāſitum reuelat̄ et'na ſui
damnatio ad maiorē ſui cōfuſiōē. ſic
electis interdū reuelat̄ eterna ſui ſal/
uatio ad maiorē ſui ꝯſolatiōnē. Ille
aūt cantus quē ipa ptulit fuit immen
ſum gaudiū qd̄ ex tali reuelatiōe cōce
pit. Qd̄ quidē tam immenſum extitit
vt in corde totaliter capi nō potuit. ſz
ſe p ſuauitatis vocē māifeſtauit. Dy/
abol⁹ i ſup ſi forte aliqd̄ iuſ hēat ad ſan
ctos etiā morientes accedit. Sed q2
in beata elizabeth nil iurꝭ habuit ideo
turpiter licēciat⁹ aufugit p hoc datur
intelligi quāte fuerit ſanctitatꝭ a qua
⁊ dyabolus territ⁹ fuit ⁊ cui angel⁹ eter
nū gaudiū nūciauit. Manifeſtatū eſt
ſecūdo quāte fuerit mūdicie ⁊ purita
tis et hoc quo ad odoris exultatiōem
Quia eni corp⁹ ei⁹ omī mūdicia ⁊ ca
ſtitate in vita nituit ideo in morte ſu
auitate odoris flagrauit. Maīfeſtatū ē
tertio quāte fuerit excellētie dignita/
tis et hoc quo ad auium iubilationē
Illas enim aues que in cacūie eccle/
ſie iubilantes et cantantes apparue/
runt credimus fuiſſe. angelos qui a
deo miſſi fuerunt vt eius animam in
celum deferrent et eius corpus cele/
ſtibus iubilationibus honorarēt. Si/
cut enim ad reprobos morientes mlt̄
titudo conuenit demonū vt eos ter/
roribus crucient ⁊ eorum animas ad
tartara rapiant ſic ad electos decedē/
tes multitudo conuenit angelorum
vt eos confortent et eorum animas
ad celeſtia regna perducant. Mani/
feſtatū eſt et quarto quāte fuerit mi/
ſericordie et pietatis ⁊ hoc quo ad olei
emanationē. De eius enim corpore
oleum emanauit quia tota in vita mi
ſericordie operibus redundauit. O
quantis pietatis viſceribus eius.

nunc affluit ſpiritus cuius in ꝓfundi
oleo inuētum eſt iacēs corpꝰ. manife/
ſtatū eſt q̄nte apud deū ſit poteſtatis
⁊ meriti ⁊ hoc per multiplicium miracu/
lorum operatiōem. poſtquā enī de cor
pore tranſijt deꝰ eam multiplici mira
culoꝝ gloria illuſtrauit quorū quedaꝫ
inferius ſunt poſita. multa vero bre/
uitatis gratia intermiſſa. In ptibꝫ ſi
quidē ſaxonie monaſterio quodaꝫ hiſ
deñ. dyoceſis monachus quidā ordi/
nis ciſterciēſis henricus nomine tan
ta fuerat infirmitate depreſſus et gra
uibus doloribꝫ circūdatus vt omnes
ad cōpaſſionem induceret et clamori
bus inquietaretꝫ. Quadā igitur nocte
apparuit ei q̄dā venerabil' femīa veſti
bꝫ albis āmicta. que eū admonuit vt ſi
ſanitateꝫ recipe cuperet dn̄e eliçabeth
ſe deuoueret. Sequēti nocte ſimilia
perſuadens apparuit. Ille aūt cuꝫ ab/
bas ⁊ prior deeſſent de ſuperioꝝ ꝯſilio
votū emiſit. Tertia igitur nocte eidē
apparens ſignū crucis ſup euꝫ edidit
⁊ ille cōtinuo ſanitatem recepit. Cuꝫ
aūt abbas et prior hec redeuntes au/
diſſent mirari quidem de ſanitate ce/
perunt ſed de voti adipletōe plurimū
dubitarūt. Cuꝫ nulli monachꝫ liceat
aliqua vota emittere nec ſe ad talia
obligare. Adiecit quoqꝫ prior mona/
chꝰ ſepe ad hꝰ. illicita ſub ſpecie boni de
monū apparitione deludi ⁊ ideo eſſet
illi monachꝫ ꝯſulendū vt mentez ſuā
īſtabilē cōfeſſione firmaret. Sequen
ti igitur nocte eadem pſona que pꝰus
ſibi apparēs ſibi dixit īfirmꝰ ſemꝑ eriſ
donec impleas quod vouiſti. Statim
ergo eadem infirmitas eū arripuit ⁊
eiſdem doloribus torqueri cepit. Quō
cum abbas audiſſet ipm ſtatim licen
tiauit et cerā ꝓ ymagine facienda da/
re precepit. Qui mox ſanitate recepta
votum ſuum implere ſtuduit et illiꝰ
infirmitatis nihil poſtmodū paſſus
fuit. Puella quedā benigna nomīe

moguntineñ. dyoceſ. cum ab ancilla
potū petiuiſſet illa commota potū por
rexit dicēs accipe et dyabolum bibe. vi/
ſumqꝫ eſt puelle vt ardēs titio per eiꝰ
guttur deſcenderet. Adeo vt ſe in collo
pati clamaret. Continuo igitur venť
eiꝰ inſtar vteris intumuit et quiddā
in eius ventre diſcurrere per membra
ſingula viſum fuit. illa vero geſtꝰ mi/
ſerabiles faciēs ⁊ voces inſanas emit
tēs obſeſſa a demone fore credebatur
In tali vero ſtatu per bienniū manſit
Deducta igiť ad tumulū ſancte eliça
beth ibidem ꝓ ea voto emiſſo dū ſuꝑ
poſita fuiſſet velut exanimis ibidem
apparuit. Se dū modicū panꝫ ad mā
ducandū et aquā benedictam ad bibē
dum ſuꝑ eandē tumbā eidem obtu/
liſſent mox cunctis ſtupentibꝫ et mi/
rantibus ſanata ſurrexit. Uir qui/
daꝫ de dyoceſ. traiectēſi theodericꝰ no
mine cū ī vna manu cōtractꝰ eius vi
ſum penitus amiſiſſet ⁊ ſepulcrū ſan/
cte eliçabeth bis viſitās curationem
minime recepiſſet tertio illuc cū vxo
re ſua cū mlťa deuotōe acceſſit. Quo
dū tenderet ſenez quendā reuerendi
aſpectus obuium habuit. Qui ab eo
ſalutatus ⁊ vnde veniſſet requiſitus
dixit ſe de marcburck vbi corpus ſan
cte eliçabet requieſcit venire vbi deus
mlťa miracula opať. Cū aūt vir ſuaꝫ
infirmitatē expoſuiſſꝫ eideꝫ ille manu
eleuata euꝫ benedixit dicēs: Securꝰ
perge qꝛ ſanitateꝫ recipies dūmō ma
nū infirmā ad caput ſepulcri ī quadā
vouea ibi fctā ſub lapide miſeris quā
quāto ꝓfundiꝰ īmiſeris tāto ſanita/
tem citiꝰ obtinebis. Tūc aūt ſanctuꝫ
Nicolaū in mememoria habeas q̄ ſan
cte eliçabeth tāqꝫ comes ⁊ sociꝰ in ſuis
miracul' coopať eidē. Adiecit etiā ſtul
tos eē q̄ ꝓiectꝫ oblatōibꝫ ſtati diſcedūt
cū ſctis placeat vt cū pſeuerātia eoꝝ
ſuffragia poſtulētur. Moxqꝫ ſenex ab
eiſ diſpuit nec vltra ipꝫ vidēre potueſt

Sup quo plurimũ admirati ꝑgebãt
plenam ſanitatis recuꝑande fiduciã
obtinẽtes. Uir igitur iuxta ſenis con
ſilium manũ ſub lapide monumenti
poſuit et ipſaꝫ cõtinuo ſanatã retraxit
Quidã de dyoceſi. colonieſi herman⁹
nomine dũ in carcere a iudice tenere
tur ad deuꝫ ſe totaliter cõtulit et btãꝫ
Eliçabeth ⁊ mgr̄m cõradũ ĩ ſui adiu-
toriũ deuotione qua poterat inuoca
bat. Sequẽti aũt nocte ãlo in ſimul
cũ multo lumine ſibi apparuerũt euꝫ
multiplicit̄ cõſolantes. Tandem ſnĩa
in eũ data ſuſpendit̄ ⁊ ad ſpaciũ vni⁹
miliaris theutomci inpatibulo deti-
netur. Judex autẽ cõceſſit parentib⁹
ut ipm̄ deponerent et in tumulo ſepe
lirent. Preparata igitur fouea cũ eẽt
depoſitus pater et patruus ceperũt ꝓ
mortuo beate eliçabeth patrocinea in
uocare. Et ecce vniuerſis mirantib⁹
et ſtupentib⁹ q̃ fuerat mortu⁹ ſan⁹ ſur
rexit et viuus. Scolaris quidam
de dyoceſ. moguntineñ: burcardus
nomine dum piſcatoini minus cau-
t⁹ inſiſteret in flumen lapſus decidit
magno aũt ſpatio tp̄is interiecto dũ
eius corpus eſſet extractũ Adeo ſine
motu ⁊ ſenſu repertũ eſt rigidũ ꝙ nul
lo in eo ſigno vite inuento vere mor-
tuus eſt ab omnib⁹ iudicatus. Tunc
btẽ eliçabeth implorãt merita. Et cũ
ctis vidẽtib⁹ et mirãtib⁹ ſibi reſtituit̄
ſalus et vita. Juuenis quidã tres
annos et dimidiũ habẽs de dyceſi mo
guntiñ. vtelin⁹ nõie dũ ſpiritũ emiſiſ
ſet, et corp⁹ ei⁹ ꝑ ſpaciũ quattuor mili
ariorũ theotumcorꝫ rigiduꝫ ⁊ exanime
iacuiſſet mater ad inuocãdaꝫ beatam
eliçabeth tota deuotione ſe contulit
et puerum viuum et ſanum recepit.
Puer quidã quattuor annorũ dũ
in puteũ decidiſſet caſu quidã veniẽs
aquã haurire animaduertit puerum
ibi ſubmerſum iacere. Quẽ poſtq̃ cũ

difficultate extraxit ipm̄ mortuũ dep̄-
hendit. Cui⁹ quideꝫ mortis erãt indi-
cia tp̄is diuturnitas corꝑis rigiditas
oris et oculoruꝫ horribilis apitio cutꝫ
denigr̃tio ventrꝫ iflatio ⁊ omĩoda ſenſ⁹
⁊ mot⁹ ꝑuatio. Pro ipo igit̄ ſuſcitãdo
ad beatã eliçabeth votũ emittit̄ et con
tinuo vite priſtine reſtaurat̄. Que-
dam etiã puella in flumine ſubmerſa
dũ fuiſſet extracta eius meritꝫ ꝓtin⁹
eſt vite reſtituta. Uir quidaꝫ nõie
Frideric⁹ dyoceſ. mogũtineñ. in arte
natãdi valde pit⁹ dũ ſe in aqua qua-
dam balniaret ⁊ ſanatũ paupem quẽ
dam ꝑ beatã eliçabeth illuminatũ de-
ridẽs in eius faciẽ aquam cõtemptibi
liter ſpargeret ille prouocatus dixit.
Domina illa ſancta que mihi gratiã
preſtitit õ te me vindicet ita vt hic nõ
exeas niſi mortuus ⁊ ſubmerſus. Il
le autẽ imprecationẽ pauperis ꝑuipẽ
dens ⁊ in aquã ſe laſciue ſubmittens
virib⁹ penitus deſtitut⁹ ſe iuuare non
potuit ſed in ꝓfundũ quaſi lapꝫ decſẽ-
dit. Poſt multũ vero tp̄is requiſituſq̃
de aqua mortu⁹ eſt delat⁹. Cumq̃ m a-
gnus planct⁹ fieret ſup eũ quidã eius
ꝓpinqui ceperũt ꝓ eo ad beatã eliçabeth
votuꝫ facere ⁊ eius ſuffragia deu otiſſi
me implorare. Statĩ igit̄ ĩ eũ ſpirit⁹
rediijt ⁊ viu⁹ et ſan⁹ ſurrexit. Uir q̃dã
nõie iohannes de dyoceſi mogũtineñ
cum quodam fure innocenter depre
henſus ſuſpendio cum ipſo ad iudica-
tus cunctos orauit vt deum ⁊ beatam
eliçabeth orarent ꝙ ſecũdum ſua me-
rita iuuaretur. Cum ergo ſuſpenſus
eſſet audiuit ſuper ſe vocem dicenteꝫ
confide et in ſanctaꝫ eliçabet fiduciam
habe et liberaberis. Statimq̃ alio re
manente ipſe fune fracto de loco alto
grauiſſime cecidit nullaꝫ tamen leſio
nem icurrit licet noua veſtis q̃ indut⁹
erat rumperetur. Qui exhilaratus
ait Sancta eliçabeth tu me libaraſti

et ſup̱ ſtratuȝ molle cadere me feciſti
Cum ergo aliqui diceret ipm iteꝝ ſu/
ſpendendū. iudex ait· quē deus libera/
uit ſuſpendi denuo nō ꝑmittaȝ ⁋ Cō
uerſus quidā fuit ī quoddā monaſte/
rio mogūtineñ· dyoceſ. volemar⁹ no
mīe ad modū religioſus ꝓ carneȝ ſuū
ſic afflixit vt circa annos· xx· loricaȝ ad
carnem portaret ⁊ inter lapides ⁊ lig/
na iaceret· Hui⁹ manū dū in molen/
dino eſſet lapis molaris caſu apprehē
ſam ſic cōtriuit vt carnē ab vtraq̄ ꝑte
auelleret oſſa et neruos cōtereret ita
vt in quodā mortario cōtrita quodā
nō videret. Qui tāto doloris aculeo
vrgebatur vt rogaret ꝙ man⁹ ſibi ꝑ/
cideret. Cū igit beatā elizabeth crebro
in ſui auxiliū inuocaret que etiā in vi
ta ſua ſibi familiaris extiterat quadā
nocte ſibi apparuit dicēs. Vis ſanus
fieri. Qui cū reſpōderet libenter illa
manuȝ apprehendēs neruos ſanauit
oſſa integrauit carnem ex vtraq̄ ꝑte
reſtituit et priſtine ſanitati donauit.
mane aūt facto ſanatū ſe reperiēs ⁊ to/
ti cōuentui ipam manū cūctis ſtupē
tibus ſanatam oſtendit. ⁋ Quidam
puer quīquēnis ductric⁹ nomīe mo/
guntineñ· dyoceſ· cū cec⁹ natus eſſet
meritis beate Eliçabeth lumē recepit
Pellis ſiquidē integra ſine pilis pal
pebrarū vl' aliqua pellis diuiſione ocu
lis ſupinducta fuerat adeo vt totalit
oculos tegeret nec ſubſtātie oculorū
vllū indiciū appereret. Mater igitur
ei⁹ ad ſepulcruȝ ſancte eliçabeth ipm
ducēs de terra ſepulcri oculos eius li
niuit ⁊ ſup̱ eum beate eliçabeth meri
ta inuocauit et ecce pellis integra per
mediū ſcindit ⁊ eius oculi paruiſſimi
turbulenti ⁊ ſanguinolenti videntur
Sicq̄ puer beate eliçabeth meritis
ſuffragantib⁹ viſus bñficio eſt potit⁹
⁋ Puella quedā eiuſdem dyoceſ· be/
atrix nomīe cū diu magnis et diuerſ
fuiſſet infirmitatib⁹ moleſtata tandē
gibbo in dorſo et ſtruma in pectore ex
creſentib⁹ ſic ē toto corpe incuruata
vt nulla ſe ratione erigeret· ſed mani
bus ſup̱ genua poſitis corpus ſuum
taliter ſuſtentaret. Cuȝ igit mater in
quadā ſporta eā ad tumulū ſctē eliça
beth deportaſſet ⁊ ꝑ dies decē cōmorā
tes ibidē nullū potuiſſent ſanitatꝭ re/
mediū inuenire irata mater ipi⁹ ꝯtra
beataȝ eliçabeth murmurauit dicens
Omnib⁹ bñficia impendis ⁊ me mi/
ſeraȝ nō exaudis· Reuertens igit oīns
quos potero a viſitatione tui auerte
re ꝓcurabo· Cū ergo irata recederet ⁊
iaȝ vnū miliare et dimidiū ꝑegiſſet et
eius filia dolorib⁹ cruciata lugeret tā
deȝ ipa puella obdormiēs vidit quādā
pulcerimā dñaȝ cū facie refulgenti q̄
corpus ei⁹ ī dorſo ⁊ pectore liniēs dixit
ei Surge ⁊ ambula· Euigilās puella
⁊ ſe ab omni deformitate et curuitate
penitus ſanatam inueniēs viſionem
mri detulit et gaudiū ⁊ leticiā genera
uit· Redeūtes igit ad ſepulcꝝ ſancte
eliçabeth deo et ſibi gratias egerunt
⁊ ibidē ſportam in qua puella portata
fuerat dimiſerūt. ⁋ Mulier quedam
gerdrudis nomine eiuſdē dyoceſ. ꝑ
multos annos vtroq̄ crure cōtracta
⁊ toto corpore curua in ſomnis admo
net vt ad ſctm̄ nicolaū ꝓficiſcens ei⁹
debeat merita īplorare· Que ad quan
dam eccleſiā ſancti nicolai portari ſe
fecit et in vno crure ſanitatē inuenit
Tandeȝ ad ſepulcrum beate eliçabeth
ꝓducta ⁊ ſup̱ eius tumulū poſita gra
uiſſimis dolorib⁹ ſtimulata ⁊ velut a/
mēs effecta ſana ⁊ incolumis exurrex
it· ⁋ Mulier quedam gerdrudis no/
mine eiuſdē dyoceſ. cum per annum
integrum penitus ceca manſiſſet et
aliorum ſemper auxilio duceretur ad
rogandā ſanctaȝ eliçabeth tota deuo/
tiōe ſe cōtulit ⁊ āmiſſuȝ lumē recepit

Vir quidam henricꝰ mogūtiñ. dioceſ. cū lumīe oculoꝝ penitꝰ eſſet priuatus ſepulcꝝ ſcē eliçabeth viſitās plene curatiōis beneficiū reportauit. Poſtmodū vero idē vir fluxu ſanguinis adeo eſt grauatus vt moriturus a familia crederetur. Accipiens vero de terra ſepulcri ſancte eliçabet et ipſam cōterēs aque cōmiſcuit ⁊ bibens plenam ſanitatē inuenit. Puella q̄dam metildis noīe treuereñ. dyoceſ. dum viſu et auditu priuata eſſet et loquendi ⁊ ambulandi potentiā amiſiſſet pater ſuꝰ ⁊ mater ad beatā eliçabeth eā deuouerūt ⁊ ꝑfecte ſanatā dei ⁊ beate eliçabeth laudātes magnalia ceperunt. Mulier quedam nomine heliburgis treuereñ. dyoceſ. cū ꝑ ānū ceca penitꝰ extitiſſet ⁊ ꝓ ſua curatione beate eliçabeth merita inuocaſſet ad tumulū eius duci ſe faciens vnius oculi lumē accepit. que ad ꝓpria reuſa in alio loco grauit̄ torqueri ſe ſenſit. Cū vero iterū eius merita implorarz apparuit ei dicēs. Accedens ad altare fac cum corpali tuos oculos ventilari et ſic recipies ſanitatē que cū iuſſa cōpleuiſſet ſanitatē recepit. Vir q̄dā theodericꝰ nomine mogūtineñ. dyoceſ. in genibꝫ ⁊ cruribꝫ diu grauiſſime infirmatus ita vt nō poſſet ꝓgere niſi ab alijs portaret̄ votū fecit q̄ ſepulcꝝ ſancte eliçabeth cum oblationibus viſitaret. Et cum locus eius a tumulo tantū ꝑ decem miliaria diſtaret vix in octo diebꝫ peruenire potuit. Cū vero ibidem per quattuor ſeptimanas māſiſſet et nullum remediū impetraſſet domū redibat. Cūq̄ in loco quodam iuxta aliū infirmum decumbens quieſceret vidit in ſomnis quēdam ad ſe venientē et aqua totaliter ꝑfundētē. Qui euigilans cōtra ſociū iratus ait. quare me aqua totalit̄ ꝑfudiſti. Qui ait. Ego te nō perfudi ſed credo q̄ illa perfuſio erit tibi cauſa ſalutiſ. Ille igitur ſurgēs ⁊ totaliter ſe ſanatū inueniens baculos ſuper humeros poſuit et ad tumulū ſctē eliçabeth rediens ⁊ gratias agēs letꝰ ad ꝓpria remeauit.

Expliciunt legende ſanctoꝝ quorundaz regni hungarie que in lombardica hiſtoria non continentur.

LIVRARIA DA UNIVERSIDADE

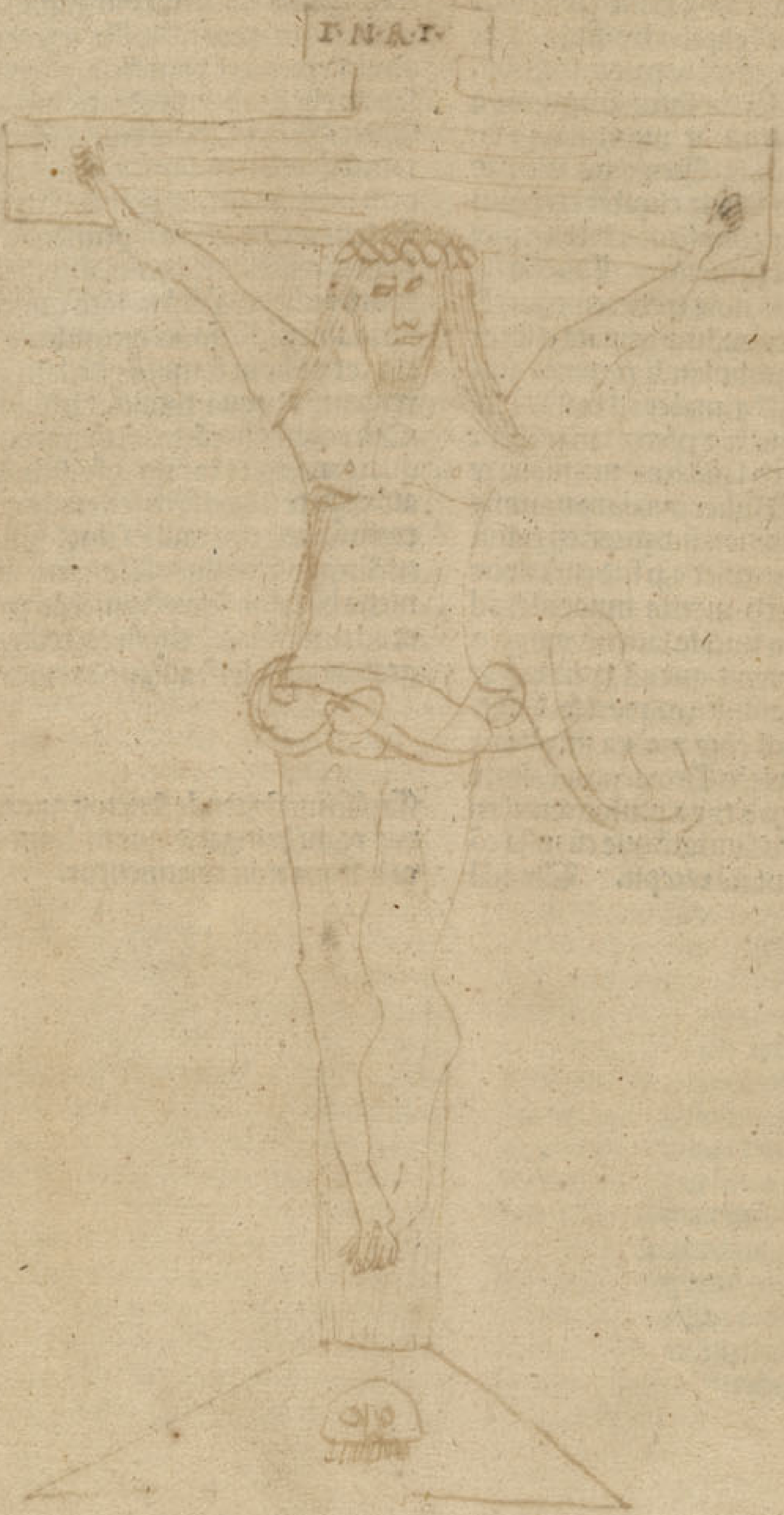
I·N·R·I·

Sa
Ga
Es
Ta
N.

LEGENDA STORUM HUNGARIAE — CIRCA 1480

Sala R
Gab.
Est. 37
Tab.
N.º 6